

~~9~~

~~24413~~

□ Iosus cris teo ucite vos

24625

Nº 47: 93475

Cod 2: 114854

R330671

EL
LOS

100-11111-111

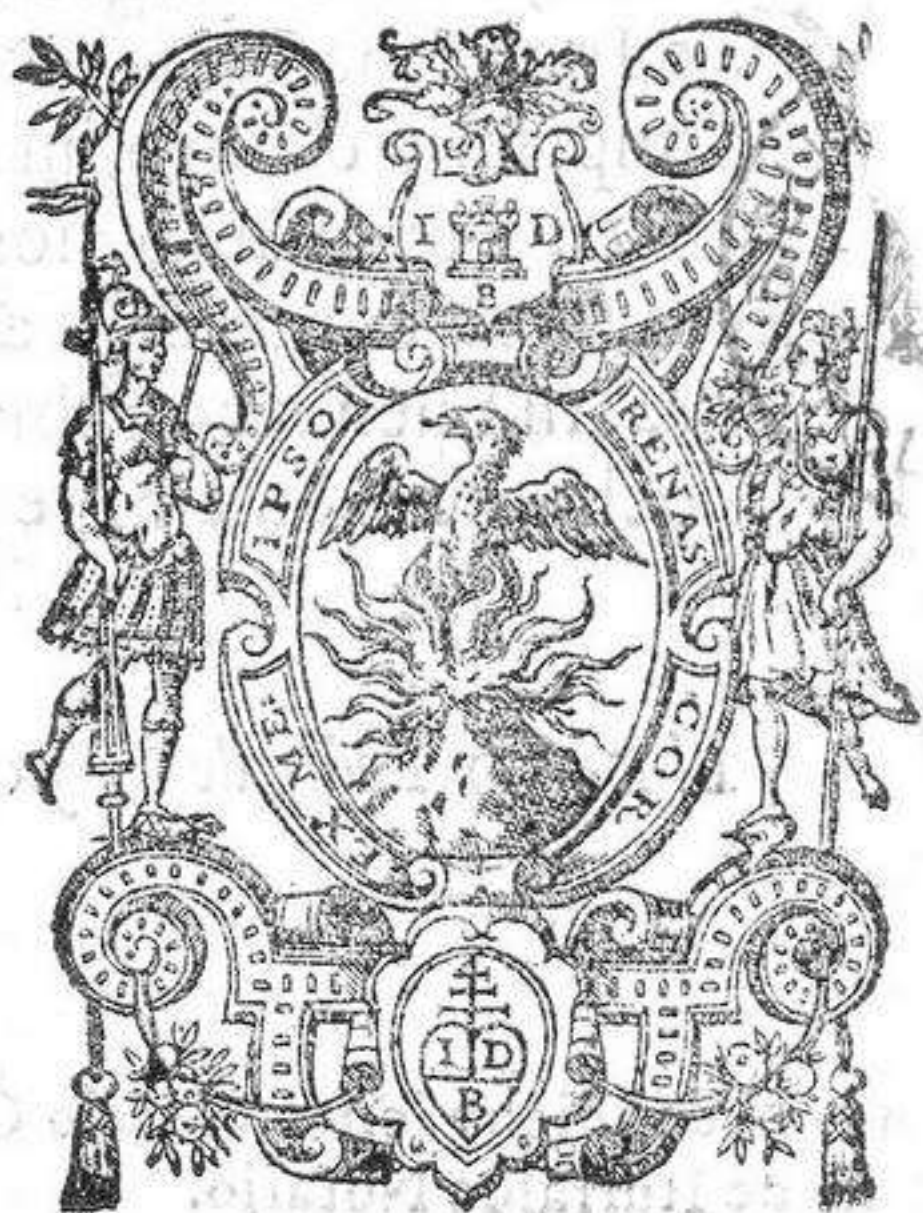
1110

LINGVA LATINÆ EXER CITATIO.

IO. LVDO. VIVIS. VALENT

*Annotationes præterea in singla Colloquia
mi viri Petri Mottæ Complutensis, in
panæ iuventutis gratiam adiecimi
Cum Indice Latino Hispanico difficilio
Ioanne Ramirez compilato.*

Anno

CVM LICENTIA.

Cæsaraugustæ: Apud Ioannem à Quatai

Expensis, Ioannis de Nonis. ls.

El Doctor Pedro de Moya,
Theforero y Canonigo de
la santa Iglesia de la Ciudad
de Malaga, y en lo espiritual
y temporal Vicario General
de la Ciudad y Diocesi de
Caragoça, por el Excelentif
simo señor Don Thomas
por la gracia de Dios y de la santa
olica Arçobispo de dicha Ciudad
Consejo de su Magestad, &c.
a Juan Quartanet Impressor,
la imprimir el libro intitulado,
ici viues. Por quanto nos consta
cosa, que contradiga a nuestra
olica, ni buenas costumbres. Dat.
, a ocho de Nouiembre mil seys
e.

El Doctor Pedro de Moya.

adado del dicho señor Vicario General.
no de Iturralde Notario.

VIVES PHILIP-

PO CAROLICÆ S. AV-

gusti filio hæredi,

optimam men-

tem.

LATINÆ linguæ permagnæ sunt, & ad loquendum, & ad rectè sentiendum utilitates. Est enim ea velut thesaurus quæ omnis eruditionis: quoniam magna, & præstãtia ingenia Latino sermone disciplinas omnes conscripserunt: ad quas puer non potest peruenire, nisi per linguæ

illius cognitionem. Quam ob causam non grauabor, inter maiorum studiorum occupationes, hac quoque parte pueritiæ rudimenta adiuvare. Conscripsi in usum Latinæ linguæ primam loquendi exercitationem, quam pueris ut spero conducibilem, tibi Principi puero visum est dicere: cum propter patris tui beneuolentiam erga me summam, tum quod in animo tuo ad rectos mores formandos, optimè de Hispania, hoc est patria mea merebor, cuius salus sita est in tua probitate, ac sapientia. Sed hæc à Ioan-

ne Martino Siliceo, institutore tuo,

& copiosè audies, &

crebriùs.

4 SVRRECTIO

MATVINA.

Beatrix puella, Emanuel, Eusebius.

ESVS Christus exuscitet vos à somno vitiorū. Heus pueri, estis ne hodie euigilaturi? EVS. Nescio quid incidit mihi in oculos, ita videor eos habere plenos arenae, BE. Hæc est tua prima cantio matutina, & bene vetus, aperiam fenestras hæc ambas, ligneā & vitream, vt feriat clarum mane vestros amborū oculos. Surgite, surgite. EVS. Tā multo mane? BE. Proprior est meridies quā aurora. Vis tu Emanuel recentē * subuculam? EMA. Nihil nunc est necesse, hæc est satis mūda, cras sumā alterā. Cedo mihi thoracē. BE. Quem? simplū, an * diploidem? EM. Quem voles, mea nihil refert. Porridge huc simplū, vt si sim hodie lusus pila, minus grauer. BE. Hic est semper tuus mos, prius de lusu cogitas, quā de schola. EMA. Quid tu dicis inepta? & schola ipsa vocatur ludus. BE. Ego non intelligo vestras grammaticationes & sophismata. EMA. Da * ligulas astrictorias coriaccas. BE. Fractæ sunt, accipe sericas, & sic iussit tuus pædagogus. Quid iam? vin fœmoralia, & tibialia, quoniā est æstus? EMA. Minimè verò, dato * fœminicrualia: quæso cōstringe me. BE. Quid tu habes brachia fenea, aut butyracea? EMA. Non, sed filio tenui cōsuta. Hui qualia dedisti mihi astrigmēta * exarmata, & lacera. BE. Memineris te heri alea perdidisse integra. EMA. Qui scis? BE. Ego per rimulam ostij obseruabam te cum Guzmanulo ludentem. EMA. Amabò

* Est visibilis camisia.

* De qua quis reduplicata dicitur.

* Quibus vestimenta stringuntur.

* Nouum pro caligis.

* Sine feris.

EXERCITATIO.

ne id pædagogus resciat. BE. Imò ego narrabo, quum primum appellaris me deformē, vt soles. EMA. Quid si rapacem? BE. Quiduis, modò ne deformem. EMA. Cedo calceos. BE. Vtros? longo * obstragulo, an breui? EMA. Tectos propter lutum. BE. Propter lutum aridum, quod alio nomine vocatur puluis. Sed benefacis, nam in apertis cingulū est fractū, & fibula amissa. EMA. Indue rogo. BE. Tu ipse facito. EMA. Non possum me flectere. BE. Tu quidem facile te curuares, desidia verò tua difficile, an deglutisti ensē, vt circulator ille nudius quartus? ad eòne es iam delicatus? quid facies grandior? EMA. Astringe nodo laxo gemino: quod est elegantius. BE. Nihil minùs, solueretur nodus ilicò, & decideret tibi calceus è pedibus, præstat vel gemino astricto, vel astricto & laxo. Sume tunicam manicatā, & cingulum textile. EMA. Minimè id quidem, sed coriaceum venatorium. BE. Mater vetat, vis tu omnia arbitrato tuo facere? & tu heri fregisti * aciculam fibulæ. EMA. Non poteram alioqui exfibulare. Da ergo illud puniceū ex lino. BE. Cape, cinge te * cinctu gallico. Peðe caput prius radijs rarioribus, tum densioribus, apta pileū vertici, ne in occipitiū reijcias more tuo, aut in frontem, & oculos. EMA. Prodeamus iam tandem. BE. Quid illois manibus, & facie? EMA. Ista tua tam molesta curiositate taurum iam enecasses, nedum hominem, videris mihi non puerum vestire sed sponsam. BE. Eusebi, adfer * pollubiū cum * vrceolo, funde altiùs: stilla potiùs ex * epistomio, quàm profundas, elue sordes istas ex nodis digitorū: ablue os, & gargariza: frica bene cilia, & palpebras, tum glandulas sub auriculis duriter, cape linteū, exterge te. Deum immortalem de omnibus es sigillatim admonēdus, nihil ne ipse tua sponte faceres? EMA. Vah, nimium es importuna, & odiosa. BE. Et tu mimiū scitus puer, ac formosulus. Deosculare me,

* Est coriū calcei superius.

* Quo corrigia affigitur.

* Quo modo solent Galli se cingere.

* Vas ex quo aqua funditur.

* Patina in quam funditur.

* Est nasus gutti.

flecte iam genua, & ante hanc Seruatoris nostri imagi-
 nē recita precationē dominicam, & preces alias, vt ha-
 bes de more, antequā pedem ponas extra cubiculum.
 Vide mi Emanuel, vti de te nulla alia cogites, dū oras
 Mane paulisper, appende sudariolum hoc de zona, ad
 nares emungendas & purgandas. E M A. Sum ne fatis
 ad arbitrium tuum compositus? B E. Es. E M A. Ad
 meum minime, quoniam iam tandem ad tuum, ausim
 * facere sponſionem, me horam vnā vestiēdo con-
 sumpſisse. B E. Quid si vel duas? quē eras alioqui itu-
 rus? quid acturus? fossurus credo, aut araturus. E M A.
 Quasi desit quod agam. B E. O magnum virum, vehe-
 menter in nihil agendo occupatum. E M A. Non hinc
 ābis cauillatrix? abi, aut ego te abigam hoc calceo,
 aut * calanticam tibi detraham de capite.

* Depone
 re, certare
 pretio.

* Indu-
 mentum
 est capitis
 mulieris.

PRIMA SALVTATIO.

Puer, Mater, Pater.

S Alus sis mi pater, salue mea matercula, precor vo-
 bis felicem hunc diem germanuli, propiciū vobis
 opto Christum sororculæ. P A T. Mi fili sospiret te
 Deus, & euchar ad ingentes virtutes. M A T. Seruet te
 Christus, mea lux. Quid agis mea dulcedo? quid va-
 les? quomodo nocte hac quieuiſti? P V. Rectē valeo, &
 placidē dormiui. M A T. Christo gratia: proprium hoc
 velit tibi esse. P V. Ad mediā tamen noctem excitatus
 sum, è dolore capitis. M A T. Me perditam, & miserrī-
 mā, quid narras? qua parte capitis? P V. Ad brechma.
 M A T. Quamdiu? P V. Vix octaua parte horæ: postea
 redormij, nec sensi amplius. M A T. Respiraui, nam exa-
 nimaras me. P V. Bene sit tibi Isabellula, para mini
 ientaculum. Ruscio Ruscio, huc, canicule festiuissime:
 en vt cauda adulatur, vt se in posteriores pedes erigit:

quomodo-

quomodo habes? quomodo vales? Hæus tu, adfer panis buccam vnâ aut alterâ, quam ei demus: videbis lusus scitissimos. Non esuris? nihil ne edisti hodie? profectò plus est in cane isto intelligentiæ, quàm in illo mulione crasso. PA. Tuliote mi, lubet mihi tecum paulisper cõfabulari. PV. Quid mi pater? nam nihil mihi accidere potest suauius, quàm te audire. PA. Hic tuus Ruscio est belua, an homo? PV. Belua, vt credo. PA. Quid tu habes cur sis homo, nõ ille? tu edis, bibis, dormis, ambulas, cursitas, lusitas: hæc ille omnia. PV. At qui ego sum homo. PA. Quomodo id cognoscis? quid tu nunc habes plus quam canis? sed hoc interest, quod ille non potest homo fieri: tu potes, si vis. PV. Obsecro mi pater, effice id primo, quoque tempore. PA. Fiet, si eas quo eunt belluæ, & redeunt homines. PV. Ibo pater multo libèrissimè, sed vbi id est? PA. In ludo literario. PV. Nulla est in me ad rem tantâ mora. PA. Nec in me. Isabellula, audin' da huic ientaculû in cistella. ISA. Ecquid nã? PA. Frustû panis butyro illitum, vel ficos aridas, aut vuas passas por obsonio, sed * infolatas: nã alteræ illæ viscosæ inficiunt puerorû digitos, & vestes: nisi malit cerasa aliquot, vel pruna aurca, & oblonga: inferre brachiolum cistellæ, ne excidat.

* Ad sole
exieccatas.

DEDUCTIO AD LVDVM.

Pater, Philoponus ludimagister.

Signa te sacro signo Crucis. Duc nos I E S V CHRISTE, sapientissime demetes, potentissime imbecilles. Quæso mi propinque, tu qui es versatus in studijs literarum, ecquis est in hoc gymnasio optimus institutor puerorû? P R O. Doctissimus quidem Varro: sed diligentissimus, & vir probissimus Philoponus, nec eruditionis aspernandæ. Habet Varro

scholam frequentissimam, & domi numerosum gregem contubernalem. Philoponus non videtur delectari turba, paucioribus est contentus. P A. Hunc malo. Ellum in porticu gymnasij inambulantiem. Fili hoc est formatorium, & quasi officina hominum, & hic artifex formandi. Adsit tibi Christus magister. Aperi caput puer, & flecte poplitem dextrum, sicuti es edoctus: ita iam rectus. PHIL. Prosperus sit nobis omnibus tuus aduentus, ecquid rei est? P A. Hunc filiolum meum ad te adduco, vt ex belua hominem facias. PHIL. Dabo in eam rem operam sedulam, fiet: reuertetur ex pecude homo, ex nequam frugi & bonus: id verò ne dubitaberis. P A. Quinti doc es? PHIL. Si puer bene proficiat, vili: sin parum, caro. P A. Acute hoc dicis, & sapienter vt, omnia. Patiamur inter nos igitur hanc curam: tu vt sedulo instituas, ego vt benigne compensem tuam operam.

EVNTIES AD LVDVM

literarium.

Cirartus, Prætextatus, Vetula, Pnella,
Oluscularia.

Videtur tibi tempus eundi ad ludum? PR. Planè tempus est vt eamus. CIR. Nō satis teneo viam, credo esse in illo vico proximo. P R. Quoties illuc itasti? CIR. Ter, aut quater. PR. Quando cœpisti eò itare? CIR. Nudius tertius, vt puto, aut quartus. P R. Quid igitur, an non id satis est ad noscendam viam? CIR. Nō etiam si eam centies. P R. Ego verò, vel si semel, nunquam deinceps aberrarē. Sed tu vadis inuitus, & ambulans iustans, nec viam aspicias, nec domos, nec vlla signa, quæ te postea admoneant, quæ sit flectendum, quæ via tenenda. Ego hæc omnia obseruo diligenter, quia

quã lubēs eo. CIR. Puer hic habitat in proximo scho-
 lã. Hæus tu Tituillitiũ, quã itur ad ædes tuas? TIT.
 Quid vis? venis à matre tua, mater mea nõ est domi,
 ac nec soror quidẽ: ambæ sunt profectæ ad Diuæ An-
 næ. CIR. Quid illic agitur? TIT. Heri fuerũt encænia:
 hodie inuitauit eas mulier quædã cascaria, ad eden-
 dũ lac coagulatũ. CIR. Et tu cur nõ es vnà profectus?
 TIT. Relictus sum hic, vt seruẽ domũ: frater meus pu-
 erulus abductus est ab eis illuc: sed pollicitæ sunt
 mihi, se de reliquijs allaturas, partes in qua filio.
 CIR. Quin tu igitur manes domi? TIT. Continuò re-
 uertar, nũc prodeo lusũ talis cũ filio huius cerdonis:
 vultis, & vos venire? CIR. Eamus sodes. PR. Minimè
 vero id quidẽ. CIR. Quidni? PR. Ne vapulemus. CIR.
 Vah, non meminerã. TIT. Nõ vapulabitis. CIR. Quĩ
 scis? TIT. Quia magister vester perdidit heri ferulã.
 CIR. Hẽ quomodo nosti? TIT. Hodie de domo nostra
 audiebam: eius vociferationẽ, quærentis ferulam.
 CIR. Amabo ludamus parũper. PR. Tu ludito, si vis:
 ego ibo solus. CIR. Ne me apud præceptorem quæso
 deferas: dic me detineri domi à patre. PR. Vis menti-
 ri me? CIR. Quidni propter sodalem? PR. Quia in
 templo audiui concionatorem affirmantem, menda-
 ces esse filios diaboli, veraces Dei. CIR. Diaboli ve-
 ro? apage. Per signum sanctæ Crucis, † ab inimicis no-
 stris, libera nos Deus noster. PR. Non potes liberari,
 si ludas, quum est discendum. CIR. Eamus, tu valet.
 TIT. Hui, pueri isti non audent paulisper ludere, alio
 qui cædendi. PR. Ille est puer perditus, & euadet sce-
 lerofus vir. Sed quomodo elapsus? est nobis? nec ro-
 gauimus quã esset via ad ludum: reuocemus. CIR.
 Abeat in malam rem, nolo sit mihi rursus incitame-
 to ad lusum: percontabimur ab hac vetula. Mater no-
 sti ne quã itur ad scholam Philoponi? VET. Iuxta
 eam scholã habitauit ego sex annis, è regione peperit
 filium

filium natu maximū, & filias duas trāsite plateā hanc
 villæ rase, inde est angyportus, tū platea Domini Ve
 terani, hinc flectite ad dextrā, tū ad sinistrā, ibi per
 contaminari, non procul abest schola. CIR. Vah, nō po
 terimus omnia retinere. VET. Teresula, deducistos ad
 ludū Philoponi: nā mater huius est, quæ dabat nobis
 linū pedendū, & nendū. TER. Quid malū Philoponi?
 quid hominis est hic Philoponus? quasi ego norim;
 loqueris ne de illo, qui resuit calceos iuxta caupo
 nam viridem? an de præcone in vico gigantis, qui
 alit equos meritorios? VET. Sat scio, nūquam tu no
 sti ea quæ sunt opus, sed ea quæ ad rē nihil faciunt.
 Inertissima, Philoponus est ludimagister ille senex,
 procerus, lusciosus, è conspectu ædiū, quas olim ha
 bitauimus. TER. Ah, iam redit in memoriā. VET. In
 reditu trāsi per macellū, & eme acetarium, & rapha
 num, & cerasa: cape fiscellā. CIR. Duc nos etiam per
 forū olitorium. TER. Hac ibitis breuius. CIR. Nolu
 mus illac ire. TER. Quī sic? CIR. Quia momordit me
 illic canis ex domo pistoris: quin & volumus te comi
 tari ad forū. TER. Reuertens faciam iter per macel
 lum: nam procul adhuc absumus: & eman quæ sum
 iussa, postquam reliquero vos in ludo. CIR. Nos cupi
 mus videre, quanti emes cerasa. TER. Numis tenis
 enim in libras singulas, sed quid ad te? CIR. Quia
 soror insit me hodie mane sciscitari: & est illic ve
 tula quædā oluscularia, de qua si emeris, scio eam &
 venditurā minoris quā alias, & daturam nobis vel
 cerasa aliqua, vel thyrsū lactucæ: nam filia eius mi
 nistravit, aliquando matria, & sorori meæ. TER. Ne
 dispendiū hoc viæ constet vobis flagris aliquot. CIR.
 Minime vero, nam satis veniemus tempori. TER. Ea
 mus tantulā deambulauero, quæ misera cōsumor se
 dendo domi totos dies. PR. Quid facis? an tantū sedes
 ociosa? TER. Ociosa verò? minime certe id quidem:

neo, cōglobo, glomero, texo. Putas vetulā nostram
 passuram ut ocier? festos dies execratur, in quibus est
 cessandum. PR. Festi dies num non sunt sacri? quo-
 modo ergo execratur illa rem sacram? vult ne ipsa
 execrare, quod est sacrum constitutum? TER Centena
 me didicisse geometriam, ut hac possim vobis edille-
 rere? CIR. Quid rei est geometria? TER. Ego nuscio
 nos habeamus vicinā, quæ vocabatur geometra: hac
 semper vel erat ipsa in templo cum presbyteris, vel
 presbyteri domi eius cum illa: itaq; erat, ut ferebāt,
 sapiētissima. Sed ventum est in forum olitorium, ubi
 est tandem vestra vetula? CIR. Id ego circumspicie-
 bam. Sed eme ab hac ea lege, ut aliquid det nobis
 corollarij. Heus amita, puella hac emet de te cerasa,
 si aliquot nobis donaueris. OLV. Nihil mihi donatur,
 omnia venduntur. CIR. Nec fordes istæ donantur tibi
 quas habes in manibus, & collo? OLV. Nisi procul
 hinc abis impudenticule, has fordes sentient genæ
 tuæ. CIR. Quomodo sentient meæ genæ, quū tu ha-
 beas in tuis manibus? OLV. Redde cerasa feruncule.
 CIR. Sumo exemplum: nam volo emere. OLV. Eme
 igitur. CIR. Si placuerint, quanti? OLV. Numo librā.
 CIR. Ah, acerba sunt, tu anus venefica, vendis hic
 populo cerasa strangulatoria. TER. Abeamus hinc
 ad ludum: nam vos argutijs vestris intrincaretis me
 & detineretis diu. Iam, ut puto, mea vetula furit do-
 mi, ob moram meam. Hoc est ostium. pulsate.

LECTIO.

Præceptor, Lusius, AEschines, Pueri.

PR AE. Cape tabellā abecedariū manu sinistra, &
 radiū hunc quo indices singula elemēta: ita recitā,
 pileū pone sub axilla, audi attētissimè, quemadmo-
 dum

dum ego has literas nominabo: specta diligēter, quo gestu oris. Vide vt eodem prorsum modo reddas, quū repositam. Sis mecū. Iam audisti. Sequere nunc me sigillatim præcuntē. Tenes probè? LV. Videor mihi sic fatis. P R A E. Vnaquæq; instarū vocatur litera: ex his quinq; sunt vocales. A, E, I, O, V, quæ sūt in vocabulo Hispano oucia, quæ est ouis: memineris huius verbi. Hæc cū vnaqualibet, vel pluribus aliarū, syllabā efficit: sine vocali nō fit syllaba, & vocalis ipsa nō raro est syllaba. Itaq; aliæ omnes consonantes nominantur: quia per se nihil sonant, nisi adhibita vocali: habent enim sonum quendā imperfectum, & m̄cum, b, c, d, g, quæ sine e, parum sonant. Iam ex syllabis fiunt voces, seu verba: ex his sermo, quo beluæ omnes carent: nec tu à beluæ differes, ni probè sermonē discas. Euigila, & naua sedulam operam. Ito, sede cum tuis discipulis, & edisce quæ præscripsi. LV. Non ludimus hodie? Æ S C. Non, nam dies est * operarius. Eho tu venisse te huc arbitraris lusum? non est hic ludēdi locus sed studendi. LV. Cur ergo ludus nominatur? Æ S C. Nominatur quidem ludus, sed literarius: quia literis est hic ludendum, alibi pila, trocho, talis: & græcè audiui appellari scholam, quasi ocium: quod verum sit ocium, & animi quies, ætatem in studijs agere. Sed ediscamus, quæ iniunxit institutor, summisso murmure, ne alij alijs simus impedimento. L V. Auunculus meus, qui aliquando dedit operam literis Bononiæ, docuit me, meliùs memoriæ infigi quæ velis, si altiùs pronuncies: idq; confirmari autoritate nescio cuius Plinij. Æ S C. Si quis ita velit ediscere suas formulas, in hortos secedat, aut in cæmiterium templi: ibi clamet licet, quoad excitet mortuos. C O T T A. Pueri, hoc cene est ediscere? garrere, iurgari: agite, conuenite ad præceptorem omnes, iussu eius.

* Quo est
operandū.
Cato.

EXERCITATIO.
REDITVS DOMVM.
& lusus pueri.

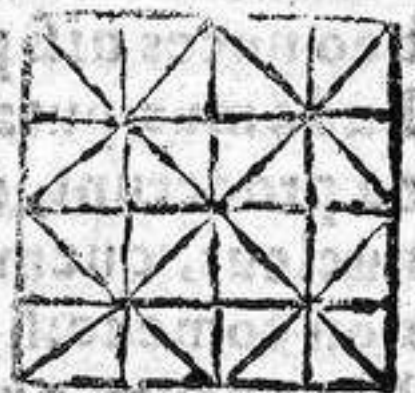
13

Tulliollus, Corneliola, Lentulus.

COR. Prosperè redieris Tulliole, libet paulisper
lufitare? **T**V L. Nondum, statim. **C**OR. Quid ha-
bes negocij? **T**V L. Recolere, quæ magister vt memo-
riæ commendarem. **C**OR. Quæ tandem? **T**V L.
Aspice. **C**OR. Hui, quæ notæ sunt istæ? credo esse
formicas depictas: mea mater, quot formicas & culi-
ces adfert Tulliolus, pictos in tabella. **T**V L. Tace
infana, sunt literæ. **C**OR. Quæ vocatur hæc prima?
TV L. **A** **C**OR. Cur prima est magis **A**, quàm
hæc altera? **M**A **T**E **R**. Cur tu es magis Cornelio-
la, quàm Tulliolus? **C**OR. Quia sic vocor. **M**A **T**.
Et illæ literæ ad eundem modum. Sed ito iam lufum
mi filii. **T**V L. Hic pono tabellam meam, & radium:
fi quis attigerit vapulabit à matre: non ne mea ma-
tercula? **M**A **T**. Etiam mi filij. **T**V L. Scipio, Lentu-
le, adeste lufuri. **S**C **I**. Quam lufionem? **T**V L. Nuci-
bus ludemus ad coniectum scrobiculi. **L**E **N**. Non ha-
beo nuces nisi paucas, & eas quaffas, ac putres. **S**C **I**.
Ludamus putaminibus nucum. **T**V L. Quid mihi
ea proderunt, etiam si lucrer viginti? nullus est intus
nucleus, quem edam. **S**C **I**. Ego verò dum ludo,
non comedo: si quid volo comedere, matrem adeo.
Ista nucum putamina sunt apta ad extruendas for-
micis ædiculas. **L**E **N**. Ludamus par, impar
aciculis. **T**V L. Adfer potiùs talos. **S**C **I**. Adfer
Lentule. **L**E **N**. Ecce vobis tali. **T**V L. Quàm
sunt puluerulenti & immundi, nec satis purgati à
carne, & politi. Iacias. **S**C **I**. Pro* priuatu luden-
di. **T**V L. Ego sum primus: quid ludimus? **S**C **I**.
Astrigmenta. **L**E **N**. Ego nolo mea perdere, nam domi
cederer

* Quis lau-
det priu-
mus.

cederer à pædagogò. TVL Quid vis ergo perdere si vinceris? LEN. Talitra. MA. Quæ est ista humiliatio? deteritis vestes omnes, & calceos, tum loco immundissimo: quin verritis prius pavimentum, & sedetis? adfer scopas. TVL. Quæ erit igitur sponsio? SCI. Aciculae in singula puncta. TVL Imò binæ. LEN. Ego non habeo acciculas: deponam, si vultis, pedunculos ceraforum pro aciculis. TVL. Apage, ludamus ego & tu Scipio. SCI. Ego ausim sorti, meas acciculas credere. TVL. Da mihi talos in manum, ut iaciam primus: en vici sponsionem. SCI. Minime vetò, nam non ludebas seriò. TVL. Quis unquam ludis seriò, ceu dicas album nigrum. SCI. Cavillare quantum voles, non auferes modò acciculas. TVL. Age remitto tibi hanc manum: ludamus iam pro præmio, adsit dextra fors. SCI. Victus es. TVL Auferto. LEN. Cedo talos. TVL. In hunc iactum omnia. LEN. Non recuso. PVEL. Ad cœnam pueri, nunquamne facturi estis ludendi finem? TVL. Nunc incipimus, ista iam de fine loquitur. COR. Ludi huius iam tædet, ludamus * calculis discoloribus. TVL. Pinge tu nobis * orbes in hoc latere, carbone, aut gypso. SCI. Ego malo cœnare, quàm ludere: & discedo, aciculis meis omnibus exutus fraude vestra. TVL. Memineris te heri Cethegum spoliasse. Nullus ubique potest felici ludere dextra. COR. Adfer quæso folia lusoria, quæ inuenies sub abaco ad sinistram. SCI. Aliàs id quidem, nunc non vocat: nã si diutiùs morer timeo ne pædagogus meus iratus incœnem me mittat cubitum. Tu Corneliola, habe nobis parata folia isthæc in crastinum sub horam vesperam. COR. Si licebit nobis per matrem, satius esset nunc ludere, dum sinimur. SCI. Satiùs est

* Calculi
sunt duo-
deni, albi
& nigri.
* Urbes.

nunc canare, dum accersimur. P V E. Et mihi nihil datis, quæ vos spectavi? COR. Daremus, si iudicassetis: datum nobis potius, quæ nostris Iusionibus te delectasti. P V E R. Heus pueri, quando estis venturi? cœna est semicomesta: propè est, ut sublatis carnibus, apponamus caseum, & poma.

REFECTIO SCHOLASTICA.

Nepotulus, Piso, Magister, Hypodidascalus.

Vultis ne hic laute? P I. Quid isthuc verbi est, an lauamur? quotidie manus, ac faciem, & quidem crebro: mūdicies enim corporis, & sanitati, & ingenio confert. N E P. Non id quero: sed an edatis, & bibatis ex animi vestri sentētia. P I. Nos nō edimus ex animi sentētia; sed ex palati sentētia. N E P. Dico an ut vultis? P I. Maximè, nempe cū fame: & qui vult edit, qui nō vult abstinet. N E P. Surgitis à amēsa famelici? P I. Non omninò saturi: nec expedit, belluarū est enim, expleri, non hominū. * Regem quendā sapientissimum narrant nunquā sine apetitu acubuisse, nunquam sur-
 * *Cyrum*
 * *maiores*
 * *Extota*
 * *cu-*
 * *rundis*
 rexisse saturum. N E P. Quid editis? P I. Quæ habemus. N E P. Putabam vos esse, quæ non habebatis. Sed quæ sunt ista tandem quæ habetis? P I. Molestum percontatorem: que dantur. N E P. At quæ dantur? P I. Ientamur de mane sesquihora posteaquā surreximus. N E P. Quando surgitis? P I. Ferè cum: sole qui est dux Musarum, & aurora gratissima Musis. * Silatum nostrum est, frustum pannis* autopyri & paulum butyri, aut fructum aliquid, quales anni tempus suppeditat. Prandium, olus coctium, vel pultes in pultarijs, aliquid pulmentarij carniū. Rapæ modò, modò brassicæ, amygdum, similago, orizatum diebus pisculentis lac serosum in * gabbatis, è quo sic butyrum expressum, iniectis aliquodt * cu-

*ne fursu-
rum*

** Sūt pro-
funda scu-
bella.*

** Frustra
parua.*

rundis panis : piscis recens aliquis, si sit in foro pis-
cario pretij tolerabilis: sin secus, salsamentum pro-
bè maceratum : hinc pisa, aut cicera, aut lentes, aut
fabæ, aut lupini. NEP. Quantum cuiq; ex his? PI.
Panis quantum auemus, obsoniorum quantum est
satis, non ad explendum, sed ad alendum. Amplissi-
mas epulas alibi quærito, non in schola, vbi ad virtu-
tem formantur animi. NEP. Quid bibitis? PI. Alij
frigidam & liquidam : alij ceruisiam tenuem, pauci
& raro vinum, & bene dilutum. Merenda est, seu (si
id mauis) anticœnium, aliquid panis, & amygdala-
rum, seu auellanarum, ficorum aridarum, vuarum
passarum : aut si sit æstas, pyrorum, aut malorum,
cerasorum, aut prunorum : quum verò animi gratia
rus proficiscimur, tum edimus lac, vel liquidum, vel
coactum, caseum recentem, cremorem, lupinos lixi-
uio maceratos, pampinos, & alia quæ villa suggerit.
Cœnæ caput est, acetarium concisum sale asper-
sum, irroratum oleo oliuarum ex gutto, aceto etiam
infuso. NEP. Quid ? oleo nucum, aut raparum ? PI.
Apage rem insuauem, & insalubrem. Tū in lata parop-
sida * aulicoctia veruecina * iussulēta cum prunis pas-
sis, aut radiculis, aut herbulis, quæ sint pro intrito. In-
terdum * tucetū, saporis scitissimi. NEP. Quo cōdimē-
to? PI. Fame, omnium optimo, & sapidissimo. Hinc cer-
tis diebus hebdomadis aliquid aysi, potissimum vitu-
linę, hedineę interdū in vere: pro secūda mēsa raphanę
perpusillū, & casei nō putris, nec veteris, sed recētis,
qui est quā vetus alibiliior: pyra, mala persica, cydo-
nia. Dieb⁹ quīs carne fas nō est vesci, habem⁹ pro car-
nibus oua assa, aut trixa, aut elixa, singula per se, aut
in libū cōmista in sartagine, aceto, aut omphacio, nō
tā infuso, quā instillato : paululū interdum piscium,
& caseo succedunt nuges. NEP. Quantum cuiq;? PI.
Bina oua singulis, & binę nuges. NEP. Quid ? à cœ-

** Coctā in
olla.*

** Cū ipso
iure.*

** Est caro
minutim
cōcisa, &
ita elixa.*

na nunquamne comessamini? P I. Sæpiùs. N E P. Quid quæso? nam id est suauissimum. P I. Conuiuium Syri apud Terétium, aut aliquod aliud ex illis lautissimis Athenæi, aut similibus, quorû meminerunt historiæ. Vtrûm censes nos porcos esse, an homines? qui ventriculi, quæ valetudo sufficeret, post quaternas refectiones comessari? heus tu, scho la hæc est, non saginarium. Dicunt etiam nihil esse perniciosius valetudini, quam bibere, quum statim sis iturus cubitum. N E P. Licebit ne cœnæ vestræ interesse? P I. Fecilè, modò venia petita à præceptore: quam scio illum daturum non grauate: nam solet, alioqui prauæ esset educationis, ingerere te conuivio magistro inscio, & qui te adduceret, nihil aliud quàm probrum, & pudorem cõtraheret apud condiscipulos, mane paulisper. Magister, licebitne cum bona tua venia, puerum quédam mihi notum adhibere nostræ cœnæ? P R A E. Maxime, non erit molestus. P I. Habeo gratiam. Hic quem vides gestantem mantile pro focali, est architriclinus huius hebdomadæ, nam hebdomadarios habemus hic architriclinos, vt Reges. A R. Lamia, quota est hora? L A. Horas non audiui à tertia, intentus compositioni epistolæ. Florus melius id norit, qui toto hoc pomeridiano tempore librum non vidit, neq; chartam. F L O. Amicum testimonium, & apud magistrum iratum valde utile. Sed quí potuisti tu id animaduertere, immensus (vt ais) compositioni epistolari? planè maleuolètia te coëgit mentiri. Gaudeo profectò, inimicum meum pro mendaci haberi. Si quid me posthac voluerit calumniari carebit fide. A R. Non potero alicunde cognoscere de hora? A n- thrax, trãscurre ad diui Petri, & inspicere horas. A N. Index signat iam sextam. A R. Sextam verò? Eia

pueri agite, eia confurgite, abijcite libros: vel quo
 cerui cornua? parate mensas, insternite, apponite
 sedilia, mantilia, orbis, quadras, pan, dicto citius
 volate, ne tarditati nostræ institutor succenseat.
 Prome tu ceruisiam, tu hauri aquam de cisterna, ap
 pone scyphos, quid istuc rei est? tam obnubilatos
 ad fers? refer inculinā vt famula eos fricet, & ex
 tergat probè, quo sint nitidi & fulgentes. P I. Nun
 quam in hoc perfeceris, quandiu simiam hanc habe
 bimus ministram culinariam: nunquam audet forti
 ter cōfricare quæ mundat, ita timet suis digitis: nec
 abluir nisi semel, & tepida. A R. Quin admones de
 eo præceptorem? P I. Satius est queri apud famu
 lam atriensem, nam in eius manu est, mutare famu
 las culinarias. Sed eccum præceptorem. Tu ipse per
 luito hos calices, frica folio fici, vel vrticis, arena,
 aqua, ne quid hodie habeat magister iure reprehen
 dendum. M A. Sunt parata omnia: est aliquid quod
 nos remoretur? A R. Nihil omninò. M A. Ne postea
 facturi simus interualla magna intermissus. A R.
 Missus verò? missum potius dixeris, & eum exi
 guum. M A. Quid tu musitas? A R. Dico, vt absideas
 esse tempus, & propemodum corrumpi cœnam.
 M A. Pueri abluir omnes manus, & os. Vah quod
 mantile? qui hic se extergunt, vbi mundātur? curre,
 adfer aliud purius. Sedcamus more solito. Est is
 puer conuiua noster? P I. Est here. M A. Cuias est?
 P I. Flander. M A. Ex qua vrbe illius prouinciæ? P I.
 Brugenfis. M A. Recipe illum supra te. Expediat
 quisq; cultellum suum, & purget quisq; suū panem
 si quid hæret vel cineris, vel carbonum in crusta: fa
 cret mēlam, cuius est munus hac hebdomade. FLO
 Palce animo nostros C H R I S T E charitate tua,
 qui benignitate tua alis vitas omnium animātium:

sancta

sancta sint Domine hæc tua munera nobis sumētibus, vt tu qui ea largiris sanctus es. Amen. MA. Sedete quantum licet laxè, ne comprimatis mutuò: quandoquidē est satis loci. Et tu habes cultellum Brugenſis? PI. Prodigium, Flander sine cultello: & quidem Burgenſis, vbi cuduntur optimi. NE. Mihi verò cultello nihil est opus, dētibus frangam mordendo, vel digitis buccellatim comminuam. HYP. Ferunt illud de morſibus, tum gingiuis, tum candori dentium eſſe perutile. MA. Vbi feciſti latinæ linguæ tyrocinium? nam non videris mihi prauè inſtitutus. NE. Brugis ſub Ioanne Theodoro Neruio. MA. Viro diligenti, docto, probò. Brugæ elegantiffimæ: niſi quod pereunt indies vitio plebis profuſiffimæ, dolendum eſt, quàm pridem illinc veniſti? NEP. Nudius ſextus. MA. Quàm nuper cœpiſti ſtudere? NEP. Ab hinc annos tres. MA. Non poteſt te profectus pœnitere. NEP. Meritò: nam & habui magiſtrum nō pœnitendum. MA. Sed quid agit Vines noſter? NEP. Dicunt eum agere athletam, nō tamen athleticè. MA. Quid iſt huc rei eſt? NE. Quia luſtatur ſemper, ſed parum fortiter. MA. Cum quo? NE. Cum ſuo morbo articulari. MA. O luſtatozem dololum, qui primum omnium inuadit pedes. HYP. Imò liſtorem ſæuum, qui totum corpus conſtringit. Sed tu quid agis? quid ceſſas? videris huc ſpectatum veniſſe, non cœnatum. Nemo veſtrum attingat pileum inter cœnandū, ne quis capillus inuolet in patinas: cur nō tractatis hoſpitem comiter? MA. G. Nepotule, præbibo tibi. NE. Præceptor, excipio animo libentiſſimo. HYP. Exinianas calicem tuum, quandoquidem exiguus hauſtus reſtat. NE. Hoc eſſet mihi nouum. MA. Quid? non exinanire? Sed tu Hypodidaſcale quid

dicis? quid adfers noui super cœnam? HYP. Ego verò nihil dico, sed hisce duabus horis multa cogitavi de arte Grammatica. M A G. Quæ tandem? HYP. Recondita sanè, & ex penetralibus disciplina. Primum, cur Grammatici posuerunt tria genera in arte, quum sint tantum duo in natura? aut cur natura non producit res neutrius generis, sicut masculini, & foeminini? non possum causam exculpere tanti mysterij. Deinde philosophi dicunt esse tantum tria tempora, ars nostra ponit quidq; ergo ars nostra est extra rerum natura. M A. Imò tu ipse es extra rerum naturam: nam ars in rerum natura est. HYP. Si ego sum extra rerum naturam, quomodo possum comedere hunc panem, & has carnes, quæ sunt in rerum natura? M A. Tanto tu deterior, qui venis ab altera rerum natura, vt comedas, quæ sunt in hac nostra. HYP. *Paraphthegma a prosdionyson: aliam ego vellem solutionem mearum questionum. Vtinam haberemus nunc Palæmonem aliquem, aut Varronem, qui has questiones posset profligare. M A. Quin potuis Aristotelem, aut Platonem? Habes aliquid aliud? HYP. Heri vidi scelus capitale admitti. Ludimagister vici recti capro olidior, qui in phrontisterio suo in pedore & foetore docet auditores diobolarios, ter aut quater pronuntiauit volucres accentu in penultima: ego verò miratus sum terram illi non dehiscere. M A. Quid aliud decebat talem ludimagistrum dicere? & est alioqui in formulis Grammaticis valde detritus. Sed tu in re leuimum tumultuaris, & facis tragœdiam ex comœdia, seu mimo verius. HYP. Equidem absolui pensum meum: nunc tuæ sunt partes: dic tu vicissim aliquid inter cœnam. M A G. Nolo, ne tu mihi vicissim *Paraphtheggis. Iussulenta hæc iam coglaciant: adfer

* Respon-
sum alie-
mū à pro-
posito.

adfer* foculū mensarium, excalfacite aliquantum, priusquam panem intingatis. Raphanus hic non est esui, adeo est lentus: nec minus sunt radiculæ iustu lentæ. HYP. Lentorem profectò non à macello attulerunt, sed hic contraxerunt in nostro pœnore, qua cella nihil est pœnui incommodius. Nescio qui ituc rei est, semper adferūtur huc ossa emedullata. MAG. Parum habēt ossa medullarum * sub lunam silentem. HYP. Quid quum est plena? MA. Plurimum. HYP. Tum verò ossa nostra habent minimum, seu nihil veriùs. MA. Non exorbitet nobis medullas luna, sed nostra Lamia, nimis hic indidit piperis, & gingiberis: & in iure hoc, & toto acetario, nimium menthæ, petroselini, saluiæ, erucæ, nasturtij, hyssopi: nihil puerorum, & adolescentium corporibus æquè damnosum, vt cibi qui interiora feruefaciunt. ARC. Quibus igitur ex herbis velles confici? MA. Lactucis, buglosa hortensi, & portulaca, & petroselini aliquid admisceri. Heus tu Gingoferne extergas labra manu aut manica, sed simul ipsa simul manum mantili: nam ideo tibi datur. Carnes ne attingas nisi ab ea parte, quã tibi es sumpturus. Tu Dromo, non animaduertis te manicas tuas inficere pingui carniū? reduc eas, si sunt apertæ, ad humeros: si non sunt, corruga, vel complica ad cubitum: quæ si relabuntur, affige acicula, seu, quod magis te decet spina. Tu dominaster delicatule, in mēsam incumbis? vbi id didicisti? in hara quapiam: heus, subijcite eius cubito puluillū. Architricline, vide ne * analecta hæc pereant: reconde in promp-
ptuarium. Tolle primum omnium salinum, hinc panem, tum lances, discos, mātilla, postremò mappam: mundet quisque suum caltellum, & reponat in vaginam. Heus tu Cinciole, ne scalpas dentes scalpet

rem respō
deas.

* Est cal-
factorium
mensa

aptum.

* Prope
nouilis-

nium.

lo, nam est noxium: conficito tibi dentiscalpium penula, vel bacillo tenui acuminato: & scalpe modicè ne gingivas scarifices, & sanguinem elicias. Confurgite, & abluite manus, priusquam recitetur gratiarum actio. Amoue mensam, voca ministram, vt pavimentum hoc scopis verat. Agamus CHRISTO gratias: præeat verba qui sacrauit mensam. FLO-RVS. Pro cibo temporario gratias agimus CHRISTE Domine temporarias: fac vt pro immortalitate agamus æternas: Amen. MA. Ite lusum, & confabulatam & deambulatum, quò libuerit, dum licet per lucem.

GARRIENTES.

Nugo, Gracculus, Turdus.

NVGO. Assideamus in hac trabe: tu Graccule è conspectu in saxo illo, modò ne impedimento sis, quò minus cernamus prætereuntes: apricemus nos ad huc parietem, egregiè soli ostentum. Quam grandis truncus, & cui vsui? TVR. Vr nos hic sedeamus. NV. Oportet fuisse procerissimam & latam arborem, vnde est sumpta. TVR. Quales sunt in India GRA. Qui scis? fuisti tu in India cum Hispanis? TVR. Quasi scire aliquid de regione quapiam non possis, nisi in ea fueris: sed dabo tibi authorè meum. Plinius scribit, in India crescere ad eam altitudinè quæ non possit iaculo superari: & gens illa quidem sumptis non tarda pharetris, vt ait Vergilius. NV. Scribit etiam Plinius, turmam equitum condi sub ramis. TVR. Nemo id miretur, qui scirpos illius regionis consideret, quibus infirmi fulciunt gradum, diuites duntaxat. GRA. Heus quota est hora? NV.

Nulla,

Nulla, nam horarum tintinabulum nunc funditur, adfuiſti? G R A. Non ſum auſus, nam aiunt rem eſſe periculofam. N V. Ego interfui, & vidi innumeras mulieres prægnantes tranſlire canalem fuſionis, qui eſt ſub terrâ conditus. G R A. Audiui hoc illis eſſe ſalutare. G R A. Ea eſt colus philoſophia, vt dicunt: ſed de hora quærebam. N V. Quid tibi opus eſt hora, ſi quid vis agere? dum eſt opportunitas eſt hora: ſed vbi eſt horologium tuum viatorium? G R A. Excidit mihi nuper, quum fugerem canem olitoris, poſt decerpta pruna. T V R. Ego te currentem vidi de fenestra: ſed quò te recepiffes ſpectare non potui, quia impedimêto mihi erat hortus penſilis, quem ibi mater affixet patre inuito, & mulkum reclamante: mater verò in propoſito conſtans obtinuit, ne tolleretur. N V. Quid tu? tacebas T V R. Flebam tacitus: quid enim aliud agerem, diſſentiêtibus mihi chariſſimis capitibus? tametſi mater iubebat me ab ſe ſtare, & clamare ſtrenuè: ſed mihi non erat cordi, quicquam aduerſus patrem mutire. Ergo miſſus ſum ad ſcholam, quatuor continuis diebus inientatus à matre irata, & deierâcte me non eſſe ex natum: ſed comutatum à nutrice, de quo ait dicturam ſe nutrici diem apud prætorem capitalem. N V. Quid rei eſt prætor capitalis? an non prætor omnis habet caput? T V R. Quid ego ſcio: ſic illa dixit. G R A. Hem, qui ſunt iſti penulati & ocreati? N V. Galli ſunt. G R A. Quid, eſt ne pax? T V R. Bellum narrabant futurum, & quidem atrox, G R A. Quid adferunt? T V R. Vinum. N V. Exhilarabunt multos. C R A. Scilicet, non ſolum vinum exhilarat, ſed vini mentio & recordatio. N V. Vinofos vtique: mea nihil refert. qui aquam bibo. G R A. Nunquam facies bonum

carmen T V R. Nosti illam mulierem? GAR. Non, quænam est? TV R. Aures habet gossipio obturatas. G R A. Quid ita? T V R. Ne quia audiat, quia male audit. NVG. Quàm multæ pessimè audiunt auribus patentibus, & benè perforatis. T V R D. Credo huc pertinere quod est apud Ciceronem in Tusculanis quæstionibus: Surdaster erat Marcus Crassus, sed illud peius, quòd male audiebat. NV. Non dubium est quin hoc ad infamiam sit referendum. Sed heus tu Bambalio, inuenisti tuas Tusculanas quæstiones? BAM. Etiam, apud propolam: adeò interpolatas, vt non agnoscerem. NV. Quis surripuerat? B A M. Vatinius, quod illi male sit. G R A. Vah hominem manibus aduncis & picatissimis: ne admittas eum vnquã ad tuas capsas, nec ad scrinia, si vis omnia esse salua. Nescis illũ crumeni secam existimari ab hominibus, & de crumenifecio accusatum apud gymnasiarcham? NV. Soror puellæ illius enixa est heri gemellos. G R A. Quid mirum? Mulier, quædam via salaria ad leonem galeatũ, peperit nudius sextus ter geminos. NV. Plinius dicit, ad septimum posse procedi. T V R. Quis vestrum audiuit de vxore comitis Batauiæ? quam ferunt vno partu tot edidisse, quot sunt in anno dies, ex imprecatione mendicæ cuiusdam. G R A. Quid istuc fuit de mendica? T V R. Mendica hæc liberis onusta, petijt ab hac comite stipem, illa vbi conspexit tot pueros, conuitio illam abegit, scortum vocitans, negabat enim posse fieri, vt ex vno viro tãtam sobolem suscepisset. Innocens mendica precata est diuos, vt si se castam, & puram scirent, darent comiti ex marito suo tot foetus vno conceptu, quot sunt in anno dies, & ita contigit, ostenditurq; propago numerosa illa in oppido quodã illius insulæ.

GRA. Malo credere, quam exquirere. NV. Omnia sunt Deo possible. GRA. Imò verò facillima. NV. Non nosti illum onustum retibus, comitatum cambus, cum * causa & peronibus, vehementem cantherio strigosissimo? TVR. Est ne Mannius versificator? NV. Est planè. TVR. Quæ nam tanta methamorphosis? NV. Ex Minerua transijt ad Dianam: id est, ab honestissima occupatione ad inanè, & stultum laborem. Pater eius mercimonijs faciundis auxerat rem, hic paternam artem dedecori sibi esse ducit, vertit se ad alendos equos & venationem, non aliter ratus posse nobilitatem generis venari. Nam si quid ageret utile, non haberetur pro nobili. Sequitur eum venantem talis Curius, pereruditus homo, aleator famosissimus, & qui probe nouit taxillos mittere * compositos, domi habet sodalè Tricongium. TVR. Imò amphoram. GRA. Imò spongiam. NV. Imò arenam Africæ aridissimam. BAM. Aiunt illum semper sitire. NV. An sitiat nescio, semper certè paratus est potare. BAM. Au, ausculta lusciniam illam. GRA. Vbinam est? BAM. Non vides eam in ramo illo sedentem? vide, vt canit ardentè, nec intermittit. NV. Flet Philomela nefas. GRA. Quid mirum dulciter eam garrere quæ sit Attica? vbi etiam fluctus maris non sine numero alliduntur littori. NV. Plinius scribit, eam præsentibus hominibus diutius & accuratius cātare. TVR. Quid causæ est? NV. Ego tibi causam aperiã. Cuculus & philomela eodem cātant tempore, verno scilicet, ab Aprilis medio ad Maiũ exactũ, aut eo circiter. Hæ duæ aues in contentionem venerunt, de suauitate cōcētus quæ situs est iudex: & quia de sona erat certamè, aptissimus visus est ad eam cognitionẽ asinus, qui præter cæteras animantes gra-

* Est pileus latus aduersus æstum.

* Ita vt cadat se ipse vult.

des haberet auriculas. A sinus repudiata luscinia, cuius se harmoniã negarat intelligere, victoriã cuculo adiudicavit, philomela ad hominẽ appellavit: quẽ ubi videt, agit statim causam suã, canit diligenter, vt se illi approbet ad vindicandam iniuriã ab asino acceptã. GRA. Habeo causam poëta dignam. NV. Quid ergo, expectabas philosopho dignam? posce à nouis illis magistris Parisiensibus. GRA. Pleriq; illorum vestibus sunt philosophi, non cerebro. NV. Quid ita vestibus? nam coquos potius dixeris aut, muliones. GRA. Quia gestant eas crassas, detritas, laceras, lutulentas, immundas, pediculosas. NV. Erant ergo philosophi Cynici. GRA. Imò cimici: nõ quod videri affectant, peripatetici: quippe Aristoteles sectæ princeps cultissimus fuit. Ego verò longum vale dico iam nunc philosophiã, si aliter non possum esse philosophus. Quid enim pulchrius, & homine dignius, quam mundicies, & ciuilis quidam cultus in victu & vestitu? ea in re antestant mea sententia Louanienses Parisiẽsibus. TVR. Quid tu? non putas esse impedimento studijs, nimiam curam mundiciã atque elegantiarum? GRA. Ego quidem mundiciem probo, anxiam & morosam illius curam improbo. NV. Damnas tu elegantias? de quibus scripsit Valla tã diffus è, quasq; adeò diligenter cõmendant nobis nostri præceptores. GR. Alia est verborum in loquendo elegantia, alia rerũ in vestiendo. TVR. Scitis quid est mihi narratũ à tabellario Louaniensi? NV. Quid tãdem? TVR. Clodium ardere perditẽ in puellam quandam, & Lusconem trantulisse se ad mercaturã à literis: hoc est, ab equis ad asinos. NV. Quid audio? TVR. Clodium noratis omnes succiplenum, subicudulum, bene habitũ, hilarem, vultu renidenti,

comem, festiuum, confabulatorem: nunc refert ille esse exuccum, exanguem, pallido colore, atq; adeò lurido, imbecillum, horidum, trucem, taciturnū, fugitantem lucis, & humani cōsortij: nemo qui illum vidisset prius, iam agnosceret. NV. O miserum adolescentem: vnde id mali? TVR. Ex amore. NV. At vnde amor? TVR. Quantum ex oratione tabellarij potui colligere, reliquerat seria & solida studia, dediderat sese cunctum poëtis lasciuis, latinis, & linguæ vulgaris, inde prima animi præparatio: vt si qua ignis scintilla in illū incideret fomité quantumlibet exigua, subirò inflammaretur velut stuppa: tradiderat se somno & ocio. NV. Quid necesse habes plures aut maiores causas amandi commemorare? TVR. Nunc insanit, ambulat plerumq; solus: semper autem vel tacitus, vel cantillans aliquid & modulās, scribit versus sermone vernaculo. NV. Scilicet quos legat ipsa Lycoris. GRA. O CHRISTE, auerte ab animis nostris tam perniciosum morbum. TVR. Nisi me ingenium Clodij fallit, recipiet se aliquando ille ad frugē meliorem: peregrinatur animus eius in nequitia, nō habitat. GRA. Et ille alter quas mercaturas exercet? TVR. Misit ad patrem epistolam, flebiliter conscriptam de misera cōditione studiorū, quam quod esset* apertilis, legit ipse tabellarius. Pater homocrasæ Mineruæ, trāsdidit eū à chartis ad lanas, pannos, glastū, piper, gingiber, cinnamum. Nunc ille succinctus braccha, mirè diligēs & sedulus in aromataria taberna, vocat aduentores, excipit blandus, scādit, descēdit per scalas infestissimas, profert suas merces, vertit, inuertit, mētitur, peierat: omnia sunt illi leuiora, quam studere. NV. A puero noui illum attentum ad rem, & delectari numulis: itaq; potiorē ha-

* Que apertilis
viri possit
integre.

buit numationē quam literaturā, & vile lucrum ante-
 teposuit excellētię eruditionis, aliquādo penitebit
 eum. TVR. Sed serò. NV. Indubie probideat, ne ac-
 cidat sibi quod suo consobrino. TVR. Cui? NV.
 Antronio in angiportu pomorū, ad tres gracculos.
 Non audisti: illum superiore anno decoxisse? GRA.
 Quid decoxit quæso? est ne hoc tantum malum? an
 non quotidie id fit in culinis omnibus? TVR. De-
 coxit rem. GRA. Quam rem? TVR. Alienam, &
 *cōturbavit. GRA. Nihil ne reddidit creditoribus?
 TVR. Ex compactione, nam receperat se in asylum,
 vncias ternas ex libris singulis. GRA. Hoc vocas
 tu decoquere? quū nihil sit crudiūs: sed quomodo
 amisit? TVR. Audiui equidem nuper de patre,
 non satis tamen intellexi: narrabat pater eū fecisse
 versuras damnosissimas, quæ degluberunt eum, &
 deuorant vsq; ad ossa. GRA. Quid rei est ver-
 sura? quid deglubere? TVR. Ne ego quidem noui
 credo esse aliquid de furibus. NV. Vides illum obe-
 sum? quem putes vix se posse commouere: petauri-
 sta est, & funambulus. GRA. Ah tace, rem narras
 incredibilē. TVR. Non ipse quidem suo corpore,
 sed calicibus. GRA. Adferebat aliquid aliud noui
 tabellarius de nostris sodalibus? TVR. Etiam de
 Hermogene, qui in omni nostro certamine semper
 ferebat primas: is admirabili mutatione ex ingenio
 sisimo, & (vt ætas illius ferebat) doctissimo, repen-
 te factus est tardissimus & rudissimus. NV. Tale
 quidam sæpe vidi accidere in quibusdam acutulis.
 BAM. Aiunt id fieri, quum ingenij acumen non est
 solidum: vt in scalpellis, quorum acies facile retun-
 ditur, præsertim si quid faceret paulò durius. GRA.
 Quid, est ne acies in ingenio, sicut in ferro? BAM.
 Nescio: ferrum sæpe vidi, ingenium nunquam vidi.

* *Contur-
 bavit ra-
 tiones, no-
 lens solve-
 re credi-
 toribus.*

* *Pro suo
 felici a-
 uentis*

* *Qui re-
 trahunt
 seruos à
 fuga.*

NV. Quid factum est adolescenti illi pagano, qui superiore mense exhibuit nobis * prandium aduentorium, refertum delicijs rusticis, ad quem à fuga retrahendum præcepto miserat quatuor * fugitivarios? & erat formosulus. TVR. Venustus asinus. Puella * amanuensis amitæ meæ, quæ pulla est illi soror patruelis, convenit illum nuper in pago suo, nudo capite, impexum, horridum, lentum, cum * gallicis, & tunica * villosa leuidentia vendentem in triuio quodam chartaceas imagines, & tabellas elementarias, cātantē cantiones novas in circulis. GRA. Oportet illum esse ortum claro sanguine. TVR. Qui isthuc? GRA. Quoniam pater eius est de genere Coelicum. NV. Non tam id arguit nobilem virum, quam bonum iaculatorem, * collimabit facile. TVR. Aut fabrum tignarium, qui oculo rubricam dirigit vno. NV. Nunquam placuit mihi ille puer, nec dederat mihi significationē aliquam virtutis. GRA. Quid ita? NV. Quia nec amabat studia, nec præceptorem reuerabatur, quod est perditī animi argumentū evidentissimum: & senes irridebat, & calamitosos subsannabat. Sed quis est iste sericatus, torquatus, bracteatus auro? GRA. Ex genere clarissimo, matrem habet nobilissimam & fœcundissimam. NV. Quam? GRA. Terram, & vix credas, quas semper faciat delicias, dicas puerulum, in cunis adhuc: & crepundijs vagientem. NV. Atqui lanugo illi incipit iam per malas serpere. BAM. Hem obseruator venit, expedite libros explicate, incipite euoluere. GRA. Nec fuit his multis hebdomadibus obseruator magis curiosus, & qui tam gauderet deferēdis ad magistrum criminibus, BAM. Utinam saltem nos veræ culpæ reos ageret, sed caluniatur plerunque. NV. Hic murus abæ-

* Quā be-
ra habet
semper si-
bi paratā
ad manū.
* Socci li-
gnei.
* Crassa
quælis est
Frisia.

* Attin-
get scopū.

neus esto. Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Sed quiescite, ego illū statim hinc fugabo. OBSER. Quid tu dicis vacia? NV. Quid tu vatrax? OBS. Quid tu vatrachomyomachia? sed ioco amoto, quid hic agitur? NV. Quid ageretur? quod inter bonos scholasticos, & studiosos: legitur, ediscitur, disputatur. Dic sodes capitulum lepidissimum, quid est apud Vergilium, Transversa tuentibus hircus? OBS. Bene facitis: pergite studere, ut bonæ indolis adolescētes decet: mihi aliud nunc est negocij, vos valebitis. NV. Satis nugatum est, reuertamur ad ludum: sed prius relegamus, quæ præceptor explicavit, tum ut discamus, tum ut illi placeamus & nos approbemus: quod cuique nostrum debet esse in votis, non minus quàm patri.

ITER, ET EQVVS.

Misippus, Philippus, Misospodus, Planetes.

PHIL. Vultisne proficiscamur animi gratia Bologniam, quæ est ad Sequanam? MISI. & MISO. Nihil malumus, die præsertim sereno, & a ventis silenti, tum etiā in nostro pædagogio feriato. PHI. Cur non est vobis operarius? MISO. Quia Pandulfus madefactus est hodie ingenti prandio magistrōs omnes, in honorem laureæ suæ magistralis. PLAN. Vah quantum potabimur. MISO. Multo plus sitietur. MISI. Ego habeo asturconem. PHI. Et ego equum meritorium, cōductum de lusco impostore. MISO. Ego & Planetes vehemur rheda: reliqui, si videtur, vel pedester sequētur nos, vel vibrachiorum agent cymbam contra cursum amnis. PLA. Imò equi strahetur. MISO. Ut erit cordi,

nam

nam nobis* pedestre iter magis placet. PHI. Eia
 puer fræna equum meum & interne. Quid malum,
 manno indis lupatū? orna potius frænulo illo leui
 tū bullis. PVER. Hui, nec* oreā habet, nec* aureas.
 PHI. Si scirè quis fregisset, ego illi frāgerē MISI.
 Quid tu nūc dices concitatus? PHI. Panē in cœna.
 Accipe vnde poteris, accommoto. PVER. Scilicet
 in medijs pēdagogijs quæris tu, velequos, vel equo
 rum ornamenta. PHI. Supple igitur quæ defunt, ex
 hoc tunc. PV. Erit deforme. PHI. Abi insane, quis
 videbit extra urbē? PV.* Antilena est dissuta. PHI.
 Sarcias ligula astrictoria aliqua. PV. Nō habet* po
 stilenam. PHI. Nec est opus. PLA. Magnū equitē,
 & exercitatū, delabetur ephippium ad collū, & ef
 fundet te equus supra caput. PHI. Quid ad me? lu
 toso est magis via, quàm lapidosa: inficiar cœno, nō
 cruentabor. Sed si hæc omnia apparāda, nō hinc di
 scedemus ante vesperū, adhuc equū qualicumq; or
 natu. PV. Paratus est, conscende, ah quid agis, pedē
 dextrum ponis priorē in stapeda. PHI. Vtrum ergo?
 PV. Sinistrū, & habenas sinistra manu rege: dextra
 cape hanc virgulam, quæ erit pro calcaribus. PHI.
 Non indigeo, calcanei erunt mihi vice calcarium.
 PV. Iubellium Tauream videtis, aut qui cū hoc est
 congressus, Assellam. PHI. Apage historias in pro
 cinctu, vbi reliqui? PV. Ite, ego comitabor vos pe
 dester. MISI. O equum molestissimum succulsa
 torem, ossa mihi omnia contuderit, priusquam per
 ueniamus in oppidum. PHIL. Quid malum est
 stractum istud tuum? clitella est, vt puto. MISI.
 Paulo minus. PHI. Quanti, quanti? MISI. Nu
 mis Turonensibus quatuordecim. PHIL. Equum
 ipsum cum suo victu & vestitu tanti non emerim,
 nec videtur mihi equus vector, nec ephippiarius,
 sed

* Idem est
 quod ter
 restre.

* Corrigia
 qua est
 sub ore.

* Corrigia
 ad aures.

* Est l. r. h.
 ante pe
 stus.

* Lorum
 ab strato
 ad caudā.

sed iumentum clitellarium & iugale, aut dosuale, animaduerte quæso, ut passim cespitat? vel in chartam, aut latum culmum impingeret. MISI. Quid tu de eo dicis? pullus est adhuc. Sed garrias, quæ voles. Vides tu hunc equum? is qualis qualis est, me vehet, aut ego illum. PV. Ungulam habet tennerrimam miser. PHI. Quid admonuit te tam accuratè vnoculus, quum tibi eum insterneret? MIS. Rogauit verbis amantissimis, ne duo insideremus equo, alter in strato, alter super clunes, & ut in equili diligèter ei* substernerem. PV. Nimirum eget mi sellus, qui latera habet nudata à carne. PHI. Quid agitis vos? non ascenditis in rhedā? PLA. Probè mones, rhedatius petit nūc altero tātō plus, quam quāti eramus pacti. PHI. Cum rhedarijs est vobis res & cum nauicatoribus, facile cōficietis omnia, & ex animi sententia, genus hominum est mite, mansuetum, come, urbanū, pium. Rhedarij sunt fex terræ, nauicutores fex maris, date illi dimidium eius, quod plus poscit. PV. Quotam esse iam horam censetis? PHI. Ex sole conijcio esse vltra decimam. PV. Appetit iam meridies. PHI. Ita ne? heus Missippe eamus, sequatur qui poterit. Inueniēt nos ad galerum purpureum, ea est taberna diuersoria, sita contra regiam pyramidem, non procul à domo* Curionis. MIS. Qua egrediemur. PHI. Per portam Marcellinam, ad dextram, simplici via & directā. MIS. Imò tencamus hanc semitam, via iucunda & placida. PHI. Minimè verò: nihil comodius actutius. quā via regia, nam tranfuerfis iteneribus amitemus comites: præsertim quod trames ille, nisi me fallit memoria, est valde sinuosus, & ambagiosus. MIS. Qui sunt isti hastati? videntur milites ex istis mercenarijs. PHI. Quid agendum? MIS. Re-

* Paleam
al cuban-
am.

* Est sa-
cerdos,
qui præest
paræcia,
curatus
vni'gò.

uertamur ne nos spolient. PHI. Progrediamur, nam facile euademus eos cursu equorum per campos. MISI. Quid si gestent* tormenta manuarum? PHI. Nihil tale cerno, sed solas farillas. MISI. Accede propius puer. PV. Quid rei est? MISI. Non tu vides illos germanos? PV. Quos? MISI. Illos huc venientes aduersum nos. PV. Planè non sunt Germani, sed Parisienses rustici duo, cum suis baculis. MISI. Profectò ita est: bene sit tibi, animam mihi & vitã reddidisti. Sed vbi Misospodus & Planetes? PV. Rhedarius iratus, quòd non quantum postulauerit accipiat, duxit eos via salebrosa: equi dũ magna enituntur vi, rotas in alto cœno herentes extrahere, remonem & helcia confregerunt, tũm chanti reuulsi sunt cum clavis, & ipse rotam sufflaminauerat imprudens, bili excæcatus: nũc ea rehcit stoma-chabundus, & conuicians diuis omnibus, vectores quoq; diris deuouens atrocissimis. PHI. Quæ capiti illius sint. PV. Puto eos rheda relicta transituros in farracum, quod sine onere habet iter Boloniam. Glaucus & Diomedes ingressi erant in scaphã quandam, sed nautę negant se hoc vento posse remis aut contis agere nauigium, equos* helciarios narrant omnes esse occupatos, nescio qua materia vehẽda: ita nondum religarant* prymnesium. PHI. De nauulo nihil noui? PV. Nihil prorsum. PHI. Mirum est, sed conijcio quid futurũ sit: non peruenient illi Boloniam ante serum diei. MISI. Quid tum? su-memus diem crastinum totum, ad reficiendum animum. Aspice vt fluuiolus ille leniter labitur, aquæ planè crystalinæ inter scrupos aureos, quam iucundum murmur? Audis lusciniolam, & carduelem? Profectò territorium hoc Parisiense amœnissimũ est. PHI. Quod spectaculum potest esse huic par?

* Quas
scolpetas
vocant.

* Qui tra-
hant nau-
gium, aut
similia.

* Fumis
est, quo na-
uicula al-
ligantur.

quàm placido agmine fluit Sequana? vt fertur nauicula illa plenis sinibus, & secundo vëto? mirificè his omnibus redintegratur animi. O pratum miro artificio vestitum. MISI. Nempe ab admirabili artifice. PHI. Quam suanem odorem eructat. M I S I. Hàc hàc ad sinistram flectito, vt vites cœnum tenacissimum, in quo gradarius tuus statim vngué amitteret. Quàm cõtrarius hic campus suo vicino, obfusus situ, squallidus, cariosus, horrës petris, & spinis armatus? P V. Nõ vides esse agrum ruderatũ ex ville ruinis? & alioqui frumétarius est. Hyberno puluere verno luto, magna farra Camille metes. PHI. Quæ so cantilla versus aliquot, vt soles. M I S I. Placet.

*Fœlix ille animi, diuisq; simillimus ipsis,
Quem non mendaci resplendens gloria fucò
Sollicitat, non fastosi mala gaudia luxus:
Sed tacitos sinit ire dies, & paupere cultu
Exigit innocuæ tranquilla silentia vitæ.*

P H I L. Versus facetissimos, & grauissimos, cuius quæso sunt? M I S. Non agnosti? P H I L. Non. M I S I. Angeli Politiani. P H I. Vestiores putavi, & habent gratiam antiquitatis. Suspico nos deerasse. M I S I. Heus bone vir, qua itur Boloniam? RVSTICVS. Aberrastis, obuertite canteria vestra ad biuium illud, & tenete viam quã rodit flumen, ea vos non sinet falli: recta est, & simplex vsque ad vetustam quercum: inde ad manum hanc vos præcipitote. M I S I. Habemus gratiam. RVST. Ducat vos Deus. MISI. Mallem currere, quàm sic ab equo isto concuti. PHI. Tanto cœnabis auidius. M I S I. Imò non potero cœnare delassatus, & confractus toto corpore: citiùs quæram de lecto, quàm de mēsa. PHI. Sede coniunctis cruribus, nõ diuaricatis: mi-

nus senties laborem. MISI. Hoc est fœminarum: & facerem, nisi metuerẽ derisus, & sannas prætereuntium. PV. Siste parũper Philippe, dum hic faber ferrarius calciarit asturconem tuum, cui excussa est solea dextri pedis. MISI. Quin potius moremur hic, ne clauso diuersorio sub dio dormiam⁹. PHI. Quid tum? in aperto mundo, an nõ id præstabilius, quàm in clauso? grauius esset, quòd incœnes.

SCRIPTIO.

Manricus, & Mendoza.

MAN. Adfuiſtin hodie, quum ille haberet orationem de vtilitatibus ſcribendi? **MEN.** Vbi nam? **MAN.** In auditorio Antonij Nebriffenſis. **MEN.** Minime verò, ſed tu recente, ſi qua hæferunt memoriæ. **MAN.** Quid ego recenſeam? dixit tam multa, vt omnia propè exciderint. **MEN.** Ergo contigit tibi, quod de vaſis anguſti oriſicij Quintilianus dicit, quòd ſuperfuſam humoris copiã reſpuũt: ſenſim ſi inſtilles, recipiunt. Sed nihil retinuiſti penitus? **MAN.** Propemodum nihil. **MEN.** Aliquid igitur. **MAN.** Perpuſillum. **MEN.** Iſthuc ipſum perpuſillum fac mihi etiam commune. **MAN.** Primum omnium aiebat eſſe perquàm admirabile, tantam varietatem humanarum vocum paucis potuiſſe literis comprehendere: deinde amicos abſenteis poſſe inter ſe beneficio literarũ colloqui. Addebat nihil eſſe viſum mirabilius apud inſulas iſtas à regibus noſtris recens inuentas, vnde aurũ adfertur, quàm poſſe inter ſe homines aperire quæ ſentiant, tanto interuallo regionũ miſſa chartula aliqua maculis nigris diſtincta. Rogabant enim, an papyrus ſciret

loqui. Hæc ille: & alia permulta, quæ sum oblitus. MEN. Quàm diu dixit? M A N. Horas duas. M E N. Ex tam longa oratione tam paucula mandasti memoriæ? M A N. Mandiui quidem memoriæ, sed ea noluit retinere. M E N. Planè dolium habes filiarum Danaï. M A N. Imò excepi cribro, non dolio. M E N. Accersamus aliquem, qui tibi ea quæ ille dixit, redigat in memoriam. M A N. Mane tamen, nam aliud quidam cogitatione quæro, teneo. M E N. Eloquere tandè, cur non excipiebas penna? M A N. Non erat ad manum. M E N. Ne pugillares quidem? M A N. Ne pugiles quidem. M E N. Exprime hoc tandem. M A N. Autugit iam, tu excusisti menti, tam odiosè interpellando. M E N. Hui tam citò? M A N. Redijt in memoriam. Ex autoritate nescio cuius scriptoris affirmabat, nihil esse ad magnam eruditionem compendiosius, quàm probè ac celeriter pingere. M E N. Quis est author? M A N. Nomen sæpe audiui, sed memoria effluxit. M E N. Ut alia, sed huic præcepto non pare: vulgus nostræ nobilitatis, quæ pulchrum & decorum sibi esse ducit nescire literas formare: dicas scarificationem esse gallinarum, & nisi præmonitus sis cuius sit manus, nunquam diuinaris. M A N. Et ea de causa vides, quàm crassi sint homines, quàm amentes, & opinionibus corruptissimis. M E N. Quomodo sunt vulgus, si nobiles? an non hæc multum inter se distant? M A N. Quia vulgus non vestibus & possessionibus distinguitur, sed vita & iudicio de rebus integro. M E N. Vin, ergo ut nos à vulgari ista inscientia vindicemus? tradamus nos huic exercitamento M A N. Nescio quo pacto naturale est mihi, distortè, inæqualiter, perturbatè exarare literas. M E N. Hoc habes nobilitatis, exerceas te: nã assuefactio mutabit quod

quod naturale esse ducis. M A N. Sed ubi is habet?
 M E N. Ex me tu id quæris? qui nec audiui homi-
 nem, nec vidi, quum ipse eum audieris, tu quatum
 intelligo, velles omnia ingeri tibi præmansa in os.
 M A N. Nunc commemini: aiebat sibi domum con-
 ductam iuxta ædem diuorū Iusti & Pastoris. M E N.
 Est ergo vicinus vester, eamus. M A N. Heus puer
 ubi est magister? P V E R. In illo conclavi. M A N.
 Quid agit? P V. Docet quosdam. M A N. Significa
 illi, astare hic pro foribus, qui huc etiã veniunt, vt
 ab eo doceantur. M A G I. Qui sunt pueri isti? quid
 petunt? P V. Te cupiunt conuentum. M A G. Ad-
 mitte eos ad me rectã. M A N. & M E N. Optamus
 tibi salutem. & omnia prospera Magister. M A G. Et
 ego vicissim vobis fœlicem huc ingressum: sospitet
 vos Christus, quid est? quid vultis? M A N. Doceri
 abs te artem istam quam profiteri, si modo vacat &
 si vis. M A G. Profectò oportet esse pueros honesti-
 ssimè educatos, qui & sic loquamini, & tam mode-
 sto sitis ore. Nunc verò magis, quum tota facie
 suffudit se vobis rubor: confidite filij, nam iste est
 color virtutis, qui vocamini? M A N. Manricus &
 Mendoza. M A G. Nomina ipsa testantur ingenuam
 educationem, & generosos animos. Ita demum eri-
 tis verè nobiles, si ijs artibus excolatis animos, quæ
 maximè sunt dignissimæ claris natalibus: quanto
 magis sapitis vos, quàm multitudo ista nobilitatis,
 qui eo se habitum iri generosiores sperant, quo im-
 peritiùs pingant literas. Sed minime est hoc miran-
 dum, quando quidem persuasio hæc dementiam no-
 bilitatis iam pridè inuasit, nihil esse abiectiùs, aut
 viliùs quàm aliquid scire. Ergo videre est, illos epi-
 stolis à librarijs suis cõpositis subscribentes id, quod
 legi nullo pacto potest, nec scias à quo tibi epistola
 mitta-

mittatut, nisi sit à tabellario prædicti, aut signum agnoscas. M A N. Id modò ego & Mendoza querebatur. M A G. Sed venitis huc armati? M A N. Minimè verò bone præceptor, vapularemus a nostris pædagogis, si ausi essemus arma hac ætate vel aspicere, nedum tangere. M A G. Ah, ah, non loquor de armis crudelitatis, sed de istis scriptorijs, quæ ad præsentem rem faciunt. Habetis thecã pennariam cum pennis? M E N. Quid rei est theca pennaria? an ea, quam nos calamariam nominamus? M A G. Ea ipsa, nam antiquissimi homines solebant stylis scribere, quibus successerunt calami, & potissimum Nilotici. Agareni, si quos vidisti, arundinibus scribunt a dextra in sinistrã, sicut omnes penè ad orientem nationes: Europa Græcos secuta, contrã a sinistra in dextram. M A N. Etiam Latini? M A G. Latini quoq; filii: sed hi à Græcis habent originem, & olim veteres Latini scribebant in membrana delicti, quæ vocabatur palimpsestos, tum vna tantum facie, nam qui vtrinq; erant libri conscripti, opistographi dicebantur: qualis fuit Orestes ille Iuvenalis, scriptus & intergo, nec dum finitus. Sed hæc aliàs, nunc ea quæ instant. Anserinis pennis scribimus, aliqui gallinaceis. Vestræ istæ sunt egregiè habiles, nam sunt calve ampla, & nitida, & firma, detrahite plumulas scalpello, & detrucate aliquid è cauda: tum eradite, si quam habet scabriciè, nam leuigatæ sunt aptiores. M A N. Nunquam ego gero nisi deplumatas, & nitidas: sed institutor meus docuit me eas leues facere saliva, & affricatione aduersam tunicam, vel sceminicruralia. M A G. Præsens consilium. M E N. Doce nos aptare pennas. M A G. Primum, omnium rescindetis vtrinq; caput, vt fiat bifurcata: tum in superiore parte inci-

suram facite scalpello sensim ducto, quæ crena vocatur: hinc equate duos illos pedúculos, seu manul-
 tis nominare cruscula, ita tamen ut altius sit dex-
 trum, in quod penna scribendo incumbit: id tamén
 discrimen vix perceptibile oportet esse. Penná si
 vis firmiter chartæ imprimere, tribus digitis tenetis:
 si celerius, duobus, pollice & indice, more Italico:
 ná medius inhibet magis cursum, & moderatur, ne
 se immodice effundat quàm adiuuat. MAN. Profer
 atramentariú. MEN. Hem, cornu atramentarium
 elapsum est mihi, venienti huc. MAG. Puer profer
 ampullam illá atramentariá, ex ea effundemus in
 hoc mortariolú plumbeum. MEN. Sine paniculo?
 MAG. Ita haurias penna liquidius, & commodius,
 nam in possipio, vel filo bombicini, aut lini, quum
 penná intingis, adheret semper crenæ fibra aliqua
 vel flocculus, in quo detrahédo fit mora scriptioni:
 aut si nó detrahas, lituras veriùs effingas, quàm li-
 teras. MEN. Ego ex sodaliú consilio linteolum me-
 litése indo, aut *bombicinú læue, ac teue. MAG.
 Istud verò est satiùs. Cæterum multo præstat, solú
 atramētum infundere in mortariolo quidem fixo.
 nam quod circumgestándum est, huic omninò opus
 est paniculo. Cæterú habetis chartam. MEN. Hæc.
 MAG. Asperam admodum, & quæ pennam remore-
 tur, ne inoffensè decurrat, quod est studijs noxiú.
 Nam dum luctaris cum scabricie chartæ, elabútur
 multa ex ijs, quæ scribédá cogitaueras. Hoc genus
 chartæ amplæ, densæ, duræ, scabræ, librarijs relin-
 quite: quæ ideò libraria nūcupatur, quod ex easiát
 ad diurnitaté libri, nec illá quotidiano vsui pa-
 raueris grandé, augustanam, siue imperialem, quæ
 de rebus sacris hieratica nominatur: quales vide-
 tis in libris sacrarú ædium, acquirite vobis chartá

* Tafeta-
nū vulgo.

epistolarem, quæ ex Italia adfertur, optima, tenuis-
sima, & firma: vel vulgarem illam, quam ex Gallia
important, quam passim inuenietis venalem in sin-
gulos codices numis octonis plusminus, dabitur vo-
bis pro corollario philuravna, aut altera chartæ em-
poreticæ, quam bibulam dicimus. MEN. Quæ est
horum nominû ratio? nam sæpe dubicaui. M A G.
Emporetica de Græco venit, ab inuoluédis merci-
bus: & bibula quòd atramētum absorbeat. Ita non
erit vobis opus furfuribus, aut sabulo, vel puluere
de pariete eraso. Sed omniû optimû est, quum per
se literæ exiccantur, eo enim modo diuturniores
fiunt. Proderit tamen emporetica, quam sub manû
extēdatis, ne sudore, aut sordibus maculetis papyri
candorem. M A N. Cedo iam nobis, si videtur exem-
plar. M A G. Primum abecedarium, deinde sylla-
batim, tum verba cōiuncta, ad hunc modum: Disce
puer, quibus fias sapientios, & proinde melior. Vo-
ces sunt animorû signa inter præsentēs, literæ in-
ter absentes. Hæc effingite, & reddite huc à prædio,
vel cras, vt scripura vestram emendem. M A N.
Faciemus, interea cōmendamus te Christo. M A G.
Et ego vos eidem. MEN. Secedamus, vt absque in-
teruētū sodaliû & interpellatione meditemur, quæ
à magistro hoc accepimus. M A N. Placet mihi, ita
fiat. MEN. Ventum est quò volebamus, absideamus
in his saxis. M A N. Etiam, sed aduersi à sole. MEN.
Mutua mihi dimidium chartæ folium, quòd reddā
cras. M A N. Sufficit tibi hoc frustulum? M E N.
Hui nō capiet sex versus, ex meis præsertim. M A N.
Scribe in vtraq; facie, & duc versus densiores, quid
necesse habes tam magna interstitia relinquere?
MEN. Egone? vix intervallum est vllum, nam li-
teræ sese vtrinq; attingunt, præsertim quæ lōgos
habent

habent apices, aut pedes, vt b, & p, Sed quid tu? iam ne duos versus exarasti? & quidem eleganter, nisi quod sunt prauī. MAN. Scribe tu seorsum, & tace. MEN. Enimvero penna & atramento hoc scribi nullo pacto potest. MAN. Quid ita? MEN. Non cernis, vt penna respergit chartam atramēto extra literas? MAN. At atramentum meum adeò est crassum, vt limū esse credas, aspice amabò, vt hæret in summa crena, nec ad charecteres formãdos defluit. Quin igitur vtriq; incommodo medemur, tu de cuspidibus pennæ rescinde scalpello, quoad atramētum cōmodè colligat in literas: ego in atramentarium, quò sit atramentū liquidius, instillabo guttas aquæ aliquot. MEN. Immeito potius. MAN. Oh ne lotium, fœtebit atramentū ipsum, & quicquid scripseris: ne facilè deinceps odorē hunc elueris è peniculo, optimum esset acetū, si haberes ad manum, nam hoc vi sua statim dirarat densum atramentum. MEN. Verum: sed periculum est, ne acrimonia sua chartam penetret. MAN. Nihil tale metuas, hæc charta maximè omniū continet atramētum, ne effluat. MEN. Extremæ huius tuæ chartæ oræ inæquales sunt, rugatæ & asperæ. MAN. Demarginato chartam aliquantum forficibus: nã hac est etiam elegantius, aut citra eam asperitatē scribendo subsiste. Tibi semper leuissimæ offensiones satis magno impedimento sunt, ne pergas: sed quicquid est in manibus, abijcias ilico. MEN. Redeam? iam ad præceptorem. MAN. Videtur tibi tempus? MEN. Metuo, ne præterierit iam tempus, nam solet maturé cœnare. MAN. Eamus, ingredi tu prior, qui habes minus cordis, MEN. Imò tu potius qui minus frōtis. MAN. Vide ne quis ab illo exeat, qui deprehendat hic nos iocantes, & lasciuientes.

Pulsemus fores annulo, etsi patētes, nā hoc fuerit
 urbam⁹. At at. PV. Quis isthic? recta intro eas, quis
 quis es. MAN. Nos sumus, ubi est institutor? PV. In
 conclavi. MEN. Omnia sint tibi fausta praeceptor.
 MAG. Feliciter veneritis. MEN. Effinximus quin-
 quies aut sexies tuū exemplar in eadem charta, re-
 ferimus hoc opus nostrū ad te emendandū. MAG.
 Rectē facitis. Ostendite, posthac relinquite maiorē
 intercapedinē versuum, ut sit ubi ego possim cor-
 rigere vestra errata ad emendationem. Hæ literæ
 sunt admodum inæqualis, quod est in scribēdo fœ-
 dū. Animadvertite, quāto n, maius est quā e, &
 o, quā orbis huius p? nam literarum corpora om-
 nia oportet esse æqualia. MEN. Quid quæso vocas
 corpora? MAG. Media in literis, præter apiculos,
 & pedunculos, si quos habent, apices habēt b, & l,
 pedes p, & q. Iam in eodem m, crura sunt imparia,
 primum brevius est medio, & nimis magnam cau-
 dam trahit, sicuti & illud a, nec satis imprimitis pē-
 nam chartæ, vix hæret atramentum, nec dignoscas
 quæ sint elementa. Quod literas has transformare
 tētaris in alias, erasis particulis culpide scalpelli,
 magis deturpasti scripturam, satiūs fuisse tenuem
 lituram inducere. Tum & quod superest verbi in fi-
 ne versus, transferre in caput sequentis, modo inte-
 græ sint semper syllabæ, quæ secari nō patitur lex
 Latinæ scriptionis. Augustum Cæsarem prodūt me-
 moriæ, nō soliram verba dividere, nec ab extrema
 parte versuum abūdantes literas in alterum transf-
 erre, sed ibidem statim subijcere, & circūducere.
 MAN. Nos id libenter imitabimur, quoniam exē-
 plum est regis. MAGI. Rectē facitis, quomodo
 enim aliter approbaretis vos, ex illius esse fatus
 sanguine? Sed ne cōiungatis omnes literas, nec com-

nes separetis. Sunt quæ vinciri inter se postulēt, vt caudatæ cum alijs, velut a, l, u, item hastatę, vt f, & t. Sunt quę recusen, nempe orbiculatę, p, o, b. Quantum poteritis, recto capite scribite, nam inflexo atque incumbenti, defluunt humores ad frontem & oculos: vnde morbi nascuntur multi, & videndi imbecillitas. Accipite alterum exemplar, quod exprimat is cras Deo propitio.

Sed propera, nec te venturas differ in horas.

Qui non est hodie, cras minus aptus erit. Et aliud: Currant verba licet manus est velocior illis.

Nondum lingua suum, dextra peregit opus.

MEN. vis ne etiam vt liturã hãc reddamus? MAG. Liturã sane, modò & alia probè exarentur. MEN. Intercã optamus te bellissimè valere.

VESTITVS, ET DE AMBVLATIO matutina.

Bellinus, Malluenda, Ioannius.

MAL. Nempe hoc assidue? iam clarum mane fenestras intrat. Stertinus, indomitum quod despumare talernum. Sufficiat. BEL. Apparet profecto in sanire te, nam alioqui nec tã multo mane effes experrectus, nec versus funderes, & quidem satyricos, quo manifestius rabiem tuam patefacias. MAL. Accipe ergo epigrammatarios, edētulos & falsos: Surgite, iam pueris vendit ientacula pistor, Christatęq; sonant vndiq; lucis aues. BEL. istud de ientaculo citiùs mihi somnũ excuteret, quàm clamores tui. MAL. Festiuissime nugator, precor tibi foelicem hunc diem. BEL. Et ego tibi faustam noctem,

noctem, & bonum cerebrum, vt simul & dormire possis, & soluta oratione loqui. MAL. Quæso te seriò responde, si modo seriò potes vnquam loqui: quam horam censes nunc esse? BE. Medium noctis, vel plus paululum. MA. In quo horologio? BE. In meo domestico. MA. Vbi tandem est tuum horologium domesticum? tu vt horologium vnquam habueris, aut inspexeris, cui omnis hora est semper dormiendi, edendi, ludēdi, studēdi verò nunquam. BE. Atqui hic ego habeo horologiū mecum. MA. Vbi? ostende. BE. In meis oculis: vide, vt nulla vi aperiri possint, obdormi rursus obsecro, aut certè tace. MAL. Quid malum est carosis hæc, seu veriùs lethargus, & mors quædam? quandiu putas nos iam dormisse? BE. Horas duas, vel ad sumum tres. MA. Ter ternas. BE. Quí fieri isthuc potest? MA. Gomezule, i currito ad solarium Franciscanorum, & contemplare quota sit hora. BE. Apage solarium, quum sol nondum sit ortus. MA. Ortus verò? aperi fenestram istam vitream, heus tu puer, vt verberet sol huius oculos suis radijs, plena sunt iam sole omnia, & vmbrae minores. BE. Quid tibi est rei cum ortu solis, & occasu? sine illum priorem te surgere, cui maius est conficiendum iter diurnum. Gomezule, cursim cõtendito ad diui Petri, ibi aspicio, & in horologio machinæli, quæ sit hora, & in gnomone. GOM. Vtrunq; sum intuitus, in solario parū ab est vmbra à secūda linea, in horologio digitus indicat horam paulò plus quintam. BE. Quid narras? aliud ergo agendum restat tibi, vt hic sistas mihi fabrum ferrarium ex vico lapideo, qui forcipe disūgat has palpebras tam affixas: dic ei, reuellendam esse é foribus seram aliquã, cuius sit amissa clavis. GO. Vbi nam habet? MA. Iste verò seriò accerseret. Desine iam

iam nugari, & surge. BE. Surgamus tandem, quando ita obtinasti animo. Vah, quàm es odiosus sodalis. Exulcita me Chrille ex somno peccati ad vigiliã iustitiæ, trãsfer me ex noctemortis ad lucẽ vitæ. Amen. MA. Fœliciter tibi procedat hæc lux. BE. Et tibi hæc eadem, & aliæ quamplurimæ lætæ, ac faustæ: hoc est, vt eam ita transigas, ne cuius virtutem lædas, neu quis tuam. Puer adfero subuculam mundam: nam hãc iam totos sex dies gestavi, hem arripe pulicem illum saltitantem. Omitte nunc venationem pulicarem, quantulũ erit pulicem vnum in cubili hoc extinxisse? MA. Quantum guttam vnam aquæ * Dilix huic adimere. BE. Imò verò mari ipsi Oceano. Nolo hanc subuculam collari rugato, sed alteram illam plano, nam rugæ hæc quid aliud sunt hoc tempore, quã nidi, aut receptacula pediculorum & pulicum? MA. Inepte, existes repente diues, habebis pecus albũ, & pecus nigrum. BE. Peculium numerosum magis quàm quæstuosum: & comites, quos malim semper videre in vicinia, quàm domi meæ. Iube famulam resuere latera huius subuculæ, & quidem filo serico, GO. Non habet. BE. Lineo igitur, aut laneo, aut etiam, si ita lubet ei, sparteo, nunquã famula hæc habet, quod est opus: quod vero non est opus, affatim, te vero Gomexule nolo ego esse diuinitorem, exequere mandatum meum, & renuncia: ne arioleris, quid sit futurũ. Excute puluerẽ é feminicruralibus concussu, hinc purga diligenter * muscario illo fetaceo *. Vdones dato itidem mundos, nã hi sunt iam exudati, & pedore olidi, phy, amoue eos isthinc, continuo of fendit me fœtor grauissimẽ. GO. Vis * interulam? BE. Nõ, nam ex luce solis colligo diẽ fore calidam, sed cedo mihi thoracẽ illũ dimidijs manicis * serici

* Fluvius est Louanij.

* Scopula vocatur vulgò.

* Sunt calceoliter.

* Est in die sũ subacta la proxima, quod per hyemẽ gestatur. vulgo

gaufapini, & tunicam simplicem * fustadicam, cum
* vinculis vestiarijs oblongis. MA. Imò * fustanicā.

Quid isthuc rei est? quoniam ire cogitas, vt tam or-
nes te præter morem tuum, præsertim quū sit dies
professus? & poscis ligulas deuictorias castrenses.
BEL. Et tu cur induisti bombycinam lauem, recen-
tem ab officina, quū habeas * capripiliā, & damālce
nam detritam? MA. Dedi hæc resarcienda. BEL.
Ego verò in hisce meis magis commoditatē specto
vestitus, quàm ornatum * vncinuli isti & * orbiculi
sunt luxati, tu improbe, incōsideratē semper dissol-
uis. MA. Ego potius vtor * globulis & * ocellis, quod
est decentius, & minus in induendo & exuēdo mole-
stum. BEL. Non est idem omnium iudicium in his,
vt in reliquis omnibus. Pectorale hoc tunicæ cōdi-
to in arcā, nec proferas tota æstate, astrigmēta hæc
strenuē sunt exarmata suis ferris, limbus hic est dis-
sutus & discerptus, cura resarciendū: sed vide ne as-
suantur deformes commissurę. GO. Non poterit id
perfici ante sesqui horam. BEL. Affige ergo acicula,
ne pēdeat, dato periscelides. GO. Adsunt, calceolos
cū crepidis lōgi obstraguli parauit tibi, puluere be-
ne excusso. BEL. Calceos potius exterge situ, ac tri-
tida. M. Quid est ligula in calceo? de qua inter grā-
maticos fuit cōtrouersia peracerba, vt solet de om-
nibus dicendum esset ligula, an lingula. BEL. Illa
assuitur calceis Hispanicis in summa planta, hic nō
habent. MA. Et in Hispania iam desuescunt appo-
nere, calceatu Gallico. BEL. Accōmoda mihi tuam
pectinē eburneū. MA. Vbi est tuus ligneus, & qui-
dem Parisiensis? BE. Non audisti me heri obiurgā-
tem Gomezulum? MA. Obiurgare vocas tu ferire?
BEL. Hoc illud erat, fregerat quinq; aut sex radios
pectinis ex densis, ex raris penē omnes. MA. Legi

nuper

*Vulgo

Velutum.

* Pannus

leuis, qui

in Britan-

nia texti-

tur.

* sūt astri-

menta.

* Pannus

ex gossipio

que texti-

tur in Ger-

mania.

* Quæ vul-

go indu-

data.

* * * *

Hæc om-

nia sunt

quibus ad

pectus &

manicas

sestes a-

stringun-

tur.

nuper scriptorem quendam præcipere, vt eburneo
 pectine pectamus caput quadragies ducto à brech-
 mata ad verticem, & inde ad occipitum. Quid agis?
 hoc non est pectere, sed mulcere, cedo pectinem.
 BEL. Neque isthuc est pectere, sed radere, aut ver-
 rere: credo habere te caput testaceum. MA. Et ego
 te butyraceum, adeò non audes attingere. BE. Vin'
 tu igitur, vt mutuò arietemus capite? MA. Nolo te
 cum contendere insania, nec cõmitam bonam mē-
 tem meã cum tua dementia. Abiue iam tandem ma-
 nus, & faciem: sed os potissimũ, vt mundiùs loqua-
 ris. BE. Vtinam adeò citò animũ purgarem, vt ma-
 nus, dato malluuiũ. MA. Cõfrica paulò diligentius
 nodos istos manus, quibus hærent sordes dẽssimę
 BEL. Fallerius, nam puto esse potiùs decoloratam
 pellẽ, & rugatam. Abijce has malluuias Gomezule
 in cloacam illam, & cedo mihi reticulum, & pileũ
 *clauatum, affer iam ocreas. G O. Itinerarias ne?
 BE. Non, sed vrbanas. G O. Vis * cucullionem, an
 *pallam? BE. Sumus foras prodituri? MA. Quid ni?
 BE. Adfer igitur *lacernam. MA. Prodeamus iam
 tandem, ne amittamus è manibus deambulãdi tem-
 pus. BE. Duc nos Christe per vias tibi gratas, in no-
 mine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amẽ. O quã
 formosa aurora verè rosea, & (vt Poëtæ vocant) au-
 rea, quàm gaudeo me surrexisse: exeamus urbem.
 MA. Exeamus: nam ego hac tota hebdomade pedẽ
 porta nõ extuli, sed quò ibimus primũ, inde qua?
 BE. Ad arcem, an' ad mœnia Cartusiana? MA. An
 potiùs ad prata diui Iacobi? B E L. Minime illuc
 de mane, ad serum potiùs. MA. Ad Cartusianos er-
 go, per Franciscanos & Bisthum, inde per portam
 Bruxelensem: tum redibimus per Cartusianos, ad
 rem diuinam. Ecce tibi Ioannium. Sis saluus Ioãni.

* Clauis,
 vel aureis
 vel eius-
 modi af-
 fixis.

* Pallium
 Hispani-
 cum.

* Vestis est
 longa, &
 lata.

* Pallium
 itinerariũ

IO. Et vos plurimum. Quid isthuc est insolitum? tam bene mane surrexistis? BE. Ego verò artissimo somno eram confopitus: sed Maluenda hic clamando & tuédendo, auellit me è lectulo. IO. Rectè fecit, nam totum te reficiet, ac recreabit hæc deambulatio. Eamus ad pomœrium, ò admirabilem & adorandum artificem tantæ pulchritudinis, nō im merito vocatur opus hoc? Mūdus, & a Græcis Cosmos, quasi ornatus & elegans M A. Ne contentè deambulemus, sed lentè, ac moliter. Conficiamus quæso in hac mœnali ambulatione duo, aut tria spacia, vt ociofiùs & liberiùs tã decoram speciè contemplemur. IO. Attende: nullus est sensus, qui non egregia aliqua voluptate perfundatur, oculi primū: quæ varietas colorum, qui vestitus terræ & arborum, qui tapetes, quæ picturæ comparari huic possunt? hæc sunt naturalia & vera, illa altera ficta & falsa. Non iniuria * vates ille Hispanus, Maiū appellauit pictorè mundi. Iam aures: qui cōcentus auiū, & potissimū luscinæ? ausculta eam è salice, à qua (vt Plinius inquit) perfectæ Musicæ sciētix modulatus editur sonus. Animaduerte accuratè, & annotabis varietates omniū sonorū: nūc non interquiescit, sed cōtinuo spiritu in longū æquabiliter, sine mutatione: nunc inflectitur: iam minutiùs & concisus canit nunc intorquet, & quasi crispat vocem: nunc extendit, iã reuocat: aliàs longos cōcinit versus, quasi heroicos: aliàs breues, vt sapphicos: interdū breuissimos, vt adonicos. Quin etiã quasi Musicæ ludos & scholas habet. Meditatur aliæ iuniores, versusq; quos imitètur accipiunt. Audit discipulus intentione magna, vitam nos præceptores nostros pari: & reddit, vicibusq; reticent. Intelligitur emēdata correctio, & in docente quædam reprehensio.

* *Ioannes
Mena.*

Sed

Sed illas ducit natura recta, nos volūtas praua. Ad de his, qui odor spirat vndiq; siue ex pratis, siue ex fegetibus, siue ex arboribus, etiā ex ipsis agris cessantibus, & squallidis. Sapor, quidquid ori admo- ueas, vel ex ipso aëre, qualis primi & tenerrimi me- llis, MAL. Hoc puto esse, quod à nonnullis audiui, apes cōsueſſe mel suū colligere mēse Maio ex cæ- lesti rore. IO. Ea fuit multorum opinio. Si aliquid vis dari tactui, quid mollius aut salubrius hac aura vbiq; spirāte? quæ salutari spiritu per venas & vni- uersum corpus sese insinuat. Venit mihi nūc in mē- tem versuum aliquot Vergilij de vere, quos ytiq; cantillabo, si me potestis ferre voce mea nō olori- na, sed anserina, tametsi hanc malo, si nō aliās cyg- nus canit dulce, nisi fato suo proximus. BEL. Ego quidē vt pro me respondeā, vehemēter eos versus aueo audire, qualicunq; voce, modò etiā exponas eos nobis. MAL. Nec ego ab hoc dissentio. IO.

*Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, alium ve habuisse tenorem
Crediderim ver illud erat, ver magnus agebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euri,
Quū primum pecudes lucem hausere, virūmq;
Ternea progenies durum caput extulit aruis,
Immissaq; ferae syluis, & sydera cælo.
Nec res hunc tenere possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret frigusq; calorem
Inter, & exciperet cæli indulgentia terras.*

BEL. Non satis intelliſi. MA. Ego vt reor mul- to minus. IO. Ediscite nunc eos, aliās intelligetis.

D sunt

* Intin-
ctum, per-
fufum

sunt enim desumpti ex intima Philosophia, vt alia
vatis illius permulta. MA. Quæramus ab Orbilio
literatore, quem habemus obuium. IO. Imò est ho-
mo non admodum obuius, salutemus modò & fina-
mus abire hominem rabiosum & plagosum, ingen-
tis supercilij* imbutum magis literis, quàm crudi-
tum: tametsi persuasit sibi seridò, se esse literatorum
alpha. Cæterū diximus de corpore, quid porró ani-
mū & mentem, quantopere exhilarat & excitat hu-
iusmodi aurora? nullum est tempus ad ediscendum
æquè idoneū, nullum ad percipiendum, continen-
dūq; quæ audias, quæq; legas, nec aliud ad meditā-
dū, & excogitādum, quocunq; applicaris animum,
nō immeritò quidam dixit, Aurora gratissima Mu-
sæ. BE. Sed ego iam extimulor appetentia, redea-
mus domum ientatum. MA. Quid tandem? BEL.
Panem, butyrum, cerasa, pruna, cereola: quæ tanto-
pere videtur nostris Hispanis placuisse, vt illorum
nomine pruna omnia nuncupēt, vel si hæc non sint
domi, decerpemus folia aliquot buglosæ, & saluix
quæ addamus butyro. MA. Bibemus vinum? BEL.
Minime verò, sed ceruisiam, & quidem tenuissimā
ex flaua ista Louaniensi: vel aquam puram, & liqui-
dam, haustam è fonte Latino, aut Græco. MA. Quē
tu fontem Latinum vocas, quem Græcum? BEL.
Illum qui iuxta portam est, Græcum solet nomina-
re Viues: vltiorem illum, Latinum, causam ipse
reddet tibi, quum illum conuenies.

DOMVS.

Iocundus, Leo, Vitruuius.

IOCVN. Est tibi notitia cum insulario amplæ,
latq; elegantis huius insulæ? LEO. In primis, &
est

est affecla patris mei admodum propinquus. IO. Rogemus eum, vt nobis eam omnem patefaciat, nã ferunt nihil fieri posse amœniùs, nec delectabiliùs. LEO. Adeamus, pulsemus fores tintinabulo, ne irumpamus inexpectati. At, at, VITVRVVIVS INSVLARIVS. Quis isthic? LEO. Ego sum. VI. O salve multum puho dulcissime, vnde tu nũc? LEO. E ludo. VI. Qua igitur gratia huc? LEO. Sodalis hic meus & ego vehemẽter cupimus hæc ædes visers. VI. Nunquam spectasti? LEO. Non totas. VI. Ingredimini. Heus puer adfer mihi claves ostiorum domus. Primum hoc est vestibulum: patet semper inter diu, absq; ianitore, quod nec intra domum est, nec tamen extra, noctu clauditur. Contemplamini portam magnificam, valuas é robore munitas ære, vtrunq; limen & infernum & supernum ex marmore alabastrite. Olim Hercules solebat præfigi ostio domus, ille Alcizicacos, hic est Christus, verus Deus, nã Hercules erat crudelis homo, & malefic⁹, hoc custode nihil mali ingreditur in ædes. Os de osno despotis astos. VI. Quid dixit Græcè? IO. Quod cur tã multi ingrediuntur mali? VI. Etiam si mali ingrediantur, nihil tamẽ inferunt mali. LEO. Non vtimini cardinibus? VI. Desijt esse mos apud quasdã nationes. Sequitur ostium atrij, quod atrieis ferens custodit, præcipuus in familia, vt mediastinus extremus. Tum atrium spaciosum ad deambulandũ, multæq; ac variaz in eo picturæ. IO. Quænam quæso? VI. Illa est cæli facies ichnographica, illa terræ, & maris orthographica: illa orbis nuper Hispanis nauigationibus aperta sciographica, in tabella illa est Lucretia se interficiẽs. IO. Quid quæso dicit? nã moriẽs, vt videtur loquitur. VI. Multæ hoc mirãtur, quia nō cuiq; tantũ dolet.

IO. Interlligo quid dicat. LEO. Quid sibi vult tabella illa tam variè delineata? VI. Ea est graphis huius ædificij, reduc à tabula hac velum. IO. Quid hoc est rei? VI. Etalus fugens papillam fœminæ. VI. Non legisti exēplum hoc apud Valeriū maximum, titulo de pietate? IO. Legi, quid dicitur? VI. Nō dum tātum rependo, quantū accepi. IO. Quid ille? VI. Iuvat genuisse. Ascēdamus has scalas coelides, singuli gradus lati, vt cernitis, ex singulis sūt saxis marmoris Basaltis. Hæc prima contignatio, habitatio est domini, cœnaculū superius hospitale est, nō quod herus meus faciat cœnaculariā, quod absit: sed paratū est hospitibus amicis, ornatum, semper instructum & vacuum, nisi quum adsunt hospites, hoc est triclinium. IO. Bone Christe, quæ fenestræ speculares? quæ scitè depictæ pictura sciographica? quæ colores, quæ viuidi? quæ tabulæ, quæ signa, quæ coassatio? Quæ nam est historia vitrearum? VI. Fabella Griselidis, quæ aptè & ingeniosè cōfinxit Ioan. Bocatius, sed herus meus decreuit addere rei fictæ rem veram, de Godelina Flandrensi, & Catharina Angliæ regina, quæ superat inuentum Griselidis. Signa sunt, primum illud Pauli Apōstoli. IO. Quod est lemma? VI. O quantum tibi nos debemus, tu Christo. IO. Quid ipse loquitur? VI. Gratia Dei sum, quod sum: & gratia Dei in me vacua nō fuit. Alterū illud est Mutij Sczuolę. IO. Nec is est mutus, etiam si Mutius, quid Mutit? VI. Non incendet, inquit, me hic ignis, quoniā alius maior ardet intus. Tertium signum est Helenæ, titulus est. Vtinā fuisset semper talis, minus nocuisset. IO. Quid signat cæcus ille feniculus recaluafter, indice ad Helenā verso? VI. Homerus est, dicit Helenæ. Quæ male tu fecisti, ego bene cantavi. IO. En lacu

*Est loca-
re cœna-
cula, &
inde qua-
stium fa-
cere.*

nae est deauratum, admistis margaritis. VI. Margaritæ quidem sunt, sed precij exigui IO. Quò spectat fenestra? VI. Hæ in hortos, illæ in impluuium, hæc est dicta, seu æstiuæ cœnatio, en vobis cubiculum, & conclauæ. Cubiculum ornatum est tapetibus, pauimento cõtabulato, storijs tecto; & imagines aliquot, diuæ Virginis. Christi seruatoris. Illæ alteræ sunt Narcissi, Euriali, Adonidis, Polyxenæ, qui dicuntur fuisse formosissimi. IO. Quid scriptum est in limine superiore ostij? VI. Recipe te in portum tranquillitatis affectum. IO. Quid in interiore parte forium? VI. Ne induxeris in portum tempestatem. In conclauillo clauso adseruantur fere * priuata utensilia. Hoc alterum membrum est hybetnum. vides omnia obscuriora, & magis tecta, tum hypocaustum IO. Amplius mea sententias quam pro cœnatione. VI. Non animaduertis etiam cubiculum interius eodẽ vaporario excauari? IO. Dicunt cubicula esse calidiora, vbi nullũ sit fumale. VI. Non solent esse in æstuarijs. IO. Quæ est illa camera, tam elegantèr fornicatæ? VI. Lararium, seu sacellum: ibi agitur res diuina. IO. Vbi latrina? VI. Supernè in granario habemus foricã, ne oleac. In cubiculis enim scaphijs vititur herus meus, & trullis, & matulis. IO. Turriculæ illæ, & pyramides, & pilæ, & indices vëtorũ, omnia qua venustate, quam admirabili arte? VI. Descendamus, hæc est culina, hoc promptuariũ, hæc cella vinaria, illa penuaria, in qua mirè infestatur rapacitate furum. IO. Quà tandẽ est huc furibus ingressus? omnia video probè clausa, & fenestras cum chlatris ferreis. VI. Per rimulas, & foramina. LEO. Mures ergò sunt, & mustelæ, quæ vobis vniuersam penũ diripiunt. VI. Illud est posticum domus, clausum semper duabus seris,

* Quæ priuata seruantur quæ & suscipiuntur.

affixa & pēsili, nisi quum adest dominus. LEO. Cur fenestæ hæ non habent cancellos? VI. Quoniam raro aperiuntur, spectant enim ad angustū angiportum, ut ceenis, & obscurū, raro quisquā hic affidet, aut posere caput, ideo & chlatrare eas statuit hermeus. LEO. Quibus chlattris? VI. Fortasse ligneis, nondū est certum, intereā repagulum hoc sufficit. IO. Quam ample columnę, & porticus plena maiestatis? Vide ut Atlantes illi & Caryatides, speciem præferunt ententiū, ut fulciant ædificiū ne ruat, quum nihil agant. LEO. Tales sunt multi, qui magna videntur præstare, quum ociosi & segnes vivant: fuci, fruētes alienis laboribus. Sed quænam est domus illa inferior, huic adiuncta, tã male materiata & rimosa? VI. Est vetus ædificium: quod quia ducebat rimas, & vitium faciebat, ingens herus meus decrevit hanc alteram à fundamētis erigere, illa nunc nidulatio est auium, & habitatio murium: sed breuiter eam demoliemur.

S C H O L A.

Tyro, Spudæus.
TYR O. Quam elegans gymnasium, & magnificentum? haud esse in Academia hac reor vllum præstantius. SPV. Rectissimè iudicas. Adde etiam, quod magis ad rem facit, nec alibi esse eruditiores magistros aut prudentiores, quiq; maiore dexteritate tradant doctrinam. TY. Oportet igitur magna hinc fieri disciplinarum operæprecia. SPV. Et quidem magnis compendijs discendi. TY. Quanti docent? SPV. Amoue te hinc ocys eum interrogatione ista tam praua, tamq; importuna. In re tanti momenti inquirendum est de mercede? Nec ipsi

qui

qui docent paciscantur: nec discipulos cōuenit id vel cogitare. Ecquod precium potest esse par? nunquā mne Aristotelicum illud fando audiuiti: Dijs, parētibus, & magistris, parem, gratiam nō posse rependi. Deus creauit totum hominē, parens genuit corpus, magister format animam. TY. Quid docent isti, & quamdiu? SPV. Habent sua singuli auditoria separata, & sunt doctores varij. Alij prima elementa artis Grammaticæ laboriosè atq; ærūnosè pueris toto die ingemināt, alij penitiora tradit artis: alij rhetoricè, dialecticè, & reliquas disciplinas enarrant, quæ liberales, seu ingenuæ dicūtur. TY. Cur eo nomine? SPV. Quia illis decet vāūquenq; ingenuū imbui, contrā quæ sunt illiberales, circumforaneæ, sordidæ, quæ vel labore corporū vel manibus exercentur, seruis potius congruūt, & hominibus qui ingenio parū valēt. In istis sunt alij tyrones, alij batallarij. TY. Quid isthuc verbi est? SPV. Et tyrones & batallarij ex militia sunt nomina desumpta. Tyro, vetus est verbū: de eo qui in militia exerceri incipit: batallarius Gallico nomine dicitur is miles, qui iā semel prælio (quod illi batallā vocant) interfuit collatis signis, & manū conseruit cū hoste. Ita in palestra literaria batallarius cœpit nuncupari Lutetiz is, qui publicè de arte quapiā disputasset. Hinc designātur doctores, quos à licentia licētios appellāt, melius designati dicerētur. Postremò docturā adipiscuntur, imposito in celebritate Academia pileo: vt quasi donetur libertate, & fiat emeritus. Is est hic supremus honor, & sūmus dignitatis gradus. TY. Quis est ille in tanto comitatu, quem clauarij præcedunt cum clavis argenteis? SPV. Is est rector Academia, multi eum sectantur officij gratia. TY. Quotis in die docen-

tur pueri? SPV. Aliquot horis, una penè anteluca-
na, duabus matutinis, & duabus pomeridianis. TY.
Tandiu? SPV. Ita fert mos, & vetus Academiae
institutum, quin & discipuli duabus horis, quae a ma-
gistris acceperunt, retractant, & recolunt, & quasi
mansum cibum ruminant. TY. Tantis clamoribus?
SPV. Nunc se exercent. TY. Ad quid nam? SPV.
Ad discendum. TY. Imò verò ad clamandum, viden-
tur enim non disciplinam meditari, sed praeconium,
Et ille alter planè furit, nã si haberet sanum cere-
brum, nec ita vociferaretur, nec gesticularetur, nec
se torqueret. SPV. Hispani sunt, & Galli, paulò fer-
uentiores: & ut sunt diuersorum dogmatum, tanto
ardentius concertant, quasi pro aris & focis, ut dici-
tur. TY. Quid? doctores hic sequuntur diuersa sci-
ta? SPV. Interdum tradunt placita contraria. TY.
Quos authores interpretantur? SPV. Non eisdem
omnes: sed ut quisq; est peritia & ingenio praeditus,
eruditissimi & acerrimo iudicio scriptores sibi su-
munt, optimos quoq; & eos quos classici vos Grã-
matici appellatis, sunt qui ex ignorantia meliorum
ad proletarios descendunt, atq; etiã capite cecos.
Ingrediamur, ostendam vobis publicam gymnasij
huius bibliothecam. Hæc est bibliotheca, quæ ex
magnum virorum præcepto ad ortum æstiuum spe-
tat. TY. Papæ quantum librorum, quantum bono-
rum authorum? Græci, Latini. Oratores, Poetæ, Hi-
storici, Philosophi, Theologi, & imagines authorum.
SPV. Et quidem quantum effici potuit, ad viuum
expressæ, atq; eò preciosiores, foruli omnes & plu-
tei querni aut cupresini, cū suis catenulis: libri ipsi
pleriq; omnes membranacei, & varijs coloribus mi-
niati. TY. Quis est primus ille rusticano ore, naso-
relando? SPV. Lege titulos, TY, Socrates est, &
dicit:

dieit: Cur in bibliotheca colloquor, qui nihil scripsi
 SPV. Respondent sequentes Plato & Xenophon.
 Quia quod alij scriberent, dixisti. Longum esset
 persequi singulos. TY. Hem qui sunt illi abiecti in
 grandi illa strue? SPV. Catholicon, Alexander, Hu-
 gocio, Papias, sermonaria, dialecticæ, & Physicæ so-
 phistica, hi sunt quos capite cesos nominabam. TY.
 Imò. capite diminutos. SPV. Soluta sunt omnia, tol-
 lat qui volet, molesto nos liberabit onere. TY. Van-
 quot asinis esset opus ad illos asportandos. SPV. Mi-
 ror non esse ablatos, quum tanta sit ubiq; asinorum
 frequentia. Aliquando in eundem cumulum conij-
 cientur Bartholi & Baldi, & huius farinae homines.
 TY. Imò furfuris. SPV. Non id esset humanæ tran-
 quillitati damnosum. TY. Heus quid rei sunt illi
 in tam fluxis cucullionibus? SPV. Descendantus.
 Batallarij sunt, qui in palestram ingrediuntur alter-
 catoriam. TY. Quæro introduce nos illuc. SPV. In-
 gredere, sed tacite, ac reuerenter. Aperi caput, &
 specta attentus singula, nam magnis de rebus dis-
 ritur, & quas plurimum conducit cognoscere. Ille
 quem sedentem aspicias sublimem solum, & præses
 est certaminis, & contentionum decretor, quasiq;
 agonotheta. Primum eius munus est, loca concer-
 tantium designare, ne vlla sit confusio aut perturba-
 tio præire volentium. TI. Quid sibi vult pellitum
 epitogium? SPV. Ea est ephestris doctoralis, in si-
 gne ordinis, ac dignitatis illius. Homo est in præcis
 eruditus, quiq; & in lectione candidatorum theolo-
 giæ primas tulit. & ad eum doctissimus quisq; pri-
 mas defert ex hoc ordine. TY. Et Bardum aiunt le-
 ctum esse primum suo anno. SPV. Is verò vicit
 competitores omnes, ambitu & astu, non scientia.
 TY. Quis est macilentus ille & pallidus, quem re-

liqui impetunt? SP V. Is est propugnator, qui impetū omnium sustinet, & ex immodicis vigilijs maciem ac pallorē contraxit, magnos is habet in re philosophica & theologica progressus. Ah tace iā, & ausculta, nā qui nūc oppugnat, acutissime, ac subtilissime solet excogitare argumenta, & acerrimē vrget propugnatorem, omniumq; sententia eum summis in hac disciplina cōparatur & sēpē adigit concertatorē ad recantandum. Perpende quomodo ille conatur est eludere, quomodo alter confutavit validē, ratione incōfutabili, & quā ille diluere nō poterit, iam & iaculum hoc est inēuitabile, argumentū hoc est planē Achilles inuincibilis, iugulū petit, nō poterit propugnator se tueri, statim dabit manus, nisi subterfugiū aliquod mittat ei diuus aliquis in mētem. Hem profligata est quaestio, solertia decretoris. Iam soluo tuā linguam, loquere quantū voles, nam iste, qui nunc impugnat, vappa est, pugione pugnat plumbeo, & altiūs tamē clamat quā ceteri. Obserua, videbis eum a pugna raucum discedere, hoc est ei perpetuum, & quantumcūq; repulsa sint eius tela, vrget nihilo secius pertinaciter quidē, sed inefficaciter: nec vnquam vult habere argumentum suum pro derelicto, nec acquiescere vel defendētis responsione, vel decreto praesidis. Is qui nunc certamē ingreditur, delicatū lē petit veniā à decretore, comiter praefatur: argumentatur inualidē, discedit semper fessus, etiā anhelans, tāquam arduo munere fortiter perfunctus, discedamus.

CVBICVLVM, ET LVCVBRATIO.

Plinius, Epictetus, Celsus, Didymus.

PLI.

PLI. Hora est à meridie quinta, heus Epistete,
 claude mihi fenestras istas, & infer huc lumina
 ad lucubrandum, **EP.** Quæ lumina? **PLI.** Intereâ
 dum hi adsunt, candelas sebaceas aut cereas, ubi re-
 cesserint, tolleris ea, & statuetis hic mihi lychnu-
 chum. **CEL.** Quorsum id? **PL.** Ad lucubrandum.
CEL. Quin studes potiùs de mane? tum enim vi-
 detur & téporis ratio, & qualitas corporis inuitare,
 quum est minimum vaporum in cerebro, peracta
 concoctione illa euaporatoria. **PL.** Etiâ hæc hora
 tranquillissima est, quum quiescunt, & silent omnia,
 atq. ijs qui prandent & cœnant non incommoda.
 Nam sunt qui cœnant tantùm more prisco, alij
 prandent solùm ex placitis recentium medicorũ,
 alij & prandent & cœnant more Gothico. **CEL.**
 An non ante Gothos erant prandia? **PL.** Erant, sed
 leuia Gothi morem inuexerunt, vis in die saturday
 fieri. **CEL.** Quade causa Plato mensas Syracusa-
 nas damnat, in quibus quotidie exaturentur bis?
PL. Ex eo colligas, fuisse rarissimas. **CEL.** Sed
 missa isthæc faciamus. Cur lucubras ad lychnum
 potiùs quàm ad candelam? **PL.** Propter flammam
 æquabilem, quæ minus lædit oculos. Illa enim cri-
 spatio myxi officit oculis, & læui odor inamœnus
 est. **CEL.** Vtere cereis, quorũ odor non est ingratus.
PL. Myxus est in his magis tremulus, nec vapor
 salubris: & in sebaceis illichnium est lineum ple-
 runq;, non xylineum: vt propolæ isti ex rebus om-
 nibus quærunt compendium cum fraude. Infunde
 oleum in lucernam hanc, profer acu mixum, & ex-
 funga. **EP.** Quam hæret fungus acui? signum di-
 cunt esse pluuiæ, quemadmodum est apud Vergi-
 lium: Scintillare oleũ, & putres cõcrescere fungos.
PL. Adfer etiam furniculam, & emunge candelam
 hanc,

hanc, ne proicias fungum in pavimentū, ne fumigetur: sed opprime intra furculam, quando est contacta. Profer mihi pallam lucubratoriam prologā illam pelitam. C E L. Ego tectis libris comminendabo, Minervā tibi opto propitiam. P L. Paulū maxillim: vel quod dicere debui C H R I S T V M I E S V M, Dei sapientiam. C E L. fortasse C H R I S T V S. Minervo fabula adumbratur, quæ ex Iovis cerebro signata. P L. Statue mē fam super tibi cines in cubiculo. E P L. Mauis mensam quā pluteum? P L. Etiam, hoc quidem tempore: sed pone supra mensam pluteolum. E P L. Stabilem, an volubilem? P L. Quem malis? Vbi est Didymus meus ab studijs. E P L. Eo illum accensum. P L. Et huc adducito puerum exceptorem, lubet aliquid dicere. Da mihi illos catamos, & pēnas duas, aut tres canæ amplæ, & thecam paluerariam. Profer mihi ex armario Ciceronem & Demosthenem, tum ex pluteo codicem excerptoriū, & regesta maiuscula, audin? & me a scheda, in quibuslibet nonnulla expelne. D I. Nō arbitror esse schedas tuas in pluteo, sed in scrinio conclauis. P L. Id vero ipse scrutator. Adfer mihi Nazianzenum. D I. Non nosce. P L. Liber est minime spissus, confutus, & tectus membranaruditer. Adfer quoque codicem quinærum a primo. D I. Quod est lemma illius? P L. Xenophontis commentarij, liber est expolitus, tectus corio cum vncinulis, & umbilicis cupreis. D I. Non inuenio. P L. Nunc memini, in quarto loculamēto eum reposui, illinc prome. In eo loculamēto non sunt nisi libri soluti, & rudes, quales recens adferuntur ab officina. D I. Et quod corpus Ciceronis possis? nam sunt quatuor. P L. Secundum. E P. Nondum est relatū à librario glutinatore: cui dedimus

iudius, ut puto, quiritus. DI. Quam placet tibi hęc
 penna? P. L. Non sum in eo valde sollicitus: quæ-
 cumque in manus venit, ea sic vtor tanquam bona?
 DI. Hoc habes Ciceronis. P. L. Conquiescite, re-
 clude mihi Ciceronē, aperī, euolve adhuc tria, aut
 quatuor folia ad quartum Tusculanarum quæstio-
 num, quare ibi de mansuetudine, & lætitia. EP. Cu-
 ius sunt hi versus? DI. Eius ipsius, quos de Sopho-
 cle vertit: quod facit sanè lubens, ac proinde sapē.
 EP. Erat credo ad carmen componendum satis
 aptus. DI. aptissimus, ac facillimus: nec, ut illo
 seculo infœlix; cōtrā quam existimāt plurimi. EP.
 Sed tu quomodo intermisisti studiū poëtices? P. L.
 Aliquādo reperemus successiuis horis, ut spero, nā
 habet multū leuamenti ab studijs grauioribus. De-
 fessus sum iam studendo, meditādo, scribendo, ster-
 ne mihi lectum. EP. In quo cubiculo? P. L. In lato
 illo, & quadrato, & tolle ex angulo anacintēriū,
 transfer in cenationem, pone super culcitram plu-
 meam alterā tomēti lanēi, vide ut fulcra lecti sint
 satis firma. EP. Quid refert tua, qui non cubas in
 alterutra spōdarum, sed in medio? sed salubrius fo-
 ret, si lectus esset durior, & qui corpori resisteret.
 P. L. Tolle fennical, & pro eo repone poluinos duos:
 & in hoc æstu malo plagā illam, quā arctā isthęc
 līnthea. EP. Sine lodice? P. L. Etiam EP. Algebis,
 nā surgis ab studijs extenuato corpore. P. L. Inijce
 ergo peristroma aliquod leue EP. Istud nullam
 aliud stragulum? P. L. Nullum, si sentiam frigus in
 lecto, poscam plus vestium, aufer illa peripetasma-
 ta: nam ad culices excludendos malo conopæum:
 EP. Culices paucos hic sensi, pulices & pediculos
 satis multos. P. L. Ego vero miror te aliquid sen-
 tire, qui sic dormias, & stertas. EP. Nemo dormit
 melius,

melius, quàm qui non sentit quam male dormit. PL. Nihil horum animalculorum quibus per æstatem in cubiculis infestamur, tam mouet nauscam, quàm cimices odore illo teterrimo. EP. Satis bonus prouentus est eorum Lutetia, ac Louanij. PL. Est genus ligni quod illos creat Lutetia, & argilla Louanij. Colloca hic mihi horologium excitatorium, & obicem infigito ad horam quartam matutinam, neq; enim volo diutius dormire. Excalcia me pone hic fellam plicatilem in qua sedeã, matula in scabbello sit mihi iuxta lectulum parata. Nescio quid hic olet male: suffras paulum thuris, aut runiperi. Cane hic mihi lyra aliqui, lectum ingredienti, more Pythagorico, vt citius obdormiam, & somnia sint placidiora. EPI.

*Somme quies rerum, placidissime Somne Deorũ,
Pax animi, quem cura fugit, qui pectora lōgis
Fessa ministerijs fulcis, reparasq; labori.*

CULINA.

Lucullus. Apicius. Pistillarius. Abligurinus.

LV C. Es tu popino? A PI. Sum LV C. Vbi nã agis? A PI. In popina galli gallinacei. Nũ eges me? LV. Etiam, ad nuptias. A PI. Sine me domũ transcurrere, vt præcipiam vxori quemadmodum sint tractandi ganeones, quos scio non solere in hac ciuitate deesse, tum etiam aduentores LV, Audin tu? reperies me in vico lapideo, in ædibus futurum. A PI. Continuò adero. LV. Bene est, ingredi culinam. A PI. Heus pistillarie, & tu Abligurine,

EXERCITATIO.

63

rine, ignem in lare extruite sub fumali grandibus
 lignis, & quantum fieri poterit acapnis. P I S. Pu-
 ras te esse Romæ? hic tabernas coctilitias nō habe-
 mus, è quibus ligna coctilia promūtur, habebis be-
 ne arida. A P I. N I. ita sit, tu ab ligurine suffitor per
 des oculos sufflando. A B L. Imò bibam largius, v̄
 vino. A P I. V̄ aqua, nam vinum hodie non attin-
 ges, si sim sanus, nolo mihi euertas ollas, & auxillas
 confringas, & cibos corrumpas. A B L. Non vult ar-
 dere hic ignis A P I. Inijce facisculum aliquem sul-
 phuratarum, & fomitem, trustula aliquot, eum his
 affulis. A B L. Extinctus est prorsum. A P I. Transcur-
 re ad ædes proximas cū batyllo, & adfer nobis tor-
 rem aliquem prægrandem, & prunas bene incēsas.
 A B L. * Metallarius est illic dominus, nec finet car-
 bonem vnū sub fornacibus sibi detrahi, citius oeu-
 lum. A P I. Nō est metallarius, sed metallicida ito
 ergo ad furnum. Quid adfers, titionē magis quàm
 torem? A B L I. Non habebant prunas carbonis.
 A P I. Quid malum carbonis? cespitū hic dixeris.
 Tu furcilla hac moue ligna, & agita fomité, vt ignē
 cen cipiatur, fume pyrolabem asine. A B L. Quid rei
 est isthuc verbum? A P I. forfex ignaria, pruniceps.
 A B L. Quid mihi cum verbis Græcanicis? quasi de-
 sint Latina A P I. Etiam ne asini sunt Grammatici.
 A B L. Quid mirum? quū & Grammatici sint asini.
 A P I. Fac finem altercandi. Volo carbones aliquos.
 aut cespites accēdas mihi in hoc foco, & testuacia
 lente incoquenda, suspende ahenū ad ignē. ne de-
 sit aqua calida: tum in cacabū injice armum illum
 veruecinę, cum bubula salita, cucumā igni admo-
 ve cum vitulina, & agnina in chytropode ellixabi-
 mus oryzam. A B L. Quid pulli? A P I. Coquentur in
 auxilia arca, quę stāno est illita, quo sapor fit gra-
 tior:

* Quis vul-
 go Alquis-
 mista.

* In qua
decidit
pingue
carnium,
quum as-
sentur.

tior: sed non tam mature, verua proferes sub nona
& *pinguaria Luciu huc fines in aqua lustrare pau-
lispet, tum exenterabis, A B L. Carnes & pisces in
eadem mensa? A P I. Maxime, more Germanico.
A B L. Atque hoc non placet medicis. A P I. Medi-
cinæ nō placet, medicis placet. Ego stipitem hunc
Grammaticū tantū esse existimabā, Medicus etiam
est? A B L. Nunquā ne de quæstione illa audiisti,
utrū sint in ciuitate plures Medici an stulti? A P I.
Quis te detrusit in culinam, quum sis tam saperda?
A B L. Aduersa mea fors. A P I. Imò quod mani-
festū est, segnities tua, & socordia, & gula, & lucra-
citas, & ingluuies, & animus degener, ac abiectus.
Ideo ambulas nudis pedibus, semiamictus veste ob-
soleta; & natibus breuiore. A B L. Quid tibi cū mea
paupertate? A P I. Nihil omnino, nec velim esse. Sed
ad rem, ne præter rem plura quam oportet, satis ne
sunt hæc iussa, superq; enixa & inculcata? A B L. Sci-
licet vobis nunquam satis. A P I. Da mihi meā brac-
cam, nam foris lubet prodire, continuo a dero, cædo
tudiculam, insigne artis nostræ: hoc est meum ful-
mē, & tridens. P I. Heus Abligurine, statue hydrias
illas in urnario, & hanc bubulā abluito diligenter,
& cōfricator in labro. A B. Etiam ne tu hic quoque
imperas? vnus imperator vnis castris sufficit, non
sufficiet culinæ vni? facito ipse. Tu es acrior ex-
actor operæ, quàm ipse magister culinæ, nō vocabo
te posthac pistillarium, sed stimulum acutum. P I.
Imò voca me * Onocentron. Frange tu ergo vituli-
nam hanc in epixenio. Cōminue paulum huius ca-
sei, vt spargamus super hanc offam. A B. Quomodo,
manu? P I. Non sed tyrocnesti, instilla huc guttas
aliquot olei ex lecytho. A B. Dicis ne ex hoc capsu-
ce? P I. Statue hic mortarium. A B. Quod istorum?
P I.

* Alini-
stimulū.

PI. Illud æneum; cum pistillo eiusdem metalli. A B.
 Qua gratia? P I. Ad terendum petroselinum hoc.
 A B. Satius est in pila id fieri marmorea, pistillo li-
 gneo. P I. Quæso cantilla, sic ut consuevisti. A B.
 Ego nolo Cæsar esse, ambulare per Britannos, Scy-
 thicas pati pruinas.

Vt sapiant fatuæ Fabiorum prandia betæ.

O quam sæpe petet vina piperq; coquus.

PI. Fabiorum, an fabrorum? A B. Quære à ludima-
 gistro loripede, & pro fabris & fabrijs referes egre-
 gium colaphum in gena, vel in bucca. P I. Sic est
 homo? A B. Vir strenuus, & fortis, & manu prom-
 ptus, celeritate manuum compensat linguæ tardi-
 tatem. P I. Cedo urnulam ceruisiarium, exiccatum
 habeo palatum, guttur, fauces.

A B. Et grauis attrita pendeat cantharus ansa.

Claudere quæ cœnas lactuca solebat auorum,

Dic mihi cur nostras inchoat illa dapes?

Filia Picenæ venio Lucanica porcæ,

Pultibus hinc niueis grata corona datur.

AP I. Vnde tu didicisti adeò rapsodin? A B L. In-
 seruiui nuper in Calabria ludimagistro cuidã poë-
 tastro, qui sæpenumero cœnam aliam non dabat mi-
 hi, quàm cantillationem centum versuum, quibus
 mirificum aiebat saporem inesse: ego verò paulum
 panis & casei maluissem, aquæ erat satis domi, & li-
 cebat nobis de puteo bibere ex animi sententia, in-
 de ego quū esuriens cōcessissem cubitū, pro æpulis
 versus illos ruminabam, & concoquebam: nec mihi
 aliud visum est remedium ad bullitiã illam depel-
 lendam, quàm culinariã arripere. AP. Quæ illi præ-
 bebas ministeria? A B. Quæ Cæsar Reipub. Ego erã

illi omnia, eram illi à cōsilijs, etsi nihil vnquã egeret consilio: à secretis, quũ nihil haberet secreti, ne latrinam quidem, ego fundebam ei aquam lauãdis manibus, quas nũquam abluebat: ego seruabã eius thesaurum. A P. Quem thesaurum? A B. Schedas aliquot pessimarum cantilenarũ, quas tinea exedebant, & opici mures arrodebant. A P. Imò docti mures, qui malis poëmatis dentem infigebant.

TRICLINIVM.

Aristippus, Lurco.

ARIS. Quid tu tam serò surgis, & quidem semi-somnis? L V R. Mirum est me esse toto hoc die experrectum, adeò heri edimus & bibimus. A R I. Imò vt apparet deuorasti, ingurgitasti, obruisti te epulis, & vino, sed vbi nam onerasti celocem? L V. Apud Scopam in conuiuio. A R. Qui potius more Græco symposion vocaris, quàm Latino verbo conuiuium? L V R. Bucca buccam impellebat, intrituræ & condimenta bellicabant, atque instigabant desidentem stomachum, & appetentiam non patiebantur delassari. A R. Refer quæso ordine omnia, vt vel audicione ipsa videar mihi interesse, & quasi vobiscum potare: vt ille qui in caupona Hispaniæ duos grandes panes comedit ad nidorem perdicis asæ, quo nidore utebatur pro obsonio. L V. Quis enarrarit omnia? maius negocium id fuerit, quàm vel emisse, vel apparasse, vel quod omnia superat, comedisse. A R. Absideamus in hoc saliceto, ad crepidinem huius ripulæ, & quando sumus ociosi, pro colloctione alijs de rebus vtetur hac ipsa. Gramen erit nobis vice puluinorũ, innitere hac vlmo.

LV.

LV. In herba? an non humor nocebit? AR. Quid? infans: humor in ortu caniculæ? L V. Antea recubabam, nunc animus prurit mihi recēdere tibi, plus quàm postulas, de conuiuio solùm quærebas, accipies etiam de domino, & de triclinio, rogabas ut loquerer, efficiam ut mox paulò silentium roges, indicas, imperes: ut Arabius tibicen, qui ad canēdum obolo conducitur, ad tacendum tribus. AR. Tu verò quantum libuerit, nō eris molestus, quandoquidem in opaco loco consedimus, & orationem tuam carduelis illa, vel adiubabit, vel ad harmoniam moderabitur: ut orationem C. Gracchi seruus fistulator. L V. Quid isthuc est rei? AR. Postquam tu feceris narrādi finem, audies de gracchis, & graculis, & de Græculis. L V. Deābulabamus fortè trāsuerfo foro, ego & Trasylbulus, nacti plusculū ocij quàm solemus, adiūxit se nobis Scopas. Is à nobis post primas salutationes, & blandū cōgressum, cœpit vehementer contendere, ut postero die, qui hesternus fuit, apud se essemus, excussare nos primum, alius alia: ego autem vadimonium graue, & apud prætorē valde irritabilem. Sed ille, ut libenter ostentat suam magnificenciam, quasi de capite ageretur, orsus est accuratum sermonem quid multa? adduximus, ne molestus esse pergeret. AR. Scin' quanam fuerit causa conuiuij? L V R. Quæ tandem quæso? AR. Est quidem ipse homo locuplex, ornatus argento, veste, supellectile: sed emerat phialas argenteas tres deauratas, & pateras sex, perisset preciū, ni aliquos inuitasset quibus ostentaret: & alioqui eum ille existimat esse diuitiarū fructum, habetq; uxorem, a qua extimulatur ad profusionem, quam illa magnificentiam nuncupat. L V. Heri ergo sub meridiem conuenimus in eius triclinium. AR. Qua

lis erat cœnatio? L V. Hypæthra, in opaco frigore, omnia sanè apparata, ornata, exculta: nihil deerat ad elegantiam, splendorem, & lautitias. Planè primo ingressu exhilarati sunt omnium oculi & animi aspectu illo pulcherrimo atq; amœnissimo. Erat abacus ingens, plenus bonis vassis materiæ omnis, ex auro, argento, crystallo, vitro, ebore, murrha: alia etiam vilioris materiæ, stannea, cornea, ossea, lignea, testacea, seu figulina, in quibus ars commendabat vtilitatē substantiæ, nam erant toreumata per multa, omnia expolita, exteriora, fulgor penè perstrin-gebat oculos. Illic vidisses duo magna malluua argentea, oris deauratis, vmbilicus erat aureus, cum insignibus illius, habebat vtrunq; malluuium suū gutturnium, quorum epistomium erat deauratum, stabat & alterum aquiminarium vitreum, fistula deaurata cum pollubro figlino, operis * Malacésis, probè sandaracato. Phialæ omnis generis, & argenteæ duæ ad vinum generosissimum. A R. Ad vsum meum ampullas vitreas malim, aut etiam testaceas ex ijs quæ lapideæ dicuntur. L V. Quid facias? ita est hominum ingenium: non tam in his quæritur cōmoditas, quàm opinio diuitiarum. A R. Isti opulentissimi sæpius videntur alijs tales, sibi inopes. Ideo nullus finis proferendi, & ingerendi oculis, præsertim qui nullam habent aliam bonam artem, qua fidant. Sed perge. L V. Erat cymatium abaci tapete villoso tectum, ex Turcica vsque allato, positæ erāt duæ mensulæ procul ab abaco, cum quadris & orbibus argenteis, vnicuique additum erat suum salinulum, cultellus, panis, & mantile. Sub abaco refrigeratorium, & cœnophora grandia. Tum sedilia varia, sella, basellia, subellia: & dominæ sella plicatilis, parata, visendi operis, cū puluine serico, & suppe-daneo.

* Civitas
est in Hi-
spania.

daneo. AR. Pone tandem mensam, & explicita map-
 pam, nam mihi intestina præ fame rugiant. LV. Erat
 mensa cibila, ingens, segmētata operis tessellati an-
 tiqui, quæ fuerat principis Dicæarchi. AR. O men-
 sa antiqua, quàm dispari domino dominatis. LV. Il-
 lam ipse emit in auctione satis magno, solum quòd
 illius fuisset, vt aliquid haberet principis. LV. Da-
 tur aqua lauandis manibus, primum magnis recusa-
 tionibus, & inuitationibus mutuis, & cedendo inui-
 cem. AR. Idem factum est in concessu, quum quisq;
 se inferiorem altero faceret, illum extolleret comi-
 tate arrogātissima, quum vnusquilibet potiore se
 reliquis omnibus censerit. LV. Sed dominus iure
 suo distribuit loca: sacrata est mensa à puerulo bre-
 uiter, & perfunctoriè, & non sine rhytmo. Quod ap-
 positum est, & apponetur, CHRISTVS bene-
 dicere dignetur. Explicet quisq; suū chiromatrū,
 & iniiciat super humerū sinistrum: hinc cultellulo
 repurgat panē, si quid non satis putabat à ministro
 purgatum, nam decrustatus erat appositus. AR. Se-
 debatis commode? LV. Nunquam commodius.
 AR. Non potuistis malè prandere, nam reliqua sat
 scio supeditatum iri redundanter si qua modo fue-
 rant in macello. LV. Nusquam verius, copiaq; ipsa
 nocet. Astat mensæ structor, cultellos & furtinulas
 componens, ingreditur magna pōpa architriclinus,
 cum longo agmine puerorum, & exoletorum, qui
 gestabant fercula primi missus.

CONVIVIUM.

Scopas. Simonides. Crito. Democri-
 tus. Polæmon.

SCO. Vbi nobis Simonides? **C**RI. Illico dixerat se venturum, simulac cōuenisset debitore apud forum. **S**CO. Rectè habet, à debitore facilius se extricabit, quàm à creditore. **C**RI. Qui isthuc? **S**CO. Sicut in victoria belli condiciones fert victor, non victus. Nam à debitore, quum ipse idem volet: à creditore, quum alter. Sed conuenistis ne omnes, ut erat conditum, relicta domi seueritate, afferentes vobiscum hilaritatem, lepores, venustates, gratias? **C**RI. Planè ita spero: & erimus, sicut monet **M.** Varro, belli homines. **S**CO. Reliquæ meæ curæ sunt. **C**RI. Ecce tibi. Simonides. **S**CO. Fæliciter. **S**I. Et vobis faustè. **S**CO. Expectatissimè. **S**I. Planè rusticanè, nam ad prandendum eram inuitatus, non ad expectandum. Sed quæso, fui vobis diu in mora? **S**CO. Non valdè. **S**I. Cur non accubebatis sine me? essetis saltem proæmiati de fructibus, quibus ego non admodum capior. **S**CO. Bona verba, te absente assedissemus? **C**RI. Satis comitatum, exordia muriam opus. Optimum panem, & leuissimum, non plus habet ponderis, quàm si esset spōgia, siligineus est satanius, industrium habetis polinctorè. **S**CO. Roscius est prifirini curator. **S**I. Nunquamne in id concijcitur? **S**CO. Absit, tam frugi seruus? **D**E. Adfer mihi autopyrum. **S**I. Mihi verò secundarium, aut typhaceum. **S**CO. Cur talem? **S**I. Quoniam audiui, & ita sum expertus, minus me esse, quàm panis non est sciti saporis. **S**CO. Heus puer, adfero ei panem cibarium, & vulgarem etiam ex atro, si ita mault. Ita demum iucundissimè conuiuabimur, si quisque quod maxime collubitum erit sumpserit. **P**O. Panis hic, quem tu tantopere probas, spongiosus, aquaticus est: molo densiorem. **C**RI. Mihi verò nō displicet spongiosus, modo ne sit speusicius, hic vero

vero etiã hectas atrollit, quod focacei solent face-
re: quum sit, vti satis apparet, fornaceus. P O. Ciba-
rius hic panis & acerofus est, & acerofus, typhaceũ
dicas. S C O. Sic consueuerunt nostri agricolæ tri-
ticum omne, quod huc important, acerare prius in
villa, & miscere multis generibus seminũ, sapor au-
tem ex fermento est nimio. P O. Nullum hominum
genus est hoc fraudulentius, non malefaciunt, nisi
quum nesciunt. C R I. Panis hic non est satis fermẽ-
tatus. D E. Putate hodie ludæum, quia zymo vesce-
bantur iussu Dei. C R I. Id quidem, quod homines
essent pessimi: vt interdicta est illis suilla, qua nihil
palato gratius: nec si moderate sumas salubrius, &
quidem azyma iussi sunt comedere cum lactucis
egrestibus, quæ sunt perquam amaræ. P O. Illa om-
nia sensus habet altiores, omittamus hæc. S C O. Et
quidem disputationem de pane. Si de obsonijs tue-
rit tanta controuersia, magna erit in toto conuiuio
discordia. C R I. Accidet nimirum, quod Horatius
inquit,

Tres mihi conuiuę prope dissentire videntur.

Poscentes vario multum diuersa palato.

S C O. Appone lances illas & tympana, cum cerasis
& prunis, & malis granatis, & persicis pomis, & per-
sicis præcocibus. P O. Cur M. Varro dixit, conui-
uas non debere excedere numerum Musarum, quũ
de eo numero nõ constet? alij enim ponunt tres alij
sex, alij nouem. C R I. Dixit, tanquam si constaret
esse nouem, & ita erat vulgò receptum, vnde Dio-
genis iocus in ludimagistrũ, qui paucos haberet di-
scipulos, depictas autem Musas in ludo: Præceptor

inquit, syntau mouzros, multos habet discipulos. DE. Sed est ne verum, Persas pomum hoc, quòd apud ipsos esset letale, inuexisse in Græciam, ad pestem eorum quibuscum bellum gerebant? CRI. Sic accepi. DE. Admirabilis est in ingenijs terrarum varietas. CRI. India mittit ebur inquit Vergilius, molles sua thura Sabæi. Hem cydoniperfica. SI. Nouum insitionis inuentum, priscis incognitum, cedo nobis pateram illam cum ficis duricorijs, qui sunt (vt nostris) prodomi. SCO. Saris est fructum, expleamus nos rebus alijs salubrioribus corpori. CRI. Quid hic salubrius? SCO. Nihil, si salubre & sapidum idẽ sunt, sicut in meridiano somno. CRI. Ego condono illis nocumentum, proptor oblectamentum. SCO. Non meministi versiculum Catonis: Pauca voluptati debetur, plura salutis. Dato singulis singulas gabbatas cum iure carniũ, vt forbeant, id vero & calfaciet intestina, & blãde abluet ad moliendum ventrem. SI. Profecto puer amo te de suilla hac salita, ò pernam sapidissimam maialis est. Brassicas illas cũ larido, si mihi vis auscultare, redde coquo, per hoc quidem tẽporis: aut serua in brumã. Lucaniã huius scinde mihi buccẽam vnã, aut alterã, quo suauius ebibam primũ cyathum. CRI. Pareamus medicorum consilio, admonentium, vt procinã addatur merum funde vinũ. SCO. Sequitur actus fabulæ, fortassis hoc anni tempore præcipuus. Spectate huius actus apparatus, primum omniũ à caliculis custos abaci scyphos exposuit vitæos cryctalini vitri cũ vino albo purissimo, aquã putes solo aspectu. * Sannartinium est, & partim Rhenense, nõ infectũ, vt solent in Belgia: sed quale in media Germania bibitur. Oenophrus releuit hodie serias duas, alterã vini Kiehellis, seu flauis ex

* Ex illa
Hispania
oppido.

agro

agro Parisiensi, alterã sanguinei Burdegalensis, habetis in apyrotto alia parata, fuscum, Aquitanicũ, & nigrũ è Sagunto: petat quisque ex sententia palaci sui. Quid potest nũciari lætius? vt nihil est durius quàm perire siti. Ego vero malle optimam nobis aquam prospexisses, hunc nuntiũ audiuissem libentius quàm de vino. SCO. Nec ea deerit. SI. Nuper cum essem in vrbe Roma. bibi apud Cardinalem quendam vina generosissima omnifariam saporis: nam eram præfecto cellæ vinarie perquam familiaris: vinum dulce, acutum, lene, suaue, austerum. DE. Mihi vehemẽter placet aiglauces. PO. Sic ferè Belgicis foeminis. SI. In pagatis quibusdam Gallie flocces apponuntur, secundarium autem vinum & tertiarum, habent in delicijs, sed ea villa sunt magis quàm vina, & alioqui vini Gallicum toto genere, nec aquam, nec ætatem fert: itaq; paulò postquàm est diffusum, bibitur, quippe post animũ inclinatur illico, & fit dubium, tum fugiens, & acuit quod si manserit diutius, emucet, & in vappam vertitur. Hispanum vinum & Italicum bene fert, & aquam, & ætatem. DE. Quid rei est vinum fugiens? videntur probe dolia, & obseratur cella, imò & domus claudatur si sit opus. PO. Vt poma fugentia, quæ ætati cedunt, nec seruãtur, & discedere vulgò dicimus: cuius contrarium est vinum consistens. DE. Funde mihi prius aquam ad dimidiũ calicem, super hanc infundes vinum more veteri. CRI. Imò & hodierno multacum gentiũ. Galli & Germani contrà faciunt. DE. Quæ nationes volunt bibere aquam vinatam, aquæ addunt vinum: quæ vinum aquatum, vino superinfundunt aquam. CRI. Quæ vero vino aquam non adfundunt, quid bibunt? DE. Vinum parum nec dilutum. CRI. Etiam, nisi prius sit à vinario irrigatum.

PO. Baptissare id vocant, ut vinum sit Christianum, ea erat meo tempore elegatia philosophica. **DE.** Illi baptissant vinum, & seipfos exbaptissant. **PO.** Peius agunt, qui iniiciunt calcem, sulphur, mel, alumem, & alia dicta tetriora, quibus nihil est corporibus perniciosius, in quos publice deberet animaduerti, ut in latrones, aut sicarios, inde sunt enim incredibilia morborum genera, & potissimum arthretica. **CR I.** Ex conspiratione cum medicis id agunt, ut utrique rem augeant. **DE.** Nimis mihi porrigis plenum calicem, deple quæso te aliquantum, ut sit locus aquæ infundendæ. **CR I.** Funde mihi in scyphum illum coloris castanei. Quid rei est? **SCO.** Nux prægandis indica, ab labris argento circumclusa, vis ne in cullalo illo ligni hebeni? quod ferunt esse saluberrimum. Ne addas tantum aquæ, nescis vetus verbum, perdis vinum infusa aqua. **DE.** Imò perdis utrumque, aquam & vinum. **PO.** Malo utrumque perdere, quam ab alterutro perdi. **SCO.** Lubet ne potare more Greco ex illis pateris, & capacioribus poculis? **CR I.** Minime vero. Admonebas nos modo antiqui proverbij, vicissim admoneo te præcepti Paulini. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, & Servatoris nostri. Videte ne grauentur corda vestra crapula & ebrietate. **CR I.** Unde est hæc frigida, tam pura & pellucida? **SCO.** E fonte proximo. **CR I.** Ad vinum diluendum malim cisternam modo defecatisimam. **DE.** Quid putealem? **CR I.** Vtibus lauandi aptior est quam bibendo. **PO.** Eluviatilem commendant plurimi. **CR I.** Rectè, si fluant amnes per venas auri, ut ferè in Hispania, & sit quieta, & liquida. **SI.** Mihi vero in phiala illa Samia adfer aliquantum ceruisiæ, quam puto refrigerando corpori hoc æstu utilissimam. **SCO.** Ex qua tandem ceruisiæ?

fia? S I. Ex tenuissima: nam alia nimium in crassant
 spiritus, & reddunt obæsum corpus. P O. Mihi item
 dato, sed in vitro illo terete. S C O. Curre ad cili
 nam, quid illi cessant? quin mittunt missum aliū? vi
 des iam hinc neminē attingere? Adfer pullos galli
 naceos, elixos cum lactucis, buglossa hortensi, & in
 tubo, veruecinam quōq; & vitulinam. C R I. Adde
 etiam in scutulis paulū sinapis, aut petroselinati.
 D E. Violenta res videtur sinapis. C R I. Non ad
 modum congruit biliosis: ijs tamē qui crassis & frī
 gidis humoribus redundant, haud inutilis. P O. Id
 circo sapiunt populi Septentrionales, quibus illa
 est magno vlti, præcipuē cibis crassis & duris addi
 ta, vt bubulæ & salsamētis. S C O. Hoc loco existi
 mo pultes & ptisanas venturas in tempore, leuco
 phagum, similaginem, amyllum, orizam, *vermicu
 los, edat quisq; ex quibus volet. D E. Vidi qui à ver
 miculis huiusmodi vehementer abhorreret, quod
 autumaret collectos fuisse ex terra, aut cæno, &
 vixisse aliquando. C R I. Scilicet metuebat, ne in
 aqualiculo suo reuiuiscerent. Oryzā ferunt nasci
 in aqua, mori in vino. Cedo igitur vinum. D E. Ne
 bibe statim à cibo calido, intermisce prius frigidū
 aliquid & solidi C R I. Quid? D E. Crustam panis ali
 quam, vel turundam vnā, aut alterāū carniū.
 S I. Vah, pisces cū carnibus in eadem mēsam? mare
 miscetur terræ: hoc vetant medici. S C O. Imò hoc
 placet medicis. S I. Credo quia illis vtile. S C O P.
 Cur ergo vetant medici? S I. Erravi: à medicina
 prohiberi dictum oportuit, non à medicis. Sed qui
 sunt pisces isti? S C O. Appone ordine, primum lu
 pum illum assum cū aceto & capparibus, tum pas
 seres elixos cū succo lapathi acuti, soleas frixas,
 lucium recentē & captionem, lucium salicū serua
 tibi,

*Vulgo
fideos.

* *Que vulgo pastilli.* tibi, thynnum assum recentem, & thynnum in sal-
 famento, menas recentes frixas * crustulata, in qui-
 bus insunt mulli barbati, murænæ, & trutzæ multis
 cunditæ aromatis, gobios frixos, cammaros, & can-
 cros elixos. Admisce scutellas cum intritis, alliato,
 piperato, erucato. SI. Ego verò de piscibus loquar,
 non eadem. CR. Si Philologus cæperit de piscibus
 mouere controuersiam, hoc est de re incertissima,
 & controuersissima, incipite nobis lectulos inster-
 nere, hic erit cubandum. S C. Nemo dignatur vel
 gustare, tolle hæc. SI. Atqui conuiuia olim Romæ
 lautissima, & vt ipsi soliti erāt dicere, pollucibilia,
 ex piscibus constabant. C R. Ita sunt mutata tem-
 pora, etsi hoc etiam nū durat apud quosdam. S C O.
 Importate assa, pullos, perdices, turdos, anaticulas,
 querquedulas, palumbulos, cuniculos, lepusciculos,
 vitulinam, & hoedinam, & intinctus, seu embamma-
 ta, acetum, omphacium, oxypora, mala etiam medi-
 ca, & cytronia, & oliuas Balearicas cōditiuas, quas-
 fas, & in muria asseruatas. DE. Non adsunt Bethicæ.
 S C O. Magis sunt saporis sciti Balearicæ. CR. Quid
 fiet grandibus illis beluis? anseri, cygno, pauoni?
 S C O. Ostende tantum & refer in culinam. P O.
 Hem pauonem. Vbi est Q. Hortensius, cui erat in
 delicijs? S I. Tolle agninam S C O. Cur tolletur?
 SI. Quia in salubris: ferunt eā nō aliā exire, quā
 quā intrarit. CR. Vidi quendam deuorare ossa oli-
 uarum struthionicè. S C O. Ex quibus carnibus sunt
 * *pastilli ex carne.* artocrex istæ C R. Hæc est ex ceruina. S C O.
 Hæc ex damica, illa est vt puto, aprugna. C R. Con-
 dituras ipsas malim quā carnes. SI. Planè ita est,
 etiam res amaras condimētum reddit suauissimas.
 CR. Ecquod est vitæ totius condimentum? DE.
 A Equus animus. CR. Aliud quiddam ego proferā,
 amplius

amplius & augustius. D E. Qui tandem, hoc meo?
 CR. Pietas, sub qua & animi æquitas comprehen-
 ditur, & ad res vniuersas asperas, faciles, medias, cõ-
 dimentum aptissimum & iucundissimum. S C O. In-
 funde vinum album Hispanicum in carchesium il-
 lud, & circumfer per conuiuas D E. Quid paras
 agere? sub prandij finem propinas nobis vinam for-
 te, ac generosum, dilutius erit posthac bibendum, si
 consultum cupimus valetudini. S I. Recte mihi vi-
 deris admonere, frigida enim oportet esse in conui-
 uio postrema, quæ pondere suo cibos ad imum ven-
 triculum detrudant, & vapores caput impetentes
 cohibeant. S C. Tolle ista muta orbes & quadras, da
 secundum mensam, nam nemo extēdit vsquam ma-
 num. CR. Adeò voravi initio auidè, vt statim ami-
 serim appetitum. D E. Ego. item non appetitione, sed
 impetu ferū ad primas dapes, inde me expleo. P O.
 Nescio quid edi de piscibus, id gustum meum pror-
 sus retudit. S I. Tam tumne bellariorum apparatus,
 & cupedines, quū nihil superest amplius cupediæ?
 pyra, mala, caseus multiplex, sed palato meo con-
 gruentissimus est hippax. CR. Non reor hippacem
 esse hunc, sed Phrigium, ex lacte asini, qualis è Sici-
 lia vsq; aduehitur, collumellari forma, & quadra:
 qui cū frāgitur, in laminulas funditur, siue phylu-
 ras. D E. Caseus hic, etsi Britannicus, fistulosus est,
 nō erit me autiq; sentētia vobis gratus. CR. Sed neq;
 hic spongiosus Hollandicus. Parmensis hic est bene
 compactus, & satis (vt videtur) recens, & ille * Pe-
 nafellius, facilè cum Parmensi certarit. D E. Non est
 Parmensis sed Placētinus. CR. Etiam, si placet, vul-
 go Germanorū suauissimus est caseus vetus, putris,
 confriatus & vermiculosus. S I. Qui talem edit ca-
 seū, sitim venatur: & edit, vt bibat. S C. Pisto: dul-

* Oppidū
 Hispaniæ

ciarius nimiū moratur, quin adfert stribilitas, & ar-
 tologana testuacia, & sartaginea, consperione inca-
 cabum iniecta olei feruētis, melle superinfuso. CA.
 Caryotas da mihi aliquot, & ad edendum, & ad ser-
 uandum, fortasse nocte hac nihil edam aliud. SC.
 Cape igitur spatium hoc integrū, vim² ex malo-
 granatis? PO. Heus puer, spolia nobis hanc palmā
 agrestem, & da quod est esui. S C. Potionis vos ad-
 moneo: scitis Aristotelis esse opinionē, tragemata
 esse inuenta vt ea nos ad bibendū inuitēt, ne cibus
 in arido coquatur. CR. Oportet ergo inuentorem
 fuisse, vel nautam, vel piscē, qui adeo timeret ar-
 ditatem. SC. Adfer ea, quæ solent vocari sigillum
 stomachi, post quæ nihil est nec edendū, nec bibe-
 dum: bucellatum, cydoniatum, coriandrū saccharo
 cōtectum. Hoc verò manducandum est, nō edendū,
 sed quod ex māsō reliquū est aridū, expuendū. Col-
 lige frustra & reliquias in canistris, adfer aquasodo-
 riferas, rosaceam, floris mali medici, moscatā. P O.
 Agamus Christo gratias. P V. Agimus tibi gratias
 Pater, qui tā multa ad hominū viuscōdidisti: annue
 vt tuo fauore ad cœnā illam veniamus tuę beatitu-
 dinis. PO. Agamus nunc Domino gratias. CR. Age
 tu. PO. Imò agat Democritus, qui in hisce rebus
 multū valet. DE. Gratias tibi nō possum agere pro
 merito, hoc statu reip. vides enim omnia à Baccho
 perturbata, sed recitabo quas Dionysio egit Dioge-
 nes, nam mandavi memoriæ: tu labēti memoriæ, &
 linguæ titubanti, in tāta eluione habebis veniā.
 SC. Dic quicquid libuerit, scribetur in vino. DE.
 Defatigasti te ipsū Scopā, vxorē, famulos, famulas,
 vicinos, coquos, pistores, vt nos magis comedēdo, &
 bibendo delaffares. Socrates sapiēter, qui in merca-
 tum celeberrimum ingressus, exclamarit. O dij im-
 mortales,

mortales, quàm multis ego non indigeo, tu cōtra posses dicere, hæc omnia quotula portio sunt eorū, quibus eo indigeo. Naturæ placent modica, & illis ea sustentatur, ac fulcitur, hæc tam multa, tã varia, obrunt naturã, merito Plinius: Varietas ciborū, homini pestilēs, pestilentior cōdimentorū, referimus hinc domum grauata corpora, referimus animos obrutos, ac demersos cibis & potionibus, vt nullo hominis officio ritè possimus fungi Tu ipse iudicato, ecquam tibi gratiam debemus. SCO. Hæccine est gratia, quam habetis? sic repēditis prandium tã opiparum? PO. Ita planè, quod enim maius beneficium, quàm vt fias sapientior? tu nos domum remittis planè bruta: nos te domi tuę volumus hominem relinquere, vt scias cōsulere tuæ, ac alienę valetudini, & secundum naturæ desideria viuere, nō iuxta corruptas ab stultitia opiniones. Vale, & sape.

EBRIETAS.

Asotus, Tricongius, Abstemijs, Clauicia.

ASO. Quid tu dicis Tricongi? quàm lautè nos heri accepit Brabantus ille? TRI. Malè sit illi, non potui tota nocte quiescere. Vomui (sit habitus huius vestris auribus) cōuolui me subinde toto lecto, modo ad spondam interiorē, modò ad exteriorē, fauces & stomachū videbar mihi reiecturus: nunc præ dolore capitis, nec oculorum officio possum fungi, nec aurium: lamina pōderosa plumbi videtur mihi in frontem & oculos incumbere. ASO. Frontem & tempora fortiter astringe fascia, & rex videberis. TRI. Seu ipse potius Bachus, à quo institutum manauit diadematum in reges. ASO. Recipe

cipe te domum, & edormi crapulam. TRI. Domum verò? nihil æquè fugio, & auerfor, vt domum & vxorem clamosissimam: ea si me nunc aspiceret, longiores haberet homilias quàm Chrysoftomus. AB. Hoccine appellas tu lautè tractari? GL. Planè ita est, nam lauerunt probè guttur & fauces. AB. Manus verò? GL. Ne semel quidem. A S O. Imò sepe vino & lacte, dum alij in aliorum pateras imitebamus manus. GL. Quid potest dici lautius? & quidem digitos pingui carniū & embammatis inuisctos. AB. Tace per diuos, quis posset absque nausea rem adeò audire obscenam? quanto minns videre, aut de eiusmodi vino, aut lacte gustare? A S. Diui vestram fidem, adeon' es Abstemi delicatus, vt hæc ne auribus quidè possis deuorare? quid faceres palato vt nos? Sed heus tu Tricongi, compotator suauissime, mittimus puerum aliquè, qui nobis in illa phiala fictili adferat ex eodè vino, nulla est certior huic veneno theriaca. TR. Est ne hoc exploratum? A S O. Quid ni esset? meminervis versus quos cantat * Colax. Ad sanandū morsum canis nocturni, sume ex pilis eiusdem canis. GL. Narra quæso de conuivio. A B. Ne narres, nisi velis me remouere, quidquid habeo in ventriculo, cum ipsis vitalibus. GL. Faceffe igitur paulisper. A S O. Ego narrabo quàm cōmodissime, vt nusquã sit honos præfandus. GL. Incipe obsecro, aduerte animum Abstemi. A S O. O Glaucia mi, ante omnia istud ex me habe, nullū esse hominū genus, quod comparari possit cum festiuo & largo conuiuatore. Quidam ostentant eruditionem rerum variarum, id est mera nugamenta, alij iactant experientiam, & vsu collectam prudentiam, quorsum id? Sunt qui habent quidè opes, sed non audent expendere, miseri, quid eos iuuat afferuare?

* *Allusio*
ad locum
Plauti
num

ware? Benignus conuiuator, ubiq; prodest, ubiq; est gratus, vel solus illius aspectus exhilarat tristitiam animi, & discutit, si qua est in eo miseria, siue recollectione conuiuij, siue spe atque expectatione. Alia omnia quæ dicuntur bona animi, nec ego video, & sunt ieiuna, atque infrugifera. A. B. Rogo te A. S. O. Ego & omnes mei similes: id est, pleriq; ex Gallia Bellica à Sequana ad Rhenum flumen, tantum dissentiunt inter nos homuli quidam, vel miseri & præparci, qui Abstemio suum inuident cognomen, frugi volunt appellari: vel quidam magna sapientiæ opinione suffarcinati, id est, inani nomine, quos etiam nos (id est, maxima pars hominum & præcipue) ridemus. A. B. Quid audio? G. L. In hoc iste non fallit, et sic ebrius, nam nusquam eruditio minus habet præcij, quam in Belgica, non aliud esse rentur virum eruditione præstantem, quam lutura vel textura. A. B. Atqui student hic multi, & non infœlici profectu. G. L. Deducuntur à parētibus parui filij ad scholas tanquam ad opificiū, quo parent sibi deinceps victum. Ipsi etiā scholastici, dictu incredibile, quam parui institutores suos faciant, quam prosequatur honore exiguo, & præmijs ad eò tenuibus, ut doctores insignes, ac primi nominis tolerare sese vix possint. A. B. Ista sūt ab instituto sermone aliena, reuertamur ad conuiuium. A. S. Hoc malim audire, & missos faciamus iam tandem sermōnes istos studiosos, qui sunt profectò infrugiferi. Nescio quemadmodum vos Itali de eruditione statuatis: mihi certè res videtur non solum inutilissima, sed etiam damnosa. A. B. Idem videtur boui & sui, quod tibi, & nobis quoq; videretur, si nō plus haberemus mentis quam tu. A. S. Non esset finis. Itaq; audi iam. Primum omnium accubuimus

seueri, & tristes, sacrata est mensa, silentium vbiq; & quies, coepimus expedire cultellum quisq; suū, speciem præbebamus non inuitatorū, sed inuitorū: adeò id diceres facere nos coactos, & faciebamus reuera admodum segniter: nondum enim incaluerat animus ardore illo libero, aptat quisq; mantile suū humeris, nonnulli etiam pectori, alij de mappa extēdunt super gremium: sumit panem, aspicit, voluit, purgat, si quid esset carbonis aut cinerū decorticat, & hæc omnia lentè & cunctabundè. Quidam auspicati sunt cœnam à potione: alij priusquam biberēt paululum sumpserant acetarij, & bubulæ salitæ, ad excitandum dormiens palatum, & stimulandū languidulum, primus scyphus fuit ceruitiæ, vt frigidū cementū substerneretur ardori vini. Allatus est sacer ille liquor, primūm poculis angustis & exiguis, quæ magis sitim irritarent quàm restinguerent, dominus homo festiuissimus qui potiozem in hac tota regione nullam habet, ac ne parè quidem, mea vtiq; sentētia (quod sit dictum sine cuiusquā iniuria) iubet afferri pocula capacissima, & coeptum est largiter potari more Græco, vt dicebat illic * philo- græcus quidam, qui Louanij olim studuerat. Ibi coepimus loqui, tū incallescere, hilaritas vbiq; & risus diffusissimus, ò cœnæ noctesq; deorū, alij alijs præbibimus, & magna æquitate faciebamus paria, nefas erat sodale fraudare, tali præsertim tēpore. A B. Meritò, quum agitur non de calice, vini, sed de sensu & mente, rebus in homine præcipuis. Sed vt hæc de re tam læta, tam festiua, tu & ego colloquamur, primum rogandus es an sis ebrius. A S O. Non reuera, & facile est cognoscere ex ordine orationis mex, nam si essem, putas me hæc referre potuisse adeò compositè. A B. Rectè est, alioqui iuxta Mimi

*Varronis
Vocabulū.

versis

versiculum, cum absente litigarē. Principio cur nō extruitis templum aliquod in hac regione Baccho cælestis huius liquoris repertori? A S. Hoc vestrum est, qui ædē habetis Romæ Sergij & Bacchi, nobis satis est quotidie illi passim sacra facere. Et fortasse erigeremus tēplū, si constaret fuisse illum inuentorem: nā ea de re audiui disceptari inter studiosos quosdam. Sunt qui putent primum fuisse Noā, qui vinum biberit, quiq; sit inebriatus. A B. Demittamus ista. Cedō, quod vinum bibebatis? A S O. Quid nostra refert, quod si vinū, aut cuius habeat modō nomen & colorem vini, id satis est nobis, delicias illas quærat Gallus, aut Italus. A B. Quæ ergo potest esse delectatio, quum id non gustas, quod in corpus ingeris? T R I. Fortasse nonnulli initio aliquid gustant, integro palato: mox verò deprauato ex tanta humoris redundantia, gustū omnem amittunt. A B. Siti iam extincta, nulla superest voluptas, quæ tota fita est in satisfaciēdo desiderijs naturalibus: sita ve tormēti sit genus sine siti bibere, aut sine fame edere. T R I. Putas nos Abstemi ad voluptatem potare, aut quod sit iucundum? A B. Tanto ergo estis peiores bestijs, quæ aviditatibus naturalibus agūtur: vos neque illuc ducit ratio, & retrahit natura. T R I. Ducit nos eò sodalitas, & paulatim inebriamur imprudentes. A B. Quoties estis inebriati, quoties alios ebrios vidistis? T R I. Quotidie plurimos. A B. Non sufficiunt ergo tam multa experimenta ad deuitandum rem tam fœdam? atqui bellua, vel vno experimento ferit cautior. G L. At sodales istos, in quorum gratiam trāseunt ex hominibus in vestias, scis quān habent charos? dum potant, darent illis præcordia: digressi illinc: vix agnoscunt: vitam & animam cuiusuis illorum nolent redemptam sibi num

mo tertio. AB. Quibus ex poculis hauriebatis vinum, & quomodo? ASO. Primum allata sunt vitrea paulò post ob periculum sublatis illis exhibita argentea. In vinum iniiciebamus à primo herbulas, quod id suaderet anni tempus? paulò post ius carniū, lac, butyrum, cremorem. AB. O spurciciem, ne belluis quidem tolerabilem. TRI. Quanto tu tragicoteron exclames, si scias alios in aliorum pocula manus sordentes immittere, conijcere ouorū & pomorum & nucum putamina, & oliuarum, ac prunorum ossa. AB. Abstine ab hisce narrandis, si vis ne me hinc in sylvas aliquas fuga abripiam. TRI. Audi tu in aurem Glaucia. Quidam horum gestant in faciendo itinere cornū venatorum, plenum vt necesse est puluere, & stipulis, & floccis, & sordibus alijs, ex hoc bibimus. GLA. Quid? TRI. Quid verò? vinum. GLA. Imò vero mentem. TRI. Plane ita est, & post epotam mentem, matulis non admodum mundis, sumptis de scamno lecticari, vsi sumus pro calicibus. AB. Quis fuit conuiuij exitus tanquā fabulę? ASO. Natant vino pavimenta. Inebriati sumus omnes, hospes in primis homo strenuus, delectis sub mensam magna victoria duobus, aut tribus. AB. O præclaram victoriam, & de repulcherrima, ac prædicanda. Sed omnes tamen vinum vicit? ASO. Etiam. AB. Miserum te, quid putas esse ebrium? ASO. Probè, & ex animi sententia indulgisse Genio. AB. Cui Genio? bono an malo? CLA. si rectè omnia scrutaris, nusquam inueniens cui indulgeant: neque enim animo, nec voluptati, nec vili rei alteri, cui alij indulgent, qui vitijs obtemperant, & pravis animi cupiditatibus. Sed inebriari, est sensuum facultates amittere, exire de potestate rationis, iudicij, mentis: planè ex homine fieri,

vel pecus, vel saxum. Quæ deinceps sequantur, etsi
 nunquam ebrios vidi, tamen facillimum est conie-
 ctare, loqui & nescire quid loquatis: si quid com-
 missum est tibi arcanum maxime celandum, effuti-
 re, atq; ea dicere, propter quæ te, & tuos, & sæpe pa-
 triam, ac provinciam vniuersam in graue discrimen
 adducas, nulla distinctio amici & inimici, vxoris &
 matris, riuæ, iurgia, inimicitia, plagæ, vulnera, mu-
 tilatio, occisio. TRI. Etiam sine ferro & sanguine,
 nam non pauci continuant ebrietatem cum more.
 GLA. Quis non malit domi secum cane aliquo, aut
 fele includere, quàm cum ebrio? plus enim mentis
 est in illis animantibus. AB. Post ebrietatem vero
 cruditas, debilitatio neruorum, paralyses, arthreti-
 ci cruciatus, grauedo capitis & corporis totius, he-
 betatio sensuum omnium, memoria extinguitur,
 ingenij acies retunditur: vnde stupor in tota men-
 te, & ad intelligendum sapiendumq; & ad eloquen-
 dum. A S O. Iam incipio intelligere, magnum esse
 malum ebrietatem, posthac dabo sedulam operam,
 vt bibam ad hilaritatem, non ad ebrietatem. GLA.
 Hilaritas est ianua ebrietatis, nemo venit ad biben-
 dum eo animo, vt inebrietur, sed bibendo exhilara-
 tur, continuo post sequitur ebrietas, difficile est
 enim signare hilaritatis metam, atq; in ea sistere.
 Lubricus est gradus ab hilaritate ad ebrietatem.
 A B. Dum vinum habes in scypho, illud est in tua po-
 testate: dum in corpore, tu es in illius: haberis iam,
 non habes, quum bibis, tu tractas vinum pro tuo li-
 bito: postquam biberis, illud te tractabit pro suo.
 A S O. Quid ergo? nunquamne est bibendum?
 A B. Dum vitant stulti vicia, in contraria currunt,
 bibendum quidem, non potandum. Natura sola in
 hoc docet bruta, hominem non docebit eadem

natura ratione adiuta? Edes cum esuries, bibes cū sities, fames & sitis admonebunt quantum, quādo, quatenus edendū & bibendum. ASO. Quid si semper sitiam, nec sitim possim mitigare, quin fam ebrius? AB. Bibe quod inebriari non possit. ASO. Non fert constitutio mei corporis. AB. Quid si tantum esuries, ut exatiari nullo cibo posses, nisi ditrū pereris? ASO. Ea vero nō esset fames, sed morbus. AB. Nimirū opus esset medicina ad eam famem tollendam, non dapibus, nō ne? ASO. Quid ni? AB. Eodem prorsum modo medico tibi esse opus ad eā sitim, non caupone: & potionem de pharmacopolio petita, non de œnopolio, non est ea sitis, sed morbus, & quidem perniciosus.

R E G I A.

Agrius. Sophronius. Holocolax.

AGR. Quid est quod tam multi regem comitantur, tam vario cultu? SO. Quin tu potius vultu contemplaris, quā cultus? magis sunt enim vultus varij, ac diuersi, quā cultus & vestitus. AGR. Istud quoque de vultibus quānam habet causam? SO. Vestiuntur quidem alias pro facultatibus, aliās pro ratione dignitatis, aut generis, sæpe etiam ut cuiusq; est, vel ambitio, vel vanitas, multi quoq; vestimentorum elegantia utuntur pro hamo & reti, ad fauorem captandum, vel regis, vel procerum: animos puellarum non raro. Vultus autem affectus animi sequitur: talis est terè, qualis interior animi habitus. AGR. Sed cur tā multi huc cōueniūt? HOL. An non decet ut plurimi sint ubi est caput & regimen prouinciæ totius? SO. Optimè, sed plerique non adeò rempub. spectant, ut priuatam: & se-

quatur eum in cuius manu est regimen, non tam patriæ, quàm fortunarum. H O L. Quid ni? quandoquidem omnia sunt pecuniæ venalia. S O. Sic iudicant illi, quibus animus & mens nihil omnino est: valetudo autem, & doctes corporis viles. AGR. Quid opus est in hoc tumultu aulico tanta philosophiæ speculatione? ego vero malim de vobis intelligere, quinam isti sint tanto numero, tam varia specie, ac forma. H O L. Ego tibi omnes persequor ordine, nam Sophronius hic, quantum intelligo, non est admodum in regijs versatus: ego vero comitatus omnes regios adij, penetraui perscutatus sum, perspexi, gratus semper omnibus & iucundus. S O. Inde credo parasti tibi cognomen illud Holocolacis H O L. Rem tenes, sed tu Agri ausculta. Ille, in quem aures, oculi, mens omnium intenta, est, ac defixa, est rex caput reipub. S O. Vere caput, & ideo salus, quum est sapiens, ac probus: pernicius autem, quum malus, aut demens H O L. Ille, qui sequitur puellus, est filius eius hæres, quem in aula Græca vocabant despotan, hoc est dominum: in Hispania vocant Principem, in Gallia Delphinum Torquati isti in vestibus holosericis, & holobryzis, proceres sunt regni, insignes dignitatum militarium nominibus, Principes, Duces, Præsides limitanei, quos Marchiones nominant, Comites viri, qui barones voce barbara nominantur, Equites. Ille est magister equitum, quem vulgò Comittem stabilem appellant, nomine ex aula Græca sumpto, ubi magnus: Conestabulus cognominabatur, sicut præfectus maris Admiralis. Est & prætorio præfectus, qui non solù palatio præerat, sed etiam satellitio, quem Romuli tempore præfectum celerum nominabāt, & satellites ipsos celeres. AGR.

Qui nam sunt illi in vestibus talaribus, magna severitate vultus? HOL. Sunt regij consultores. S O. Istos quos in consilium adhibet princeps, prudentissimos esse oportet, magni rerum usus, & in decernendo gravitatis, ac moderationis summæ. A G R. Qui isthuc? S O. Quia sunt oculi & aures Principis, atq; ad eò regni vniuersi, & eò magis, si cæcus, aut surdus sit rex, captus suis sensibus, vel ab ignorantia, vel à delicijs. A G R. Etiamne luscus ille, & ille aliter surdaster, oculi, atque aures sunt regis? S O. Peior est cordis cæcitas & surditas. HOL. Eos qui sunt à consilijs, sequuntur scribæ, nec ij pauci, vel vnius ordinis, tum qui pecuniam principalem tractant, vel procurant, coactores, tribuni ærarij, præfectus fisci, procurator fisci, & fisci aduocatus. A G R. Qui sunt iuvenes illi comptuli, & festiui, qui semper regem sectantur, & astant illi alij arri-dentes, alij ore aperto velut admirabundi? H O L. Hæc est cohors intimorum amicorum, deliciæ, atq; oblectamenta regis. A G R. Duos illos ingredienti-tes, cur affectantur tam multi vultuosi? HOL. Quia ijs est apud regem fides præcipua, alter est præfectus sacris scrinijs, siue princeps scribarum: alter à secretis arcanis, apud quem est regni breuiarium. Idem est principi à memoria: eaque de causa offerunt se illi quotidie tam multi, vt memoriã illius de se refricent, ac renouent, quandoquidem is est principis memoria. Illi autem qui ducunt vultus, sunt litigatores, quique res suas persequuntur: nec eorum vnquam negocia finem inveniunt longa cõ-texta serie procrastinationum. Duo illi qui deambulāt in porticu, præfecti sunt, alter cubiculo, alter regio equili, habent hi sub se alios permultos, cubicularios, & equifones. Sed ingrediamur regiã cœ-

nationem. AGR. Ah quanta turba, qui apparatus, tam anxius & morosus? SO. Id vero maiore cum admiratione fueris intuitus, si scias, quàm leuem ad rem pertinet: nempè vt forbeat ouum vnum, & pauxillum vini bibat nauseabandus. HOL. Ille est hebdomadæ huius architriclinus, cum sirpo Indico pocillator est adolescens ille, structor nondum est ingressus. AGR. Qui sunt cum rege pransuri? HOL. Qui nam esset tam beatus, qui posset epulis accumbere diuùm? SO. Atqui olim regiæ mæsæ adhibebantur cõuiuq, modò duces exercitati, modò viri claro genere: aliàs insignes, vel vsu rerum, vel eruditione, quorū sermone rex fieret melior, ac sapientior. Sed Gothica & aliorum Barbarorum superbia morem hunc nostrum inuexit. HOL. Habent proceres assecclas suos armigeros, exoletos, pueros pedissequos, pueros a pedibus, siue à calcari. Sunt inter eos diuites magnificentissimi, qui plerisque excipiunt cæna recta, alij, quibus hoc molestum videtur, mittunt amicis sportulas: idq; est amicis tenuioribus vtilius sed recta conuiuari plus habet splendoris. AGR. Aliud hominum genus videre mihi videor, in illo cœnaculo. HOL. Illud est gynæcium, ibi reginæ habitat cum matronis suis & puellis, aspice vt ingrediuntur & egrediuntur ex Parthenone, tanquam apes ex aluuario, iuuenes amatores, mancipia Cupidinis. SO. Sæpè & senes, bis pueri. HOL. Nihil est maioris voluptatis, quàm audire illorum acutè excogitata dicta, vel poëmata, cantiunculas, melodias antelucanas, confabulationes cum puellis: videre saltationes, obambulationes, varietates colorum in cultu, habitus & formas vestimentorum, habent pueros amanuenses, per quos mittuntur & remittuntur mandata: hi verò nunciant & renun-

ciant vltro & citro mādāta, qua solertia, diligētia,
 educatione, diui vestram fidem, nudis capitibus, fle
 xo poplite, atque etiā positis genibus. Audire est
 quotidie & videre aliquid noui inopinati, acutē &
 subtiliter excogitati, vel dicti, animosē, aut dexte
 re, aut solutē facti. SO. Imò dissolutē. HOL. Que for
 licitas maior quis possit ab huiusmodi suauitate di
 ueli? SO. Colax Colax, & tu sine amore insanis, &
 sine vino ebrius es, quæ ineptia potest esse maior,
 quàm ista abs te descripta? HOL. Nescio qui fiat,
 vt ex scholis videas, plerosq; discedere, ingressi se
 mel anlam in ea consenscant. SO. Tāquam qui de
 Circes poculo biberant, amissa mente, & in bellua
 rum ingenijū degenerantes, nolebant inde egredi,
 & ad hominum naturam, ac conditionem redire.
 A G R. At hi omnes, quum se ad suam quisq; do
 mum receperunt, quid agunt? quibus se actionibus
 occupant, vt saltem fallāt tempus? SO. Pleriq; om
 nes nihil magis addunt serium, quàm quod cernis,
 atque adeo ocium illis multorū viciorum parens
 est, ac nutricula. Ludunt quidam taxillis, chartis,
 alueolo, aciebus: alij per occultam detractionē &
 artificiosam maledicētiā horas pomeridianas trā
 mittunt hoc est, quibus domi desident, aliqui miri
 ficē capiuntur scurris & planis, in quos sunt profu
 sissimi, cetera præparci & sordidi. Sed præcipua au
 la corruptela est, affectatio vniuscuiusq; erga alios
 omnes, quodq; peius est, erga semetipsū, ea efficit.
 vt nullus vnquā, nec à se nec à socio veritatem cō
 ducibilē audiat, nisi fortē in iurgio: quàm is tū pa
 rum pro veritate accipit, sed pro cōtumelia. HOL.
 Hic quæstus est nunc multo vberrimus: tu cum tua
 veriloquētia esueries si renuē: ego aridendo, abla
 diēdo, omnia a probando, & laudando, euasi locu
 plex.

plex. A G R. Non possent hæc incommode reges corrigere? S O. Præfacile, vellēt modò. Sed alijs hi mores placent, quia suorū similes: alij ipsi sibi eas occupationes accersunt, per quas nunquā vacet resti aliquid, aut sani cogitare, nō desunt, qui remisissis animis, & dissoluti, nō arbitrantur illius domus, ac familiæ mores ad curā suam pertinere: quæ non pertinent profecto minus, quàm ad vnumquemq; nostrum sua domus priuata.

PRINCEPS PVER.

Morobulus. Philippus. Sophobulus.

MOROB. Quid agit tua Celsitudo Philippe?
PHI. Lego, & edisco, vt ipse intueris, **MOR.**
 Intusor sanè, & cū dolore, detatigas te, & maceras generosissimum istud corpusculum. **PHI.** Quid ergo agerem? **MO.** Quod alij proceres, principes, viri nobiles & opulenti: equitare, cōfabulari cum puelis Augustæ matris tuæ; saltare, discere artem tractandi arma, lusitare folijs, aut pila, salire, currere: hæc vides esse studia nobilitatis iucundissima, quod si tātis oblectationibus fruūtur, qui vix digni sunt, vt in familiā tuam admittantur: quid te facere conuenit, tanti Principis filium, & hæredē? **PHI.** Quid studium literarum, nihil ne prodest? **MO.** Prodest quidem, sed ijs qui sunt initiandi sacris, aut qui ex arte victum sunt sibi comparaturi: quemadmodum alijs sutoria, alijs textoria, & artes cæteræ quaestuarix. Surge quaeso te, pone libros de manib', eamus deambulātū, certè vt respices aliquantisper. **PHI.** Non licet mihi nunc per Stunicam & Siliceū. **MO.** Qui sūt hi Stunica & Siliceus? an nō subditi tui, in
 (c) 2006 Ministerio de Cultura quos

quos tu habes imperiū, non illi in te? PHI. Stunica est educator meus, Siliceus autē, institutor literarius. Subditi sunt illi quidem mei, seu verius patris, sed pater, cui ego sum subditus, præfecit illos mihi, & me illis subiecit. MO. Quid ergo dedit pater Celitudinem tuam in seruitutem illis hominibus. PHI. Nescio. MO. Ah facinus indignissimum. SO. Minime vero ò fili, imò illos fecit seruos tuos, quos voluit tibi semper adhærere, oculos, aures, animum, mentē, in te vnum defixam gerere semper, & relictis suis quemq; negocijs, tuum vnus negocium agere: nō vt te imperiosē vexent: sed vt rudes tuos mores, boni illi & sapientes viri ad virtutem, decus, atq; excellentiam formēt? non quò te redant mancipium, sed vt verè liberum, & verè principem, quibus si non optemperaueris, tum demum seruus eris extremæ conditionis, peior ijs, qui hic inter nos versantur, empti & venditi ex A Ethiopia, vel Africa. MO. Cuius tandem esset mancipium, si illis educatoribus morem non gereret? SO. Non certe hominum, sed vitiorum: qui domini sunt importuniores, atq; intolerabiliore, quouis homine improbo & sceleroso. PHI. Non fatis ista intelligo, quæ dicis. SO. At intellexisti quæ morobulus? PHI. Planissimè omnia, SO. O. quàm essent homines foelices, si quàm citò habēt sensum atq; intelligentiā rerum leuium & malarum, haberent etiam bonarū & conducibilium. Nunc verò contra euenit, ætate ista nugas, ineptias, imò insanias, at quas te Morobulus est adhortatus, facile intelligis: quæ ego de virtute, de dignitate, de omni laudigenere dicerē, tam capere, quam si Arabicè loquerer, aut Geticè. PHI. Quid ergo faciendum consuleres? SO. Vt saltem sustineres assentionem, nec huius suasi bus,

nec meis acquiesceres, quoad de vtrifq; posses iudicare. PHI. Quis dabit hoc iudiciū? SO. Aetas, institutio, experimenta. MO. Hui quān esset longū ista expectare, SO. Bene monet Morobulus, abijce libros: camus lusitatum, & ludemus ludum, in quo vnus eligitur rex, is præscribit alijs quæ sint agenda, parent cæteri iuxta leges lusionis, tu eris rex. PHI. Ve erit ludus? nam si eum ignorem, quomodo potero regem in illo agere? SO. Quid dicis Philippe dulcissime, delicia Hispaniarum? in ludo & rebus leuissimis, in quibus error nihil adfer periculi, non auderes regnum suscipere, ludi nescius: & vis tot & tanta regna seridè capessere, ac regere, ignarus conditionum populorum, legum, administrationis? deniq; rudis totius prudentiæ, instructus solum ridiculis ineptijs, quas tibi Morobulus hic in animum instillat? Heus puer, dic præfecto equilis, vt proferat huc equum illum Neopolitanum, ferocissimum calcitronem & sternacem, in quo Philippus sedeat. PHI. Minime illum vero, sed alium tunc curationem, nam regendi equi tam refractarij nondum artem habeo, nec vires. SO. Quæso Philippe, & putas tu leonem vllum esse æquè ferocem, aut equum adeò calcitronem, & refractarium, & minus parentem frenis, quam gētes, ac cœtus hominum: qui conueniunt, & congregantur ex omni vitiorum, flagitiorum, scelerum & facinorum genere, ex animi perturbationibus concitatis, incensis, inflammatis, ardentibus? equum non audes attingere, populum poscis quouis equo ad regendum, tractandūque difficiliore? Sed missa isthæc faciamus. Vides in hoc flumine illā cymbulam? nauigatio est iucundissima, atq; amœnissima interpretata & saluta. quæso descendamus in eam: tu sedebis ad clavū, & ages cymbam,

cymbam. PHI. Ita planè, vt vos subuertam, & demergam, quemadmodū nuper fecit Pimētellulus. SO. Ne cymbā quidē gubernare vis, in amine tam modico & tā placido, quia rudis: & comitis te marī illi, vndis, fluctibus tēpestati populorū, in scius & in expertus, planè vsu tibi venit, quod Phaëthōti: qui aurigādi nescius, ardore iuuenili currum patris gubernandū sibi depoposcit, notam esse tibi fabulam reor. Præclarè Isocrates, duas res maximas in hominū vita dicebat esse, principatū & sacerdotium, quas tamen nemo nō expeteret tāquam dignus, nemo non credere se rectè posse gubernare tanquam prudētissimus. PHI. Intellego nihil esse cōditioni, ac personæ meæ perinde necessarium, vt artē, ac peritiā regēdi regni. SO. Probè rem tenes. PHI. Quomodo eā assequar? SO. Eduxisti tu illā tecū ex matris utero? PHI. Nihil minus. SO. Quomodo igitur scias, nisi discas? PHI. Nullo modo. SO. Qua igitur fronte audet Morobulus hic esse tibi author, vt ea studia reijcias, quibus & artis huius peritia, & aliarū rerum maximarū, ac pulcherrimarū cognitio paratur? PHI. A quibus ergo sunt hæc haurienda. SO. Ab ijs, qui ea maximis ingenijs animaduertērūt, atq; obseruarunt: quorum alij sunt mortui, alij viui. PHI. E mortuis quomodo discēdū? possunt ne mortui loqui? SO. Nunquam nefando audiisti nominari Platonē, Aristotelem, Ciceronē, Senecam, Lium Plutarchum? PHI. Magna nomina: sæpè, & cū ingēti admiratione, ac laude. SO. Illi ipsi, & alij permulti eorū similes, iā olim vita functi, cōfabulabūtur tecum, quoties, & quamdiu libuerit. PHI. Quomodo? SO. Libris, quos ad docendam posteritatem reliquerunt. PHI. Quin dantur mihi illi iam in manus? SO. Dabuntur breui posteaquam didi-

ceris cum sermonem, quo possis loquentes illos intelligere. Substine paulisper, atque hanc breuem molestiam perfer, quæ deuoranda est in accipiendis principijs: ilico post incredibiles sequentur delectationes, quas qui nondum degustarunt, mirandum non est à literato studio abhorrete. Nam qui sunt expertit, eos citius à vita quam à libris & rebus cognoscendis auelleris. P H I. Cedò verò, qui sunt viui à quibus sapientia hæc discenda est, & mens bona? S O. Si iter esses quodpiam initurus, à quibus tandem de itinere percontraris? vtrum ab ijs qui iter illud nunquam vidissent, an qui aliquando confecissent? P H I. Ab ijs, scilicet, qui confecissent. S O. Vita hæc nonne est velut iter quoddam, & profectio perpetua? P H I. Sic videtur. S O. Qui ergo iter hoc perambularunt, senes, an iuuenes? P H I. Senes. S O. Senes igitur auscultandi. P H I. Omnes indifferenter? S O. Acute rogas, non omnes promiscue: sed quemadmodum de via, sic de vita, vtriorunt viam, qui eam peregerunt nihil animaduertentes, aliud agentes, animo non minus peregrinante, quam corpore: an qui annotarunt diligenter, & attente singula, & memoriæ mandarunt? P H I. Nimiram hi posteriores. S O. Ergo in consilio de vitæ ratione capiendo, non audiendi iuuenes, qui iter hoc nunquam sunt ingressi, quanto minus adolescentes, & quod stultissimum est, atque indignissimum, pueri? Neque ad id admitteudi senes imprudentes, lasciuui, dementes, deteriores pueris: quos diuina oracula execrantur, quod sint pueri centum annorum. Solis præbende aures senibus magni iudicij, vsus rerum & prudentiæ. P H I. Quo signo eos dignoscam? S O.

Nimirum ætate ista, fili, nullo adhuc: sed vbi maius & firmitus accesserit iudicium, facilè id cognosces, ex verbis & factis, tanquam nota certissima. Interea verò, dum ea ingenij facultate nos vales, crede te cunctum & committe patri tuo, & ijs quos tibi pater adiunxit institutores, ac magistros, infirmèq; istius ætatis gubernatores, & quasi manuductores per eam viam, quam tu nunquam inijsisti, nam patri, cui charior es quàm ipsemet tibi, maior est de te cura, quàm tibi ipsi: atq; ad eam rem non solùm suus usus est consilio, sed hominum sapientum. MO. Nimis diu tacui. SO. Ita planè, præter morè tuum. eamq; rem ego iam dudum vehementer demirabar. MO. An non pater tuus Philippe, & rex Gallia, & alij magni reges, ac principes, sine literis & labore isto tam molesto, quem hic teneris tuis humeris inclementer imponit, regna, & ditiones suas regunt, & in officio continent? SO. Nulla res tam facilis est, quæ non fiat difficilis si inuitus facias. Non est opera literis impensa laboriosa ei, qui libens eam subit, qui autem inuitus; ei verò, vel lusitare, & in locis deambulare amœnissimis, graue, ac intolerandum est: tibi Morebule nugædi avidissimo, & nugis semper affucto, seruiū aliquid vel agere, vel audire, in bar est mortis, vicissim alij cōplures vitam sibi exultimarent acerbam, si ad istum modum vitæ suæ rationes instituerēt. Quàm multi sunt in aulis præsertim, quibus nihil est dulcius, quam ocium torpens, atq; inertissimum? admouere manum alicui operi, tormenti est loco: quàm multi vicissim in populis, qui emoriantur citius, quam sic dies omnes vacuos trāsigere? & celerius delassentur nihil agēdo quàm ab intentione animi in negotiū aliquot. Sed vt respondeam tibi de Cæsare, & Rege Gallia,

*Teretij ex
Heauton*

audies

audies à me in vniuersum de senibus : quos possui eos esse, qui spatium hoc vitæ decurrissent. Si omnes quotquot viam quampiam peregerint, concorditer narrarent se per viam in locum incidisse plenam difficultatis & periculi, ex quo faucij, & pessime affecti discesserint, quòd si eiusmodi iter rursum essent ingressuri, nihil diligentius cauerent, quàm illud discrimen: quid tu censes, an non hominis foret amentissimi, quum eadem ipse via insisteret, non recordari tanti periculi, non illud occurrere? PHI. Nondum teneo quid velis. SO. Faciam igitur planius exemplo. Finge esse supra flumen istud tabulam angustam pro ponticulo: referant tibi omnes, quotquot equo insidentes tentarint illam transire, decidisse in aquam, adijisse vitæ discrimen, agrè esse extractos semiuuos, intelligis ne hoc? PHI. Bellissimè. SO. Quid tu iam, an non tibi demens viderere, si faciens illac iter, non ex equo descenderes, & effugeres periculum, in quod alios venisse audis? PHI. Nimitum ita agerè. SO. Et merito. Quære tu iã ex senibus, quod maximè senserint incòmodum in vita, quid eos prætermicisse doleat, & vehemente pœniteat? omnes tibi vno ore respondunt, qui aliquid didicerunt, non plus didicisse: qui verò nihil, non adhibuisse operã, vt aliquid scirent. In hanc querimoniam ingressi, nō faciunt finem referendi, missos se fuisse à parētibus, aut educatoribus ad scholas, & magistros literarum: se tamè vanis delectatiunculis, vel lusionum, vel vana-tionum, vel amorum, aut eiusmodi nugarū illectos, amisisse pulcherrimas è manibus discendi occasiones, itaq; cōquerūtur de fato suo, & fortem suam deplorant, ac semetipsos accusant, damnant, interdū quoque execrantur. Vides ergo locū hunc desidii,

atque ignorantiae esse in via hac vitae maxime infestum, & periculosum, vnumq; omnium praecipue vitandum? quoniam quidem audis tam miserabiles eorum querelas, qui in illum sunt collapsi: is est igitur omni cura, & diligentia cauendus, & segnitie, ocio, deliciolis, nugis reiectis, ac spreto, in studia literarum, cultumq; bonae mentis tota animi intentione incumbendum. Tu hac de re patrem tuum roga, tamen iuuenem adhuc: & Morobule tuum, iam senem, intelligetis ex eis veram, esse meam sententiam.

LVDVS CHARTARVM SEV

foliorum.

Valdura. Tamayus. Lupianus. Castellus. Mauricus.

VALD. Quam asperum tempus, quam rigens, & saevum caelum, quam obscenum solum. **TAM.** Quid nos monet hic caeli, ac solis habitus? **VAL.** Non egredi domo. **TAM.** Quid verò domi agere? **VAL.** Ad luculentum focum studere, meditari, cogitare de rebus, quae aliquid emolumentum adferant menti & probis moribus. **CAS.** Id quidem agendum praecipue, nec aliquid esse debet homini antiquius. Sed ubi ab intentione illa delassatus fuerit animus, quò diuertet, hoc duntaxat tempore? **VAL.** Alijs quidem aliae sunt animorum refectioes, ego vero lusu foliorum magnopere oblector, ac recreor. **TA.** Et haec temporis qualitas eo inuitat, ut abdamus nos in cubiculum bene clausum, & obseptum vndique à vento & frigore, lucente camino, mēsa posita cum chartis. **VA.** An minime chartas. **TA.** Lulorias di-

co. VA. Illud placet. TA. Tum pecuniæ promatur nonnihil, & calculi ad computandum. VA. Nihil opus erit calculis, si minutuli adsint numi. TA. Ego nullos habeo, præterquã aureos & argenteos crassiores. VA. Commuta aliquos ex argenteis minuta pecunia. Heus puer, cape fruferos hos simplos, duplos, sexquiduplos, triplos, & à numulario cura nobis numos minutos, simplos, duplos, triplos, nõ maiores. TA. Quàm nitidi sunt hi numi? VA. Nimirum recentes adhuc, & asperi. TA. Concedamus in forum aleatorium, vbi omnia inueniemus parata. CA. Non expedit, nam haberemus arbitros plurimos, quid refer ludas illic, an via publica? Consultius fuerit, vt recipiamus nos in cubiculum tuum, & accersamus ex sodalibus aliquot, maxime animo refocillando idoneos. TA. Tuum conclaue est ad id commodius, nam in meo cubiculo subinde à pedisequis matris interpellaremur, aliquid semper quaritantibus in arcibus mundi muliebribus. VA. In cenatione igitur. TA. Ego ita, eamus. Puer hste hic nobis Franciscum Lupianum, & Rodericum Manricum, & Zoilastum. VA. Mane, minime verò Zoilastum, hominem iracundum, rixosum, clamorosum, calumniatorem, & qui minimis de rebus excitat sæpè atroces tragœdias. CA. Optimè profectò mones, nam si adolescens talis, recreationi se nostræ admitteret, non esset id ludere, sed feridè rixari, accersere igitur pro illo Rimosulum. VA. Neq; hunc; nisi velis, quæcunq; hic fuerimus nugati, ante solis occasum notum esse toti civitati. CA. Tam bonus est præco? VA. Etiam rerum, quas sciri nihil attinet, nam res bonas sacratius reticet, quàm mysteria Eleusina. TA. Veniant ergo Lupianus, & Manricus

foli. CA. Hi sunt belli sodales. TA. Et mone illos, ut adferant secum numulos: quicquid est autem severitatis & serij, domi commendent Philopono tetrico: veniant facetijs, lepore, gratijs committati. LV. Salui sitis sodales festiuissimi. VA. Quid sibi vult contractio isthæc frontis? exporrigitte istos vulticulos, an non estis iussi, cogitationes omnes literatas apud Musæa deponere? LV. Cogitationes nostræ literariæ sunt adeò illiteratæ, ut eas Musæ quæ sunt in Musæo, respuant. MA. Saluate. VA. Salus est dubia, quando ad acies, & pugnas vocamini, & quidem quibus reges sint interfuturi. TA. Estote bono animo: crumenæ impetuntur non iugula. LV. Crumena plerisq; est pro iugulo, & pecunia pro sanguine, ac spiritu, velut istis Caribus, quorum vitæ contemptus instrumentum est regibus ad exercendos suos furores. MA. Nolo esse actor in hac fabula, sed spectator. TA. Qui sic? MA. Quia sum infortunatissimus, semper à ludo discedo victus, & spoliatus. TA. Scis quid dicunt proverbio aleatores? ibi quærendam esse togam, vbi amiseris. MA. Verum, sed periculum est, ne dum togam amissam quæro perdam & tunicam, & interulam. TA. Accidit quidem hoc, non raro, sed qui non, periclitatur, non ditescit. MA. Ea est metallicidarum sententia TA. Imò etiam Ianimedij Antuerpiensis. VA. Rectè habet, nō possumus nisi quatuor ludere, sortiemur quis erit aliorum spectator MA. Ego ero sine sortitione. VA. Nihil tale, nulli est facienda iniuria, non cuiusquam voluntas id decernet, sed fors, cui primus, rex obtigerit, sedebit ociosus spectator: & si quid incideret controuersæ, iudex. LV. Ecce vobis fasciculos duos foliorum integros, alter est Hispaniensis, al-

*Locus est vbi negotiores cōgregantur.

ter Gallicus. V A L. Hispaniensis hic non videtur iustus. L V. Quid ita? V A L. Quoniam detunt decades. L V. Non solent illi habere, Gallici, Chartæ enim Hispanæ, quemadmodum, & Gallicæ, in quatuor sunt genera, seu familias diuisæ. Hispanæ habent aureos numos, carchesia, baculos, enses; Gallicæ corda, rhombulos, trifolia, vomerculos, seu palas, seu spicula. Est in quaq; familia rex, regina, eques monas, dyas trias, quaternio, pentas, senio, heptas, ogdoas, ennas. Gallicæ habent etiam decades: & Hispanis aurei, & carchesia potiora sunt pauciora, contrà enses, & baculi. Gallis autem plura sunt semper meliora. C A S. Quo lusu ludemus? V A L. Triumpho Hispanico, & distributor retinebit sibi indicem chartam, si sit monas, aut imago humana. M A N. Sciamus iam, quis erit Iudo exclusus T A. Probè mones, cedò folia: hoc est tuum, hoc istius, hoc Lupiani tu es iudex. V A L. Malim te mihi iudicem, quàm collusorem. L V P. Bona verba, cur isthuc quæso? V A L. Quia es in ludendo admodum vafer, & cabillator: tum aiunt te artem tenere componendi folia, ut tibi expediat. L V P. Non habet fraudem mea lusio: sed imperitiæ tuæ, industria mea videtur impostura, quòd ferè ignaris contingit. Cæterum quî tibi placet Castellus? qui simulac lucratus est pauxillum pecuniæ, deserit collusores. T A. Eludere est hoc quidem, potius quàm ludere. V A L. Leuius hoc malum, nam si vincatur affixus erit Iudo, clauo plusquam trabali. T A. Sed Iusuri sumus bini, duo contra duos quomodo erimus comparati? V A L. Ego Iudi huius insciens, adhærebo tibi Castelle, quem audio esse calentissimū. T A. Adde etiam callidissimum. C A S. Non est hic opus

electionibus, forti sunt committenda omnia, quibus obuenerint plura puncta, aduersus eos pugnabunt, quibus pauciora. VAL. Esto ita, assigna folia. MAN. Ut optauerã, ego & Castellus, ab eadem stamus parte, contrarias tuentur partes Valdaura, & Tamayus. VAL. Sedeamus, uti solemus * decussatè, da mihi illam sellam reclinatoriam, ut quietius perdam. TA. Appone scabella, asideamus iam, sortire cuius sint primæ partes. TAL. Meæ sunt, distribue tu Castelle. CA. Quomodo? à sinistra in dextram, more Belgico? an contra Hispano more, à dextra in sinistram? VAL. Hoc more, quoniam ludo Hispanorum utimur, & reiecistiñ' decades? CA. Etiam: quot folia dabo singulis? VAL. Nouena. Sed quænam erit sponsio? MA. Terni in singulas manus denarij, cum geminatione sponsionis. CAS. Sensim mi Manrice, nimium properas, non esset is lusus, sed furor, ubi tantum pecuniæ veniret in periculũ, quomodo posses tu oblectari in anxietate illa, ne tot muni tibi pereant? denarij singuli sufficient, & auctus sponsionis erit dimidij, nempè assium quinq;. VAL. Rectè consulis, ita nec nihil videmus, quod est insipidum: nec quod doleat, quod est acerbum. CA. Habetis singuli nouena folia? cordium est familia dominatrix, & hæc regina est mea. VA. Nescio quàm fœlix est omen hoc: certe est verissimum, dominari vulgò corda fœminarum. CA. Desine speculationes: responde ad hoc, augeo sponsionem. VAL. Ludum habeo dissipatum, & male coherentem: cedo tibi. TA. Et ego item, distribue tu Manrice. VA. Quid agis? nõ vertis chartã indicem? MA. Volo prius meas cõputare, ne plures, aut pauciores acceperim. VA. Vnã habes plus iusto. MA. Deponam. VA. Non est ea lex lusus, sed ut vicem

tuam

tuam amittas distribuendi, & transeat ad sequentem, cedo folia. MA. Non faciam, quandoquidem nondum protuli indicem. VA. Imò facies per Deum. CA. Apage, quid tibi venit in mentem mi Valdaura? Iusiurandum admisceas rebus leuissimis, quod vix grauissimis rebus adhiberi cōuenit. MA. Quid tu dicis iudex? LV. Profectò ignoro, quid fiet in eo facto statuendum. MA. Qualem iudicem nobis præfecimus, sine iudicio, ducē sine oculis? VA. Quid ergo fiet? MA. Quid tandem? nisi vt mittamus Lutetiam, qui hac de re adferat nobis aliquod senatusconsultum. CA. Misce omnia, & rursus impartire. TA. O qualem ludum mitto de manibus, non obueniet mihi hodie similis. CA. Misce probè isthæc folia, & præbeto singulis attentius. VA. Rursus augeo sponsonem. TA. Num non prædixi, non habiturum me hodie in manibus ludum illi parem? semper sum infortunatissimus, cur ego ludum vel aspicio oculis? CA. Hoc verò non est ludere, sed se afflictere, hoc est refici, & recreari animum? ita concitari? ludum oportet esse ludum non molestiam. MA. Sustine paulisper, ne abijcias folia, nam est *panicum. VA. Responde *Vanius igitur an recipias. MA. Recipio, & rursus augeo. VA. Quid tu speras, me ferocibus tuis verbis protelare? non concedo. MA. Estare tandem semel, & impeditè, admitte. VA. Etiam & quidem libentissimè, & animus instigat me tali ludo maiore precio certare, sed istud inter amicos sufficit. TA. Quid verò me non computatis inter viuos? adeò nulla est mei mentio? CA. Quid igitur ad hæc, homo ienee? TA. Ego verò augeo mea ex parte depositum. MA. Quid tu dicis Castelle? CA. Nunc me consulis, posteaquàm tua ope

*Vanius
terror.

ra depositum crevit in immensum: ego incrementum hoc non auderem hoc meo ludo sustinere. VA. Responde affirmatè. CA. Non habeo quod sic respondeam, sed valdè ambiguè, & dubitanter, & contabundè, & timidè, & diffidenter: est ne sic tatis expressè dictum? MA. Deum immortalem quanta copia, non tam densa nuper cadebat grando. Sed quaeso te periclitemur paulisper. CA. Experiamur quando ita tibi placet, à me verò ne speraris magnam opem. MA. Feres tamen quas poteris suppetias. CA. Nihil necesse id habes admonere. MA. Planè victi sumus. TA. Vicimus, denarios quatuor misce. VA. Addo asses quinque; CA. Nescio an cedem, nam scio me certò victum iri. TA. Rursum alteros quinque; CA. Quid tu ad hanc prouocationem dicis? MA. Quid dicam? fugio. CA. Tu perdidisti proximum ludum, sine me hunc arbitrato meo perdere. Sentio me esse inferiorem, sed sustinendum est, quandiu aliquid videro superesse virium. VA. Quid ergo dicis? recusas? CA. Non, imò addico. TA. Tu Valdaura non nosti hunc Castellum: superiorum habet ludum tuo, sed ita solet calidos prouocatores illectare in suum rete. Vide ne quò progrediatis temerè, ubi tenearis, irretitus. VA. Diuùm fidem, quomodo potuisti diuinare folium mihi postremum restare huius nationis? CA. Noui omnia folia. VA. Non omninò est istud incredibile. CA. Ita planè noui à facie. VA. Forsitam etiam à tergo. CA. Nimum suspiciosus es. VA. Tu me facis eat hoc cum tua bona venia. TA. Dispiciamus, num quæ sint chartæ auersæ maculatæ, vnde possint noscitari. VA. Faciamus quaeso nos ludendi finem: angit me hic ludus, tam infeliciter cedendo. CA. Vbi voles, sed fortasse non in ludo est vitium, sed in tua imperitia,

ritia, qui nescis ludum sciēter ad victoriam accom-
modare, sed iacis folia absq; arte, vt fors tulerit: ra-
tus nihil interesse, quid prius, quid posterius mit-
tas, quis quo loco sit iacturus. T A. Omnium rerum
est satietas, etiā voluptatum, & ego defessus sum
iam sedendo, assurgamus aliquantisper. L V. Cape
testudinem hanc, & aliquid nobis cantilla. T A.
Quid tandem? L V. De ludo quippiam. T A. Car-
men Vergili? L V. Isthuc ipsum: aut si mauis Viuis
nostri, quod ille nuper canebat deambulans in
pomerio Brugensi. V A L. Anserina voce. L V. Cane
tu olorina. T A. Deus meliora, nam olor non canit,
nisi fato iam urgente.

*Ludum & pueri, ludunt iuuenesq; senesq;
Ingenium, grauitas canis, prudentia, ludus.
Deniq; mortalis, sola virtute remota,
Quid si nugatrix, & vana est fabula, vita?*

V A L. Possum vobis confirmare, esse carmē bene
expressum, tanquam ex spongia arida. L V. Tanta
cum difficultate componit carmen? V A L. Magna
siue quòd raro, siue quòd non libenter, siue quòd
aliò fert eum, ingenij pronitas.

LEGE S L V D I.

Varius dialogus de vrbe Valentia.

Borgia. Scintilla. Cabanillius.

BOR. Vnde tu iam nobis Scintilla iucundissime?
BSCIN. Lutetia. BOR. Qua tandem Lutetia?

S C. Qua tandem quærit, quasi sint multæ. BOR. Etiam si sit vnica, ea quænam sit ignoro, aut vbi sita. S C. Lutetia Parisiorum. BOR. Parisios nominari audieram, & quidem sæpe, Lutetiam nunquam: est ergo Lutetia, quos nos parisios dicimus. Ea igitur est causa, cur tu tandiu nullus es visus Valentia, & potissimum in Sphæristerio nobilitatis? S C. Alia ego vidi sphæristeria Lutetia, alia gymnasia, alios ludos, longè illis vestris vtiliores, ac præstantiores. BOR. Ecquos quæso? S C. Triginta gymnasia plus minus in academia illa, omni eruditionis, scientia, sapientia genere referta: doctos præceptores, iuventutem studiosissimam, & optimè moratam. BOR. Vulgus scilicet hominum. S C. Quid tandem vocas vulgus? BOR. Facem plebis, filios sutorum, textorum, tonsorum, fullonum, & eiusmodi artificum, atq; operariorum. S C. Vos hic vt video, ex vestra hac ciuitate metimini orbem vniuersum, & eosdem tota Europa existimatis esse mores, quos hic, dico iuventutem illic esse frequentissimam principum, procerum, nobilium, & hominum locupletissimorum, non ex Gallia modò, sed ex Germania, Italia, Britannia, Hispania, Belgica, admirabiliter additam studijs literarum, parentem institutorum præceptis, & iussis: quorum mores non simplici tantum admonitu formentur, sed acri reprehensione, quum est opus etiam castigatione, plagis, verberibus, quæ omnia, & accipiuntur, & perferuntur animis moderatissimis, & vultu modestissimo. C A. Audiui sæpenumero eiusmodi narrari mihi, quum agerem in Gallia legatus Ferdinandi regis. Sed omitte quæso nunc ista, aut differ aliud in tempus, vides nos esse in ludo miraculi, cui est proximum

Carroſſorum, hoc age, de pila ſit iam ſermo, oble-
ſtandi noſtri gratia. S C. Amabo ne aſideamus, ſed
deambulantes colloquamur, quæ fuerit collibitū,
qua ibimus? hæcne per diui Stephani, an illæc ad
portam regalem, & viſemus in regia Ferdinan-
dum ducem Calabriæ? C A. Ne fortè optimi
principis interpellemus ſtudia ſapientiæ. B O.
Præſtabit mulas accerſete, vt vehentes loquamur.
C A. Ne amittamus quæſo uſum pedum, & cru-
rum, tempus eſt ſudum, ac ſerenum, & aura fri-
gidiuſcula, fatius erit pedeſtres, quàm equeſtres
incedere. B O. Eamus hac igitur per diui Ioannis
Hoſpitalis, ad vicum marinum. C A. Spectabimus
obiter decoras formas. B O. A paga pedeſtres, erit
dedecori. S C. Maior eſt mea ſententia dedecori,
viros pendere de iudicio puellarum rudium, at-
que ineptarum. C A. Viſne vt rectà eamus per pla-
team ſicus, & diuæ Tecleæ? S C. Non, ſed per vi-
cum tabernæ gallinacei, nam in eo vico cupio vi-
dere ædes, in quibus natus eſt Viues meus, ſunt
enim, vt accepi, descendencibus ad ſiniſtrā poſtre-
mæ in vico, & inuiſam eadem opera ſorores eius.
B O. Omitte nunc quæſo muliebres viſitationes, ſi
mulierem vis alloqui, eamus potius ad Angelam
Zabatam, cum qua erunt cōfabulationes literatæ.
C A. Utinam ſi id cupitis, adeſſet Marchiona Zene-
ti. S C. Si vera ſunt quæ de illa, cū eſſem in Gallia,
audiui, maius eſt id argumentum, quàm vt de illo
tractari leuite, & ab aliis argentibus, vel poſſit,
vel debeat. B O. Ascendemus ad diui Martini, an
descendemus per vicum Valleſij, ad platæam
Villeraſæ. C A B. Hæc inde ad ſphæriſterium
Barzij, ſeu mauiſ Maſconorum. B O. In Gallia ha-
betiſne ad hunc modum ludos in publico? S C. De

alijs

alijs Galix vrbibus non possem tibi respondere. Lutetix scio nullum esse: sed in privato multa, velut in suburbijs diui Iacobi, diui Marcelli, diui Germani. CA. Et in ipsa ciuitate famosissimū, quod vocant Bracchæ. BOR. Luditur eadem illic ratione, qua hic? SC. Eadem prorsum, nisi quod magister ludi præbet illic calceos, & pileos lusorios. BOR. Cuiusmodi sunt? SC. Calcei sunt coactilitij. BOR. Non essent hic vtilis? CA. Videlicet in via lapidosa, in Francia verò, & Belgica luditur super pavimentum lateribus cōstratum, planum, & æquabile. SC. Pilei sunt æstate leuiiores, in hyeme autem crassi, profundi, cum offendice submento, ne in agitatione, vel elabantur ex capite, vel decidant in oculos. BOR. Offendimento hic non vtimur, nisi quum est ventus vehementior, sed quales habent pilas? SC. Nullos ferè folles, vt hic: sed sphæras minores vestratibus, & multò duriores, ex corio albo, tomentū est, non vt in vestris lanugo è pannis tonsa, sed pili ferè canini, eamq; ob causam rarò luditur palma. BOR. Quomodo ergò percutiunt pilam? pugno vt folles? SC. Ne sic quidem, sed reticulo. BOR. Confecto ex filo? SC. Ex fidibus crassiusculis quales ferè sunt sextæ in testudine, habent funem tensum, & reliqua vt hic in ludis domesticis, sub fanem misisse globulum, vicium est, seu peccatum. Signa sunt bina: seu maui metas: numeri quaterni, quindecim, tringinta, quadraginta quinque, seu antegressio, æqualitas numerorū: victoria, quæ est duplex, vt cū dicitur vicinus signum, & vicinus ludum. Pila autem vel ex volatu remittitur, vel ex primo resultu: ex secūdo enim ictus est inualidus, & ibi fit signum, vbi pila est percussa. BOR. Non sunt aliæ lusiones,

quàm

quam spheræ? SC. In ciuitate, quot hic, aut plures: sed inter scholasticos nulla alia permisso magistrorum exercetur, sed interdum clam luditur folijs, & aciebus: pueruli talis, nequiores taxillis. Nos institutorem habebamus Anneum, qui obsceno die lusum foliorum concedebat: sed de illo, & in vniuersum de lusione omni tulerat sex leges, quas descriptas in tabella appēderat in cubiculo. BO. Ne graueris rogo te, & eas nobis referret quemadmodum alia fecisti. SC. Pergamus deābulare, nam incredibili teneor desiderio patriæ aspiciendæ, tam diu à me non visæ. BO. Conscendamus mulas, ut ambulemus cōmodius, tum etiā honestius. SC. Honestatē hanc non emerim crepitu digitorū. BO. Ac ne ego quidem, vt verum fatear, manū ob eam mouerium: sed nescio quo pacto magis id videtur decere nostras personas. CA. Istihuc quidem rectè, sed sumus tres, & in angustijs vijs, aut hominum frequentia disungeremur: vnde necesse esset, vel interrumpi sermonem, vel multa semper à nostrum aliquo nod exaudiri, neque intelligi. BO. Esto sane ita: pergamus pedestres, ingredi per angiportum hunc ad plateam Pagnariorum. SC. Optime, inde per fabros clauiles ad vicum dulciarium, tum ad forum fructuarium. BO. Quin potius olitorium? SC. Vtrunq; est qui libentius oleribus vescuntur, vocent olitorium: qui fructibus, fructuarium. Quæ amplitudo fori? quæ descriptio vendentium, & rerum venum expositarum? qui odor ex fructibus? quanta varietas, mundicies, nitor? nō possunt horti excogitari huic foro pares, quæ autem ædilis nostri, & eius ministrorum solertia, & diligentia, ne quis emptor fraude à venditore capiatur? Estne ille, qui mula ve-

hitur,

hitur, honoratus Ioannius? C A. Non ut arbitraris
nam vnus ex meis pueris, qui eum modò conue-
nit: reliquit illum abdentem se in bibliothecam
suam, qui si sciret nos vnà esse, non deesset haut
dubie nostro sermoni, & nostris ludis seria sua
posthaberet. B O. Profer tandem leges. S C. Ex-
tricemus nos ab hac turba per plateam diuæ Vir-
ginis Redemptoriæ, ad vicum fumalis, & diui
Augustini, vbi minor est frequentia. C A. Ne dis-
cedamus tam procul ab vrbis corpore, ascédamus
potius per vicum crumenarium ad cliuum, inde
ad vicum militarem, & ædes familiæ vestræ Scin-
tilla, cuius parietes lugere adhuc videntur mihi
herorèm illum comitè Oliuanū. B O. Imò luctu de-
posito, talem iuuenem in tanti senis locum suc-
cessisse serio triumphant. S C. O quam iuuat in-
tueri curiam, & quadruplex forum præfecti vrbis,
quod iam ferè familiæ vestræ Cabanillæ heredi-
tarium videtur, civile, criminale, & tercentum so-
lidorū? quæ ædificia? quæ facies vrbis? B O. Nus-
quam potes rectius leges ferre, quàm in foro, & cu-
ria, ede tandem. Nam de laudibus, seu de admira-
tione potius nostræ ciuitatis, aliàs erit dicendi lo-
cus aptior. S C. Prima lex, quando ludendum. Ho-
mo propter res serias est conditus, non propter nu-
gas, & lusus: lusus autem reperti, ad reficiendū ani-
mum lassum à serijs, tunc igitur ludendum, quum
animus, aut corpus erit defatigatum: nec aliter su-
mendum, quàm somnus, cibus, potus, & alia, quæ vi-
res renouant, ac reficiunt, alioqui in vicio est, que-
madmodū alia, quæ non suo sunt tempore. Secun-
da lex eū, quibus ludendum. Quemadmodū factu-
rus iter, aut iturus ad conuiuium, diligenter dispi-
cis, qui sint futuri sodales, aut comites: sic in ludo

animaduertendum cum quibus ludes, vt sint homi-
 nes tibi noti, nam in ignotis magnum est periculū,
 & verum prouerbum Plauti: Lupus est homini ho-
 mo, qui qualis sit non nouit. Sint etiam belli: fe-
 stiui, comes, cum quibus periculum non sit, ne rixe-
 ris, aut pugnes, aut aliquid vel facias, vel dicas tur-
 piter, atq; indecorè: ne sint blasphemi in Deū, aut
 deieratores: non in dictis spurci, ne quid ex cogi-
 tatione africetur tuis moribus prauum, ac flagitio-
 sum, deniq; sint ij, qui non aliam ad luduum men-
 tem adferant quàm tu: nempè vt à labore conquie-
 scat, & leuetur animus. Tertia lex, quo ludo. Pri-
 mum noto: nam in ignoratione non potest subesse
 delectatio, nec ludentis, nec collusorum, nec spe-
 ctatorum: deinde quod simul animum reficiat, &
 corpus exerceat, si quidem tempus, ac valetudo
 patitur. Sin secus, ludus sit in quo non omnia pos-
 sit mera fors, insit etiam peritia, quæ possit casum
 corrigere. Quarta lex, qua sponione. Nec nulla
 sponione, quod est fatuū, & celerimè exatiat: nec
 ita magna, quæ in ipsa iusione inquietet animum,
 & si vincaris, mordeat, ac discruciet, non est hic lu-
 sus, sed carnificina. Quinta lex quemadmodum. Vt
 antequam ad ludendum alsideas, reputes te ad re-
 focillandum animum venire, in cuius aleam con-
 iicias pauculos numos, hoc est emas illis refectio-
 nem defatigationis, cogita esse fortè, hoc est variū,
 incertam, inestabilem, comunem, nullam id cir-
 co tibi fieri iniuriam, si perdas: vt id feras equo ani-
 mo, ne contrahas vultum, & suffundas eum tristi-
 tia: ne prorumpas in conuitia & maledicta, aut
 aduersus collusorem, aut quempiam ex spectatori-
 bus, si lucrifacias, ne sic in collusorem insolenter
 dicax, prorsum toto ludo sis comis, hilaris, facetus,
 ioco-

iocosus, citra scurrilitatem, & petulantiam ne designificationem ullam fraudis, sordium, aut auaritiæ, in contentione ne sis pertinax, manime omnium iutor, memor rem illam totam (etiam si meliorem causam habeas) non esse tanti, vt nomen Domini adferas in testimoniũ. Spectatores memineris esse velut iudices ludi: si quid illi pronũtiarint, cedito, nullam edens notam improbationis, hoc modo & iulus fit delectatio, & probi adolescentis grata est educatio ingenua. Sexta lex, quandiu ludendum. Quoad sentias animum renouatum iam, & reparatum ad laborẽ, & vocat hora ad negocium serium.

* Solemnia
in feren-
dis legi-
bus Verba
Roma.

Qui se eius faxit, improbè factum videri, * velitis. Quirites iubeatis. BOR. CA. Sicuti rogauit.

CORPVS HOMINIS EXTERIVS.

Durerius pictor. Grynæus. Velius.

DVR. Face site hinc, nam vos nihil emeris, sat scio: & estis mihi impedimento, quo minus accedant emptores propius, GR. Imò verò nos volumus emere, modò vel precium relinquant nostro arbitrato, & tempus ipse præscribas: aut contrà, nos tempus, tu precium. DV. Bella negotiatio, mihi nihil est opus tricis eiusmodi. GR. Cuius est hæc imago, & quãti indicas? DV. Imago est Scipionis Africani, & indico sestertijs numis quadringëtis, aut nõ multo minoris. GR. Quæso te priusquam verbo vno eam addicas nobis, examinemus artẽ picturæ: & hic Velius est sesquiphysicus, peritissimus humani corporis. DV. Iam dudum intelligo me à vobis intricar, sed interea dum mercatores nulli adsunt, nugamini quantum libuerit. GR. Nugas tu vocas,

peri-

peritiam artis tuæ, quid faceres alienæ? V. E. Primum omnium verticem contexisti capillis multis, & planis, quum vertex dicatur quasi vortex, à vertendis capillis: ut in fluuijs videmus, quum aqua se conuoluit. D. V. Inepte, non consideras eum esse male pexum, more illorum temporum. V. E. Brechma habet inæqualiter deflexum. D. V. Acceperat vulnus miles ad Trebiam, quum seruauit patrem. G. R. Vbi tu id legisti? D. V. In decadibus Titi Liuij amissis. V. E. Tempora sunt nimis tumentia. D. V. Caua essent signum dementiæ. V. E. Occipitium vellem videre. D. V. Verte tabulam. G. R. Cur dixit Cato inter cætera oracula. Frons occipitio prior est? D. V. Quàm estis fatui: an non in quouis homine prius cernis frontem, quàm occiput? G. R. Quosdam prius video auersos, quàm aduersos. D. V. Et ego libenter, ut tales emptores, & milites. V. E. Cato sensit, præsentiam domini potiozem esse ad curationem rerum, quàm absentiam. Cæterum curationes adeò longas? D. V. Loqueris de his captiueis. V. E. Etiam. D. V. Non habuerat multis mensibus tonsorem ad manum, velut in Hispania. V. E. Glabellam hanc cur contra ipsius verbi etymon fecisti hirtam? D. V. Tu ipse vultellis pilos detrahito. V. E. Et vibrissas extantes extra nares, sed tu, quæ tua est versutia, culpam abs te reijcias in tonsorem. D. V. Inscie, non animaduertis eos fuisse ætatis illius mores, seueros, tristes, rusticanos. V. E. Imperite, non legisti Scipionem hunc ex omnibus sui temporis hominibus excultissimum, & politissimū fuisse, & amantem elegantiarum? D. V. Expressus est, quum exularet Lintherni. G. R. Surpecilium hoc est grande, & conueniens Latio: cilium habet nimis cauum, & genas depressas. D. V. R. Ex

vigilijs castrensis. C R I. Tu non solum es pictor,
 sed rhetor, valde versamus in translatione criminū.
 D V R. Et vos quantum intelligo in criminationi-
 bus. V E. Malas habet nimium tumentes, & buccas
 illas. D V R. Inflat classicum. G R I. Et tu inflabas
 calicem, quum hæc pingeres. V E L. Imò verò
 verem, sed alibi fecisti pilosum, palpebras ferè nul-
 las appinxisti. D V. Ex morbo illi deciderunt. G R.
 Quo morbo? D V. Quære ab illius medico. G R I.
 Iamne intelligis, ob tuam tãtam imperitiã detrahi
 debere de summa centum sestertio? D V R. Imò ob
 vestras cauillationes, & interrogationes adeò mo-
 lestas, addi ducentos oportere. V E. Populas habet
 hic glaucas, atqui ego audiui ceruleas habuisse. D V.
 Et ego cæcias, vt Mineruã bellatricem. V E. Irques
 fecisti nimium carnosos, & sinus humentes. D V. Fle-
 bat accusatus à Catone. V E. Mandibulæ sunt nimis
 longæ, & barba densissima, ac profusissima: tũ pi-
 los dicas setas porcinas. D V. Vos sine modo vilo ef-
 tis loquaces, & argutuli cauillatores. Abite hinc,
 nã tabulæ nõ fiet vobis amplius copia. V E. Amabò
 mi Dureri, dũ alios nõ habes licitatores sine nobis
 hic cauillari. D V. Qua mercede? V E L. Adscribe-
 mus amabò hic tibi singula disticha, quo tabula fiat
 vendibilior. D V R. Nihil opus est meæ arti vestra
 commendatione, nam periti emptores, & picturæ
 intelligentes, non emunt versus sed artificium.
 V E L. Sed nares habet nimium patulas. D V. Erat
 iratus accusatoribus. V E L. Non videmus vallecua-
 lam. D V R. Latet sub barba: ac ne mentum qui-
 dem cernitis, neque * anthereonem. G R I. Horum
 omnium fecisti tu compendium, beneficio grandis
 barbæ. V E. Collum placet mihi rectum, & muscuo-
 su n, item iuguli. D V. Gratulandum est superis,
 quod

* *Baccula*
sub m̃to.

quod tibi aliquid probatur. V E. At ne nihil in hoc quoq; desideré, iugulos nō habet satis cauos: quod in Socrate Physiognomon annotatū, tardi esse ingenij signum pronuntiauit. Armos istos voluissem paulò erectiores, & ampliores. D V. Non tam erat miles bellator, quàm imperator. Nō audiuiti apophthegma huius? de quo quum milites quidā dicerent, non adeò eum esse valentem militem, ac imperatorem sapientem: is respondit, Imperatorem me genuit mater mea, non militē. Sed discedite, si non ellis empturi, nam video accedentes quosdā negotiatores publicanos V E. Eamus deambulatum, & inter nos de humano colloquemur corpore, sine Scipione, ac tabula. Simus nasus non decet generosam faciem. G R. Quid bosimus? quales fuerunt Hunni, V E. Apage monstra. G R. Silones non sunt minus deformes. Persæ aquilos venerabantur, propter Cylum, quem ferunt ea fuisse forma. V E. Ancon, & cāpe sunt in brachio, quod in crure poples & genu, lacertus inde vsq; ad manum, à cuius musculis etiā crura dicuntur lacertosa. G R. Nonne is est cubitus, ut apud mensores? V E. Est is quidem cubitus, & ancon ipse cubitus. G R. Vnde ergo rex Romanus Ancus? V E. Ab incuruo cubito. G R. Manus sequitur, maximum omnium instrumentorū, secta in digitos pollicem, indicem, medium, siue infamē minimo proximū, minimum. V E. Cur medius infamis? quid designauit flagitij? G R. Institutor noster dixit, se quidem scire causam, nolle tamen edifferere, quod esset turpis. Ne quæseris igitur, non enim decet bonæ indolis adolecentes turpia scrutari. V E. Atqui minimo proximū dactylicon Græci appellant, quasi annularem. G R. Ita planè, sed in sinistra, non in dextra, quod in eo soliti essent olim annulos gestare.

gestare. V E. Qua de causa? GR. Aiunt à corde pro-
tendi illuc venam, quæ quum anulo redimitur, ve-
lut cor ipsum coronatur. Nodi digitorum sunt con-
dyli, & propugni percussu vex ea usurpatur, inter
nodos sunt internodia, & generali verbo artus, atq;
articuli. Tiberium Cæsarem memoriæ produnt tam
firmis fuisse digitorum articulis, vt digito recens
malum terebraret. V E. Didicisti chiromantiam?
GR. Me nomen quidem ipsam audieram, quid ita?
V E. Diuinales hic nobis aliquid ex incisuris. GR.
Negavi me scire: & res sic habet, sed si nunc me nos-
se aliquid profiterer, & attentius manum tuam con-
templarer, libenter me auscultares, & homini eius-
ce imposturæ imperitissimo fidem non omnino abro-
gares. V E. Qui sic? GR. Quia id est hominum inge-
nium, vt libenter eos audiant, qui se recondita, vel
euentura profitentur enuntiaturus. V E. Vnde sunt
Scæuolæ? GR. Quasi scæuæ à scæa, quæ est sini-
stra. Aiunt in sexu fœmineo esse scæuas plures,
quàm in nostro. V E. Quæ est vola? GR. Cauum
manus, vbi incisuræ. V E. Quid inuolare? GR. Id
quod tu agis: libenter furari, surripere, quasi vola
abscondere, & quod rabiosa Lucretia, inuolare in
oculos pedisse quarum. Reliquum corpus dempto
capite est truncus, & ex trunco thorax, concauum
pectoris vsq; ad ventriculum, & costas: concauum
quidem interius, nam exterius inter brachia, & pe-
ctus, sinus est. Sub ventriculo est venter, & in ven-
tre imo pecten, & pudenda. V E. An non pudendus
magis podex, siue anus? GR. Vtrunq; pudendum:
posterius ob turpitudinem, anterius ob flagitium,
& dedecus. Femur, & vt olim loquebantur, femen,
nunc malunt pluratiuè femina, à genu est crus, cu-
ius os tibia dicitur: carnosum vero illud posterius,
sura,

sura, postremò pes, manui non ab similis: nam & digitos habet, & volam, quæ & vestigium dicitur, & solum pedis. V E L. Quid? num non vestigium, quod à pede imprimitur? G R Y. Et illud ipsam, & solum pedis. V E L. Nostin' quæ sint in corpore virtutum sedes? G R Y. Quæ tandem? V E L. In fronte pudor, in dextera fides, in genu misericordia. G R Y. Planta pedis non est ipsum solum pedis. V E L. At sic putant multi. G R Y. Atquæ Plinius scribit esse gentem, quæ sibi vmbra faciat in meridie planta pedis, quam habent vastam admodum, atq; enormem, qui fieri id potest? V E L. Profecto planta est, à cruris vertebra ad digitos.

E D V C A T I O.

* Flexibulus. Grympherantes. Gorgopas.

* Karro
flexibula.

F L E. Quàm gratia misit te huc ad me pater tuus? G R. Dixit te esse hominem egregiè institutum, sapienter educatum, eaq; de caula gratum huic ciuitati: cupere se, vt ego eisdem quibus tu vestigijs insistens, perueniam ad similem fauorem populi. F L. Quomodo igitur te id affecturum censes? G R. Ingenua educatione, quali te omnes prædicant esse præditum. Adiecit pater, eam educationem magis decere me, quàm alium quemuis. F L. Cedo in filij, quomodo ea in te venis à patre imbutus? G R. Non tam me pater præceptis influxit, quàm patruus quidã meus, vir senex, versatus multum & diu in Regum comitatibus. F L. Quid ergo tibi te docuerunt, mi filij, & amice? G O. Vide vir prudentissimè, ne fortè per ignorantiam labaris in dictum aliquod, aut factum stultum, vel rusticanò,

unde amittas istud nomen optimè educati. FL. Quid? tam leuiterne apud vos perit? GO. Vel vnica vocula, vnico flexu poplitis, vnica inclinatione capitis. FL. Nimis est inter vos delicatum & infirmum, inter nos enim multo est robustius, & firmitus. GO. Sic sunt nostra iudicia, vt nostra corpora, quæ nullam ferunt offensionem. FL. Imò, vt est videre, facilius ferunt corpora quàm animi GO. fortasse tu non nosti hunc, ideo filium, & amicum nominas. FL. An non sunt hæc honesta nomina, & plena beneuolentiæ? GO. Beneuolentiæ credo, quam nos haud magni sanè facimus: sed non reuerentiæ, neq; officij, quæ nos anxie venamur, nam hic dominus solet appellitari, non amicus. An non animaduertis domini præfationem ante prænomen, & famulos versiculosos? non annotalli in aui huius solemnibus parentalibus tot cereos, tot insignia, tot homines atratos? FL. Quid ergo affectas tu omnibus esse dominus, nulli amicus? GR. Ita docuerunt me propinqui mei. FLE. Edat iam, mi domine, tua excellentia præclara illa tuorum consanguineorum documenta. GOR. Videris tu mihi puerum hunc naso suspendere, at non est quilibet ne feceris. GR. Primum, esse me ex honestissima progentie, quæ nulli cedat per vniuersam hanc prouinciã: idcirco curandum mihi diligenter, atq; annitendum, ne degenerem à maiorum meorum virtute, illos parasse sibi magnum decus, nemini concedendo de loco, de dignitate, de auctoritate, de appellatione: me idè debere facere. Si quis quid velit de honore detrahere, pugnandũ statim cum eo: de pecunia, oportere esse largum, atq; adè profusum: in honore astrictum & attentum, decere nihilominus, me, ac mei similes affuere

gere

gere alijs, via cedere, ducere, reducere, nudare caput, poplitem incuruare: nō quod alius quispiā id mereatur à me sibi exhiberi, sed quod sic cōciliabo mihi fauorem hominē, captabo auram popularem, & parabo illum quem tantopere gestamus semper in ore, & in corde honorē, in ea educatione situm esse discrimē nobilis, & ignobilis, quod nobilis ad illa omnia dexterē prætāda institutus est, atq; assuefactus, ignobilis agressi mere nihil illorum doctus est facere. FL. Et excellentiæ tuæ, domine, qualis videtur eiusmodi institutio? GR. Qualis verò? nisi multò optima, & digna meo genere. FL. Quid ergo est aliud, quod à me requiras? GR. Nihil planè restaret mea sentētia, nisi accessisset volūtas patris, qui iussit profum seu verius imperauit rigidè, vt ad te venirem: vt si quid in hac educatione nosset magis recōditum, & quasi mysterium lacratius, quo maior mihi decus acquirerem, in gratiam sui ne grauareris exponere, quo familia nostrā alio qui honestissima, & celsissima altius ascenderet, quoniā sunt non pauci noui homines, qui freti sua opulentia, nactiq; dignitatem, & honores per diuitias emerferunt, adeò vt etiam audeant cum vetustate, & decoribus gentis nostræ contendere. FL. Facinus nefandum. GR. Nonne? FL. Vel cæco esset clarum. GR. Itaque noui illi homines ambulat comitati longo asseclarum ordine, ipsi segmentati in vestibus, vel bombycini villosi intercis, vel texti Attalici, vt nos nihil esse præ illis videamur qui villato vestimur, dissimulādæ paupertatis gratia. præmiū autem huius tui laboris, si operam hanc nauaris patri, erit, recipi te in numerum nostræ familiaris, & admitti ad illius gratiam, & meam, vt procedente tēpore aliquod anobis accipias beneficiū,

* Quod vulgò frisatum vocant.

sisq; semper in nostra clientela, & quasi tutela, FL.
 Quid potest dici amplius, aut optabilius? Sed ce-
 do iam, si aperias caput, ac cedas via, & loco, ap-
 pelles blandè, quam ob causam eris gratus ijs, qui
 bus cum versabere? GR. Ob eam ipsam causam,
 quia hæc ago. FL. Ist hæc omnia exteriora, sunt
 solum signa, quæ denotant aliquid esse in animo
 tuo, propter quod diligere, nam ipsa per se nemo
 diligit. GR. Quidni diligant omnes, quæ sunt
 honestæ conuersationis, in mea præsertim nobili-
 tate? FL. Parum admodum es progressus, quod li-
 ceat inter nos dicere; & tu te petuuisse iam arbi-
 traris ad summum. GR. Nihil necesse habeo parare
 mihi literas atq; eruditionem, maiores mei relique-
 runt mihi vnde viam: quod etiamsi desit, non illis
 est mihi artibus quærendū, tã ignobilibus, sed ha-
 stæ cuspide, & ense districto. FL. Animosè isthuc
 quidem, & ferociter, quasi verò quia es nobilis,
 non sis futurus homo. GR. Bona verba. FL. Ec-
 qua tandem parte tui es homo? GR. Me toto.
 FL. An corpore, quo non differs à beluis? GR.
 Minime. FL. Non ergo te toto, ratione igitur
 & mente. GR. Quid ni? FL. Si hanc ergo finis
 incultam & syluestrem, excolis autem corpus, &
 illi vni studes, an non transis ab humana in feri-
 nam conditionem? Sed ad id de quo cœpera-
 mus loqui, nam hæc digressio, si vellem mihi indul-
 gere, longissimè nos à proposito abduceret. Verum
 quum tu cedis de via, & nudas caput, qualem te ef-
 se alij existimant? GR. Nobilem, & generosè in-
 formatum, atque institutum. FL. Nimum durus
 es, nihilne domi audiisti de animo, de probitate,
 de molestia, de moderatione? GR. In templo non
 numquam audiui de concionatoribus FL. Quum
 illa

illa abs te vident occurrentes fieri, iudicant te esse adolescentem modestum, probum, bene de ipsis iudicantem, de te autem moderatè, qua ex opinione nascitur beneuolentia & fauor G R. Explicatius id quaeso. F L. Huc pertinet mea ratio, si te homines existimarent adeò superbum, ut se omnes contemneres præ te, nudare tamen caput, & genua flectere non quod ipsis is honor debeatur, sed quod te deceat: putas tu vllam fore, qui tibi haberet gratiam, aut te de honoris illa falsa simulatione diligeret? G R. Quidni? F L. Quia id tu tibi præstas, & tua gratia facis, non illorum, quis enim iudicabit se deinctum tibi de eo, quod pro te ipso feceris, non pro se? an ego honorum cum velut mihi, impensum accipiam, quem tu tribuis opinioni de te, non meis meritis? G R. Ita videtur. F L. Ergo paratur beneuolentia, si illi credant sibi honorem illum dari, non ut tu habearis comior, ac nobilior, istud vero non fiet, nisi eam de te induant opinionem, quod tu illos esse potiores ducas te, & dignos quibus tu concedas. G O. At non est ita tamen. F L. Quantumcumque hoc sit falsum, in eo tamen necesse est eos falli, alioqui nunquam cõsequeris, quod tantopere expetis. G R. Quæ igitur erit persuadendi via? F L. Facilis, modò animum sedulo aduertas. G R. Profer quaeso, nam ea de causa huc sum missus, & eris semper in nostra clientela. F L. Nimis crudum est hoc pomum. G R. Quid tu mussas? F L E. Dico viam esse vnicam: si sis talis, qualem te credi cupis. Qui isthuc? F L E. Si vis aliquid calfacere, adfers ne fictum ignem? G R. Non, sed verum. F L E. Si scindere, an pictum in tela gladium? G R. Non, sed ferreum. F L E. Non est igitur eadem vis rerum verarum,

quæ fictarum. G R. Apparet non esse. F L. Nec tu idem efficies simulata moderatione, quod vera, nã falsa ipsa se aliquando produnt, vera semper sunt eadem. In ficta moderatione aliquid aliquando dicis, aut facies publicè aut priuatim, quum tibi excides (neq; enim temper te, & ubiq; poteris obseruare) vnde fictus deprehendaris: & quantũ prius ignotus diligebare, tantum postea cognitus sis odio, & longè plus. G R. Quomodo ego mihi ipse indicam germanam illam animi moderationem, quam tu præcipis? F L. Si persuaseris tibi, id quod res habet, alios esse meliores te. G O. Meliores vero? ubi tandem? in cælo credo, nam in terra pares sunt paucissimi, melio nemo. G R. Sic audiui sæpè de patre, & patruo. F L. Multum abducit ves à cognitione veri, nominum ignorantia. Quid tu vocas bonum? vt sciamus, num sit aliquis te melior. G R. Quid ego scio, quid sit bonum: ex bonis esse progenitum. F L. Ignoras etiam, num quid sit bonum & iam tenes quid sit melius, quomodo peruenisti ad comparatiua, quum nondum positua didiceris? ipsos autem tuos progenitores quomodo scis fuisse bonos? qua tu id nota cognoscis? G R. Quid? negas tu fuisse illos bonos? F L. Non noui illos, quomodo de illorum bonitate possum aliquid in alterutram partem statuere? quæro modò, qua ratione assequaris tu fuisse illos bonos? G R. Quia ita omnes prædicant, sed quorsum, rogo te pertinent tam molestæ interrogationes? F L. Non sunt molestæ, sed necessariæ, vt accipias, quod ex me sciscitaris. G R. Confer quæso te in pauca. F L. Multis esset id explicandum, cuius tam crassa ignorantia inuolueris: sed quando ita est fastidiosus, dicam breuius, quam res tanta dici postulat: desige iam

oculos

oculos tuos in me, dum differo. Qui sunt dicendi eruditi? an non ij qui habent eruditionem? qui opulenti? an non qui habent opes? G R. Indubiè. F L. Qui ergo boni? num non ij demum qui habēt bona? G R. Ita planè. F L. Missas nunc diuitias faciamus, quæ non sunt vera bona: quæ si essent, multi patre tuo inuenirentur meliores: & negotiatores, ac sceneratores præstarent bonitate viros bonos, & sapientes. G R. sic videtur, vt dicis. F L. Expende ergo attente, ac diligenter sigula eorum quæ referam, an non est bonum, acutum ingenium, sagax, maturum iudicium, integrum, sanum, tum eruditio varia, & magnarum rerum atque vtilium, prudentia, exercitatio in rebus præstantibus, consilium, dexteritas in exequendis negotijs quid tu de istis? G R. Vel sola nomina videntur mihi pulchra profectò, & magnifica, quanto magis res ipsæ? F L. Age porrò, quid sapientia, quid religio, pietas in Deum, in patriam, patientes, necessarios, iustitia, temperantia, liberalitas, magnanimitas, contemptus casuum humanorum, & fortis animus in aduersis, quid verò ista? G R. Præstantissima etiam hæc. F L. Hæc sola sunt hominis bona nam reliqua omnia, quæ commemorari possint, bonis & malis sunt communia: atque eadem causa, nec bona, quæ so manda sedulo memoriæ G R. Faciam. F L. Peruelim, nam ingenium tuum non malum est, sed non benè excultum. Reputa igitur cum animo tuo, an tu hæc habeas: & si habes, quàm pauca, & ea quàm tenuiter, quod vbi examinaueris acutè, ac subtiliter, intelliges tum demum, te non magnis nec multis esse bonis ornatum, ac instructum, nec esse in populo qui pauciora habeat quàm tu nam in multitudine alij sunt

sunt senes, viderunt atq; audierunt multa, habent
 experimenta rerum plurimarum, alij studiosi, qui
 ingenium discendo exacuunt, & expolium: alij ca-
 pessunt rempublicam: libenter & diligenter ver-
 sant scriptores profuturos: alij sunt seduli patres
 familias, alij alias artes profitentur, & præstant, vel
 ipsi agricolæ quã multa ex arcanis naturæ tenent?
 naturæ verò cursum diurnum & nocturnum, naturam
 ventorum, positas terrarum & maris, alij ex multi-
 tudine sunt viri sacri & religiosi, qui numen piè ve-
 nerantur, ac colunt: alij res prosperas moderatè re-
 xerunt, & fortiter pertulerunt aduersas, quid horum
 tu nosti? quid exerces? quid præstas? nihil omninò,
 præterquam illud: nemo est melior me, bono sum
 natus genere. Quí potes esse melior, qui nõdum es
 bonus? nec pater tuus, nec aui tui, aut proavi fue-
 runt boni, nisi hæc habuerunt, quæ recé sui, quæ an-
 habuerint, tu videris: ego multum dubito. Sed si
 habuerunt, tu certè non eris bonus, nisi illorũ fias
 similis. GR. Planè tenuisti, & pudefecisti me: non
 iauento quod possim vel hiscere in contrariũ. GO.
 Nihil horũ intellexi, tenebras mihi offudisti ante
 oculos. FL. Nimirum venis ad hæc nimis durus, &
 longè diuersis opinionibus infectus, & mǎcipatus.
 Sed tu adolescens, quo te nunc tandem nomine cę-
 tes appellandum? dominum, an mancipium? GR.
 Mancipium, nam si ita est, vt differuisti, & intelligo
 nihil esse verius, complures sunt serui multò potio-
 res, ac præstantiores me. FL. Hæc ne leuiter degu-
 stes, confer te domum, & solus tecum reuolue, ex-
 cure, perpẽde, quo magis versaberis, hoc veriora &
 certiora esse intelliges. GR. Obsecro te, adijce alia
 si qua habes, nam momento horæ sentio me ad eò
 immutatũ, vt prorsum videar mihi iam esse alius.

FL. Vti.

FL. Utinam contigerit tibi, quod Polæmoni Philo-
sopho. GR Quid illi contigit? FL. Vna Xenocratis
oratione ex nequissimo, & perditissimo, factus est
sapientiæ, ac virtutum omnium studiosissimus, eua-
sitq; magni nominis philosophus, & Xenocratis in
Academia successor. Sed tu, mi fili, ubi aperte cog-
noueris, quantum tibi ad bonitatē desit, quod alijs
multis superest: verē & ex animo cedes alijs, & in
eis honorabis bonitatē, qua vides illos ornatos, te
autem carere. Iam & ex reputatione tuī ipsius, vi-
lesces, tibi, ac sordebis, adeò vt nemini occurrastā
obiecto contemptoque quem non tibi anteponat
conscientia tuæ mentis, non enim adduci poteris,
vt credas quenquam esse peiorem te, nisi quòd il-
lius malicia, & nequitia protulit te foras, tua de-
litescit cautius. GR. Quid tum sequetur? FL. Hæc
si feceris veram ipsam, solidamque ingenuam edu-
cationem, atque urbanitatem, seu vt nunc loqui-
mur aulicitatem assequere, eris gratus, & charus
omnibus, sed id non iam magnificies: eris autem,
quod vnice tum tibi erit curæ, gratus Deo immor-
tali.

PRAECEPTA EDUCATIONIS.

Budæus. Grympherantes.

Quænam est isthæc tâta, & tam subita mutatio?
inter Ouidij Metamorphoses posset referri?
GR Y. in peiusne an in melius? B V D. in melius,
mea sententia: siquidem ab exteriori cultu, gestu,
verbis, actionibus, bonam mentem, licet æstimare,
ac colligere. GR Y. Est ergo quod mihi possis gra-
tulari, sodalis iucundissime. B V D. Ego vero & gra-
tulor

tulor tibi, & vt pergas exhortor, magnaq; indies bone istius frugis vt capias incrementa, Deum, ac diuos omnes comprecor. Sed amabò, ne inuideas familiari tam charo artem adeò præstantem, ac præclaram, quæ brebi tempore tantum humano pectori probitatis instillet. GRY. Ars & fons tibi huius vberrimus est Flexibulus, si eum nosse. BVD. Quis nõ norit virũ, vt à patre & maioribus natu audiui, ingentis prudentiæ, atq; vsus rerum, huic ciuitati non notũ modò, sed charum, & in paucis venerabilem? ò te fœlicè, qui illum proprius audiueris, & sis cum eo familiariter versatus, vnde tantum reueris fructus ad rectam cõpositionem morum. GR. Quanto tu fœlicior, cui hæc domi nascuntur, quod aiunt? & potes non semel, aut iterum, vt ego, sed quotidie, quoties libuerit, talem patrẽ audire, maximis, & utilissimis de rebus sapienter differentem. BVD. Omitte nunc ista, de te & Flexibulo procedat sermo institutus. GRY. Taceamus igitur de patre tuo, quado ita est tibi cordi: redeamus ad Flexibulũ, nihil viri illius sermone dulcius, nihil cõsilijs cordatius, nihil præceptis grauius, prudentius, sanctius. Itaq; gustu hoc, quẽ mihi ille de se præbuit, aucta & incensa est mihi mirum in modum sitis, hauriendi ex tam dulci fonte sapientiæ. Narrant, qui orbem terrarũ describunt, fontes esse admirabilis ingenij, ac naturæ, alios inebriare, alios ebrietatẽ tollere, alios stuporẽ immittere, alios somnũ fontem hunc hanc ego vim habere sum expertus, vt ex bruto efficiat hominẽ, ex perdito & nequam frugi, ex homine angelum. B V. Possemne & ego ex eodẽ fonte aliquid vel extremis labris delibare? GR. Quidni possis? domum tibi vbi habites, com monstrabo. B V. Istiuc quidem aliàs, tu vero interdeam-

deambulandum (aut absideamus, si lubet) aliquot mihi refer ex illius præceptionibus, quas optimas esse, & potissimas censeas. G R. Equidem recensebo lubens, cum ut tibi gratificer & prosum, si queã: cum ad meam recordationem. Primum omnium docuit me, debere vnumquenq; non magnificè de se sentire, sed moderatè, seu verius demissè, hoc esse optimè educationis, ac veræ comitatis solidum fundamentum, ac proprium. Hinc nauare operam, ut animum excollat, atq; exornet cognitione rerum, scientia & exercitamentis virtutum, alioqui hominem non hominem esse, sed pecus. Rebus sacris interesse, cum maxima attentione, & reuerètia. Quicquid illic, seu audias, siue videas, existimare magnum, admirabile, diuinũ, & quæ captum tuum exuperent. Crebro te Christo commédare precibus, in illo spem, & fiduciam tuam omnè collocandam. Parètib; obsequentem se præbere: inservire illis, ministrare, & quacunq; valeat commodare, professe, adiuuare. Magistrum colere, ac diligere tanquam parentem, nõ corporis, sed (quod amplius est) mentis. Sacerdotes domini reuereri, illorumq; doctrinæ audientem se exhibere: qui referunt nobis personam Apostolorum, atq; adeò domini ipsius. Senibus assurgendum, caput nudandum, attentè illos auscultandum, à quibus ob diutinum vsum rerum collecta sit prudentia. Magistratus honorarè, illisq; aliquid imperantibus dicto esse audientem, quibus cura nostri à Deo est commissa. Viros magni ingenij, magnæ eruditionis, probos, suspicere, admirari, colere, bene illis cupere, & amicitiam illorum, ac familiaritatem expetere, ex qua magni fructus reportentur: & is potissimum, ut similes eorum evadamus.

Deniq;

Deniq; ijs qui sunt in dignitate, deberi reuerentiam: idcirco impendendam esse liberaliter, ac libenter. Quid tu de hisce præceptis dicis? B V. Mea quidem sententia, de prompta esse ex diuite quodam prudentiæ promptuario. Sed dic mihi, an non sunt multi ad dignitatem euecti homines indignissimi, velut sacerdotes non respondentes tanto titulo, & magistratus prauis, & senes stulti, ac delirij, quid quæso de his sentiebat Flexibulus? an eodem esse honore prosequendos, quo potiores? GR. Non ignorabat Flexibulus, esse tales non paucos: sed non cõcedebat ætati nostræ, vt nos inter eiusmodi, & alios poneremus discrimen, nondum tantum esse nactos nos vel ingenij, vel prudentiæ, vt id possimus diiudicare, eam censuram, & sapientibus esse viris relinquendam, & ijs quibus illorum est regimen commissum. B V. Recte hoc quidem, vt videtur. GR. Addebat non debere adolescentem in nudando capite lentum esse, non in flectendo genu, non in vtroquoq; honorificè appellando, non in comi sermone, ac moderato. Non decere multum loqui apud maiores natu, aut superiores, id enim alienum esse à reuerentia illis debita: sed tacitum illos auscultare, & ab eis haurire prudentiam cognitionem rerum variarum, rectam atq; expeditam loquendi rationem. Breuissima est ad scientiam via, audiendi diligētia. Prudentis & ingeniosi esse, de rebus iudicare: vniuscuiusq;, de eo quod probè nouit, ideoq; negabat ferendum esse adolescentem ad pronuntiandum, ac definiendum procliuem, debere illum in statuendo, aut iudicando, de re quantumcunq; leui, ac exigua, esse cunctabundum, seu potius timidum, consciuum videlicet suæ ignorantie. Quòd si in iudicio de re qualibet par est adole-

scen-

sententem esse talé, quid fiet de literis, de disciplinis de legibus patrijs, de ritibus, de moribus aq; institutis maiorum? de quibus non solum sententiam ferre iuuenem, sed nec disputare, aut vocare in quaestionem sinebat Flexibulus: non cauillari, non rationem repositere, sed tacitè ac modestè obtemperare, quod dictum Platonis auctoritate fulciebat magni in sapientia viri. BV. Quid si sunt leges, aut mores prauis, iniquis, tyrannicis? GR. Idem & de hoc Flexibulus differebat, quod de senibus. Non ignoro equidem, aiebat ille, multos esse receptos in ciuitate mores parum probabiles, sanctas esse leges aliquas iniquas: sed tu imperitus, inexperitus rerum vitæ, quomodo id censebis? nondum eò peruenisti eruditione & usu rerum, vt de eò possis statuere, forsasse quæ tua est ignorantia, vel animi libido, improbas esse leges iudicabis, quæ sint rectissimæ & magno consilio statutæ: rursus verò optimas, quas iustum esset abrogare, sine illos de ijs inquirere, disputare, definire, qui causam queunt de singulis probabilem reddere: tu id non posses. BV. Ita est planè. Perge ad alia. GR. Nullum esse decentius, aut gratiosius adolescenti ornamentum, quàm verecundiam. Nihil impudentia tetrius, aut inuisius. Magnum esse etatis nostræ ab ira periculum, ab ea nos ad turpes actiones corripit, quarum paulo post grauissimè pœniteat. Multum itaq; esse cum illa ludendum, quoad omnino prosternatur, ne nos ipsa prosternat. Ociosus homo, saxum: male occupatus, belua: bene occupatus, verè homo. Homines nihil agendo, male agere discunt. Cibum & potum metiendum naturali desiderio famis, aut sitis, non gulositate, aut pecunia libidine infarciendi corporis. Quid potest dici tetrius, quàm hominè eaingere.

re in suum corpus, edendo, & bibendo, quæ exuante illum humanâ conditione, transferant in beluinâ, aut etiam in stipitem? compositio oris, & cuncti corporis, quemadmodum animus sit intus habitus, loquitur. Sed ex vniuersâ exteriori facie nullum animi speculum aiebat esse certus, quàm oculos, ideoque conuenire, illos esse sedatos, & quietos, non elatos, nec deiectos, non mobiles, sed nec rigentes: faciem ipsam non in toruitatem, nec ferociam compositam, sed ad hilaritatem atq; affabilitatem. Sordes, & obscœnitates abesse decet à vestitu, victu, conuictu, sermone. Sermone nostrum nec arrogantem, ac pavidum, nec vicissim abiectum & effœminatum volebat esse: simplicem autem, & minimè captiosum, non detortum ad prauas interpretationes, nam id si fiat, nihil erit tutum loqui, & frangitur generosa loquendi indoles, stultis, ac ineptis cavillis. Manus quum verba facimus, non iactandas, non caput quatiendum, non crispandum, latus, non vultum corrugandum, & distorquendum, non pedes agitandos. Mendacio nihil dicebat esse tetrius, nec aliud æquè abominabatur: intemperantia facit nos belluas, mendaciam diabolos, veritas semideos, à Deo natam esse veritatem, à Diabolo mendacium: nec est aliud ad vitæ comunione perinde damnosum. Multo istius debere ab hominum consortio peli mendacem, quàm qui est furatus, aut qui aliquem pulsauit, aut qui adulterabit numum. Quæ enim esse potest, vel rerum, ac negotiorum contractio, vel consociatio sermonum, cum eo qui aliud loquitur, aliud sentit? cum reliquis vicio-rum generibus esse potest aliqua, cum hoc nulla. De sodalibus, & amicitijs adolescentum multum ille

ille loquebatur, & acuratè, non exiguum id esse momentum ad probitatem, aut flagitia nostræ ætatis: transire ad nos amicorū nostrorum; & sodalium mores tanquam contagie: & tales nos ferè fieri, quales ij sint quibuscum versemur. Idcirco eam in rem magnam esse diligentiam, atq; operam nauandam. Nec permittebat nobis, vt ipsi amicitias, & familiaritates deligeremus: sed vt à parentibus, aut magistris, aut educatoribus nostris delectas, & traditas acciperemus, & coleremus, illos ratione duci in eligendo, nos autem rari praua animi aliqua cupiditate, vel libidine, quòd si quo casu in necessitudines inciderimus inutiles, aut noxias, à superiore auctoritate admonitos: abijcere illas quàm primum oportere. Dicebat ille quidem cum alia per multa, magna sanè atq; admirabilia, tum hæc ipsa diffusius & exactius. Sed hæc erat propemodum de recta adolescentiæ aduocatione summa.

PETRVS MOT TA COMPLVTEN-

sis studiosis Lectori-
bus, salutem.

(?)

DOSSVM equidē vobis Lectores optimi, de libris omnibusquos Ioānes Ludouicus Viues Hispanorū decus composuit, illum ex animo affirmare, quod apud Ciceronē Cato, Scipioni & Lælio suadere videtur, multas ad res, peritiles esse Xenophōris libros, quos vt studiosè legant adhortatur. Verūm alij fortasse non nisi doctis eruditisq; lectoribus erunt idonei: hic autem vnus Colloquiorum libellus eiusmodi est, vt non solūm Latinæ linguæ tyrunculi, sed qui iam diu in ea exercitati sunt, maximā inde frugem facere possint, vt et latinè enūtiandū quicquid velint, & doctiores fiant, & propriiores. Nō vacat huiusce rei causas rationesq; persequi: longiorem enim epistolā quā pro libelli modo, proponere nō decet. Sed vna illa interim satis esto: ex aliorū librorū lectione, velut Terentiana, atq; Plautina, exerpi quidē elegantiae fructū quis negat? Sed in eis tamē vitiorū incitamentē, & morū offendicula inesse qui nō videt? At in auctore nostro, quidquam

ele-

elegantia Latine flosculos, quos ex clarissimis quibusq; auctoribus excerptos in hunc libellum congef-
sit, inuenies? tum nihil est quod vel Christum ip-
sum vel certe optimos mores, & probam educatio-
nem non sapiat. Ut omittam mirabile illud artificium,
quo res vtilissimas dulcissimo iucunditatis tempe-
ramento condiuit, ut puerorum animis non minus
iucunda quam idonea proposuerit. Ego certe pro
virili mea haftenus conatus sum, ut notos mihi, ac
amicos omnes, ad huius libelli, lectionem adhorta-
rer. Cum ijs vero, qui Grammaticam docendi mu-
nus obirent, precibus & litteris agere non destiti,
ut eum discipulis suis exponere vellent, darentq;
operam non pueri eum audirent modò, sed edisce-
rent etiam. Sed hæc agenti mihi ab amicis aliquot
significatum est, plerosq; Grammaticæ professores,
quos ipsi probè nossent, libelli enarrationem cœpisse
quidem, sed in medio tamen itinere ab incœp-
to destitisse, ut nunquam magis Ascensianam ope-
ram sibi desideratam esse dicerent, adeò fuit vir
ille dum viueret, de vulgo literarum benemeritus.
Neq; miror sanè, cum apud nostrates ita sint exigua
docentibus præmia constituta, tam malè discipuli
ipsi præceptorum operam compensent, tantus deni-
que huius molæ versandæ sit labor, ut doctissimus
quisq; Sisyphium hunc lapidem humeris suis subi-
re dedignetur: multi rursus parua & tenui eruditio-
nis suppellectile, cum aliunde honestiorem (ut ipsi
aiunt) quæstum facere nequeant, magno se huic
labori accingan. Neq; verò iam ad magistrum eli-
gendum, quanta quisq; eruditione sit præditus, sed
quam sit ad laborem tolerandum ferreus, in consi-
lio haberi solet: ad rudimenta enim docenda, vel
infirmum quemq; sufficere. Quare operæpretium

me facturum esse aiebant, si dictiones aliquot, præter eas quæ in margine expositæ essent, vel earum elucidatio non ita facilè se offerret, adnotarem. Quod ab eruditissimis viris in nonnullis auctoribus factitatum videmus. Iam quò id libentius facerem, quarundam vocum expositiones ab illis commentas ne nec eas intelligere viderentur, mihi narrarunt, quæ nescio vtrum risum mihi, an stomachũ potius mouere deberent. Obtemperare igitur, cùm amicorum efflagitationibus, tùm communi utilitati, quamlibet magnis negotijs distractus essem, optimum duxi: & ea quæ vel expositu digna, vel alijs dubitata cognoscerem, quanta maxima possem breuitate adnotare. Hoc tamen prius candidam Lectorem admonere vellem, ne non ostentandæ eruditionis (quàm alijs fortasse scriptis exhibere possemus) sed infimæ Grammaticorum plebi consulendi animo, ad has nugas descendisse, in eorum potissimum gratiam, qui vel Græcè nesciunt, vel non perinde sunt eruditi, qui si multa desiderauerunt, quæ per nos exposita vellent, sciant vicissim multa nos adnotasse, quorum non penitere non poterat. Quæ ne meminissimus quidem, nisi ab alijs perperam ridiculèq; interpretata, pro comperto haberemus. Vale Lector optime, & libellum hunc etiam, atque etiam amplectere.

NONNVLARVM DICTIO-
NVM INTERPRÆTATIO PER
singula Colloquia.

SURRECTIO MATVTINA.

DINCTV Gallico) Quanquam in margine appositum est quomodo se solent Galli cingere, tamē scio aliquos ignorare qualis sit hic cingendi modus. Ali- ter enim cingūtur Galli, ac Ger- mani namq; partem illam cin- guli, quo ensis innectitur, ad ge- nua vsq; dimittunt: femora ita

non illa cingunt, quò facilius enses illos oblongos, quos gerunt, distringere possint. Flandri aliquanto superius quàm Germani cinguntur. Galli verò ferè ad vmbilicū cingula gestāt, vt ante hac Hispani, qui iam Germanicū cingendi modum imitari cœperūt.

PRIMA SALVTATIO.

AD brechma) Brechma, tis. siue bregma, pars an- terior capitis, synciput, à Brécho, Græcè, quod est pluo, & irrigo: hæc enim pars maximè humida & tenera esse solet, præcipuè infantibus. Gaxa tamen aliquoties occiput vertit.

DE DVCTIO AD LVDVM.

PHiloponus) penult. breui, id est, industrius, dili- gens, laboris amicus: aptum sanè nomen institu- tori puerorum.

VENTES AD LVDVM.

HEri fuerunt encenia) Egcainia heortè eath en Hec cinurgéthe ti, inquit Suidas, id est, encænia, orum. festū, vel dedicatio cuiuscunq; rei, aut cū res

qualiscūq; sit, innouatur. Et vsus olim habebat hoc verbū, si quis noua tunica indueretur, encæniare diceretur. Auctor est diuus Augustinus, enarrans illud Ioann. Facta sunt encænia Hierosolymis.

REFECTIO SCHOLASTICA.

A Mydum, similago) cruciabatur nimirum ludi-
magister, quòd in Lexicis non inueniret Amy-
dum, sed Amylum. Vtrumq; igitur idem est, quan-
quam magis propriè Amylum ab a & mule, vel mu-
los, quasi sine mola. Conficitur enim ex tritico, non
molis, sed in aqua per aliquot dies macerato, &
lacte expresso quod flagranti sole exiccatur. Vulgò
Amidon, in Bætica tamen Anaxir etiam dicitur,
quo mulieres vtuntur ad linteorum dealbationem.
De Amydo vide plura per Dioscoridū 2. cap. 111.
Similago autem, quæ eadem similia dicitur, genus
item est pultis, olim ex purissima farina tritici,
nunc ex tritico ipso, molis paruulis contuso. A Bæ-
ticis Acemit, à Valentinis, apud quos Amylum &
similago plurimum sunt in vsu, Semola appellatur.
Lege cap 44. tertiæ quinquagenæ Antonij Nebris-
sensis.

Vel quòd cerui cornua) id est, vt nusquam inueni-
antur, prouerbialiter dictum. Cerui enim quotan-
nis cornua deponitur, loca inuia, & inaccessa quæ-
runt, quo inuentu sint difficiliora.

Intermissus) id est, inter feculorum imissiones:
dicitur enim missus, vel ludorum, vel ciborum, quo-
ties alijs peractis, aut dimissis, alij succedunt im-
missio.

Qui in phrontisterio suo) à phrontizo Græcè,
quod est studeo, curo, meditor: inde phrontisteriū,
schola, & quasi curarum, & exercitationem domus.

Seu mimo verius) qui rem leuissimam nimis exaggerat. Tragœdiam ex Comœdia facere dicitur. prouerbialiter: multò peius facit, qui ex mimo. Est enim mimus, Dramatici carminis genus multò minus, & breuius quàm Comœdia. Nec hoc quidem exponerem, nisi aliquos hoc ipsam dubitare vidissem.

Buglosa hortensi) id est boragine: nam alteram syluestrem Hispani, bouis linguam appellamus, sicut Græci Buglostion.

Præeat verba) id est, dicat, quæ nos eum sequentes proferamus. Sic Liuius primæ Decadis, lib. 8. Agedum pontifex, præit verba, quibus me per legionibus deuoueam. Cicero tamen & Plautus verbis & voce præire dicunt.

GARRIENTE S.

EA est colus Philosophia) id est, sapientia, ac potius superstitio muliebris. Est colus genitius casus.

Apud Prætorem capitalem) vulgò alcalde del crimen.

Vehentem cantherio) id est, qui vehitur: participium præsentis in passiuâ significatione. Sic Titus Liuius lib. 2. tertix Decad, Cn. Lentulus cùm præteruehens equo consulem vidisset. Vnde nomê verbale vector ferè passiuè etiam.

Decoxit rem, & conturbauit rationes) pro eodem accipiuntur. Sed absolutè plerunq; vulgò algose, o perdiose, vnde decoctores, qui rem suam perdiderunt. Inuenalis; sic Pedo conturbat. Matho deficit.

Hic murus ahenus esto) Hæc sic animi nostri firma & inuincibilis sententia: ferreum (vt ita dicã) propositum. Prouerbiū ab Horatio sumptū.

Quid tu vatrax? quid tu vatrachomyomachia? Batrachos, rana dicitur græcè. Vatrachomyomachia, ranarum, & murium pugna, quam Homerus (ut aiunt) versibus composuit. Hoc autem loco utrunque nomen pro conuicio usurpatur à pueris garrulentibus.

ITER ET EQVVS.

Missippus, &c.) Licuit hoc loco nomina hæc Græca Latinè exponere, ita sunt apta interloquentium personis: Missippus, osor equorum: Philippus, equorum, vel equitandi amicus: Misospodus, penultima longa, ignauus, & industriæ osor: Planetes, vagus, erro, viator. Sequana fluvius est Parisios interficiens.

Iubellium Tauream, &c.) Non defuit præceptor quidam, qui cum horum verborum sensum non intelligeret, cœpit excussores in ius vocare, quod literam corrupissent. Quare sic emendandam præcipiebat. Rubellum taurum videtis, & qui cum hoc congressus est, assellum: pugnam nescio quam inter taurum nigrum & assellum, suaviter & cum audientium plausu cōfingens. Iubellius igitur cognomine Taurea, longè Campanorum fortissimus eques. Claudium Assellum ciuem Romanum equestrigloria sibi parem in singulare certamen prouocauit. Quorum pugnam narrat Lilius in fine ferè tertij libri, tertie Decadis, apud quem non Assellam, sed Assellum legimus.

Successatorem) Equus, qui sic graditur, ut sessorum concutiat. Successator, & successor, & successarius dicitur.

Helcia) pro loris, seu capistris accipias licet. Apuleius helcium sparceum, & teniam sparceam, pro eodem posuit, nempe pro eo vinculi neque genere,

genere, quo immenta capistrata machinas, molasq; trahunt, ab elco græcè, quod est traho. Vnde equi, seruiq; helciarij apud Mart. & Sidonium.

Hyberno puluere, &c.) In libro vetustissimorum carminum, qui ante omnia, quæ à Latinis scripta sunt, compositus ferebatur, inuentum est hoc rusticum vetus canticum: Hyberno puluere, verno luto, grandia farra, Camille metes. Vnde Virgilius illud sumpsit: Hyberno lætissima puluere farra. Auctor est Macrobius, lib. 5. Saturn.

S C R I P T I O.

IN auditorio Antonij Nebriss.) Non possum quam libet spatiorum angustijs premar, dulcissimi præceptoris mentioni, vel paulisper non inhærere. Hic est ille Ælius Antonius Nebrissensis bonarum literarum, & Latinæ linguæ primus apud Hispanos assertor, omnimoda disciplinarum eruditione referatus, qui extremo ferè senectæ suæ tempore, Compluti doctissimos auditores docens, diem suum obiit: è cuius auditorio plurimi, eruditissimiq; viri prodierunt, quorum scriptis (vt Socrati contigit) nomen eius æternæ memoriæ mandabitur. Tamen ex ijs, quæ ipse scripta reliquit, morietur nunquã: de cuius laudibus alibi fortasse, & copiosius, & liberius.

VESTITVS ET DE AMBVLATIO

Matutina.

IN horologio machinali, & in Gnomone) Machinale horologium est, quod machinulis ferreis nouetur, pulsaq; malleoli in tintinabulo hora dignoscitur. Porrò gnomon gnomonis, cumento breui, stylus est siue manus horas indicans. Item ferreum prominens in umbilico linearum, aut filium trans-

transuersum in solari horologiolo, cuius umbra inter noscuntur horæ. Sunt gnomenes etiam dentes iuuentorem ex quibus eorum ætas dignoscitur.

Periscelides) Nomen hoc pro armillis à nonnullis vsurpatur, hic tamen, vt apud alios auctores pro feminalibus, seu bracchis accipe, auctore Hieronymus Cælius Rodiginus adnotat, periscelides etiam esse, quæ vulgò gremialia vocant.

D O M V S.

A Lexikakos) Herculis epithetum, necnon Apollinis, quo significatur in malis adiutor, hominum defensor, ac malorum depulsor. Quanto igitur verius congruit Christo Domino agno videlicet illi, abstulit peccatum mundi, os de osno despotis astos, id est, ne dominus quidem ipse.

Cæli facies ignographica) Omnium operum, quæ vel faciendæ sunt, vel facta imaginantur, descriptio & pictura, in ichnographiâ, orthographiam, & sciographiam diuiditur. Ichnographia, est operis descriptio, lineis dumtaxat in plano positis, per quas, seu per vestigia (hoc enim significat ichnon) ima & suprema imaginamur, vulgò, la traça. Orthographia, est recta, & solida operis imago, lineis rursus erectis, quibus & frontè, & superiora nõ imaginamur, sed videmus. Sciographia, cum eiusdem operis umbræ, loca, habitacula, tractustãquam suis coloribus pinguntur, vt in ijs, quas Mappas mundi appellamus. Est igitur cæli facies Ichnographica lineis dumtaxat in plano depicta. Terræ & Maris orthographia, descripta in solido globo. Noui orbis sciographica, suis locis, fluuijs, vrbibus, & tractibus distincta.

Cochlides) Vulgò, escaleras de caracol à cochleis, quorum figuram imitantur.

Marmoris basaltis) Basaltes, lapis est (inquit Plinius) colore & duritiæ ferri.

Hoc alterum membrum est hybernum) Membrum pars domus dicitur. Hispaniè, quarto de casa. Plinius Iunior, adhæret dormitorium membrum. Utuntur voce hac in hoc significato. Columella, Vitruuius, Vlpianus.

Atlantes, & Cariatides) Sunt sustentacula illa, quæ trabibus transfuersis in contignatione supponuntur. Atlantes quidem ab Atlante dicti, qui cælum humeris fulcire dictus est: quos ad similitudinem vel hominum, vel variorum animalium, artifices exculpunt. Cariatides verò, muliebri figura, sic dictæ à mulieribus, quas Græci ex Caria Peloponensi ciuitate captiuas abduxerunt, quod mariti earum cum Persis consensissent, quarum imagines, artifices in Cariatarum ignominiam, super columnas, mutulis & coronis sustinendis supposuerunt, vide Vitruuium libro quinto. Vulgò, canes, captas, cratones.

SCHOLA.

Tyro, Spudæus) Iam ab auctore paulò superius expositum est quis dicatur tyro. Spudæus, industrius, & studiosus.

Ad proletarios, & capite censos) Proletarij, & capite censi Romanis dicebantur, qui cum propter tenuitatem rei familiaris, sumptus militiæ ferre non possent, militia immunes erant. Proletarij quidem, quasi sufficiens proli in vrbe relictæ. Capite autem censi, tenuiores erant, qui parum pecuniæ habentes, non pecunia, sed capite suo censebantur: inde ad homines abiectæ & infamiæ conditionis, duo hæc transferuntur.

Capite diminutos) id est infames, & sine honore, quos

quos vulgus, amenguados, appellat. Sic nominant Iureconfulti eos, qui ex animaduersione iudicum, honoris damnum fecerunt, non tamen omnes.

Agonotheta, munerarius) id est, qui ludos exhibet populo, praefectus ludorum, certaminum praefes, & iudex.

Ea est ephestris doctoralis) Ephestris, vestis erat exterior, quae vel armis, vel vestibus super imponebatur, nunc nostris doctoribus holoserica, pro insigni geritur à collo vsq; ad cubitum protenta, à nostris, muceta, aut capirote, à Parisiensibus chaperon dicitur.

CVBICVLVM ET LVCVBRATIO

Sepaceas) Hac voce vsus est Apuleius, neq; te decipiat literæ permutatio, idem enim est sepum quod seuum.

Lychnucum) candelabrum hoc loco. Solet etiã plerunq; pro eo, qui lucernam portat, & pro lucerna ipsa, ac facula vsurpari.

Concoctione euaporatoria) peracta illa digestionem, cū vapores ex stomacho in cerebrū exhalantur.

Crispatio myxi) myxus hispanè mecha, torcida, pauilo.

Ellychnium) idem quod myxus.

Xylineum) Plin. lib. 19. Xylinum fruticem esse dicit, in Aegypti parte superiore Arabiam versus nascens quem aliqui Gossipion vocant, parvulus est, similemq; barbatae nucis defert fructum, ex quo xylinea ligna.

Puerum exeptorem) id est, qui scribat quod ego protulerim. Qui profert dictare, qui scribit, excipere dicitur.

Codicem exceptoriū & regesta) Plinius Senior, ut ait Iunior, nihil legebat, quod non exciperet,

librum

librum igitur album, ubi vocabula, sententiarum loquendi formulæ, & reliqua, quæ optima videntur, ex auctoribus collecta reponuntur, exceptorium appellat: qui autem rerum & dictionum index est ordine abecedario instructus, apud quem auctorem, & quo to folio, quæ notata sunt, inveniuntur, regestrum dicitur, vulgò registro.

Anacliterium) ab Anaclinomiar græcè, quod est discumbo inde Anacliterium, locus ubi inter diu cubatur. Lampridius in Heliogabalo, vulgò estrado: dicitur etiam tibadium. Tranquil. in Aug. lectulum lucubratorium vocat.

Poscâ plus vestiû) vestes nō modò sunt quibus induimur, sed quibus inter dormiendū tegimur, sicut Hispanè ropa.

CVLINA.

Pyrolaben) Nouum vocabulū, sed accommodum satis, & venustum, vt quod ex Græco fronte cadat, à Pur, quod est ignis, & Lambânos capio.

In chytropode) Cutròpus olla est cum pedibus. Sunt etiam chytropodes ollarum sustentacula.

Cedo rudiculam) Hispanè el caço, quod insigne est cocorum, sicut fulmè louis, & tridens Neptuni.

In epixenio) Epixenius truncus est, in quo coqui carnes secant: alij epixenium dicunt. Suydas masculinè posuit.

Tyrocnesti) Tyrocnestis, Hispanè rallo. Est etiâ gladiolus militaris.

Rapsodin) aut si mauiis rhapsodizare, est carmina pangere, cestones recitare, versus hinc inde contexere, & consarcinare, vt hoc loco.

Bullimiam depellendam) quidam caninum appetuum interpretantur. Certè magna est fames, &

morbis quo laborantes etiam post cibum esuriunt, cum ob famem stomachus deficit.

TRICLINIVM.

More græco Symposion) symposion græcè, latine compositio. Latini conuiuium nominant, quia vitæ coniunctionem habeat, ut ait Cato maior apud Ciceronem.

Hypæthra) Vpathra, id est, sub dio posita in medio aræ, aut impluij. Dicuntur hypæthrae, ambulationes auctore Vitruuio, quæ Latinis ista appellant. Denique ædificia hypætra non contacta, sed sub dio.

Murra) Plinius ait liquorem esse, qui sub terræ calore densatur. Vulgò Agata, ut ait Nebriss. Lucanus, Non auro murrhæ bibunt. Vnde vasa murrhina.

Suum gutturnium) Hic pro canaliculo, vnde aqua manibus descendit, alij pro ipso vase accipiunt. Malluium igitur siue malluua. Hispanè fuentes.

Probè sandaracato) Hispanè bien vernizado. De Sandaraca, vide planè in Lexicis.

Gimacium abaci) Pars illa abaci prominens. Nã Cumatia Græcis, labra extantia, & prominentia dicuntur.

Mensa cibila segmentata) Solitos esse Rom. mensis quadrati in castris vti, rotundis verò domi, quas cibis cibilas vocabant. Auctores sunt Varro, & Festus. Nunc pro qualibet mensa, cui prandentes accumbimus. Segmentata, Hispanè de peça. Operis tessellati, de ataracea.

Chiromaetum) Rectius Chiromaetron, aut Chiromaetrum, quod est mantile. Hispanè, pañguelo de mesa.

Adfero ei panem cibarium. Panes cibarios vocat Plinius lib. 18. qui pastoribus & vulgò dantur.

Speusitius) in Plinianis codicibus Speusiticos panes à festinatione dictos inuenio. Sicut à coquentis di ratione furnaceos, & artopthesos.

Hectas atrollit) Hispanè costas, o hexigas, quasi hietæ abhiando dictæ. Festus. utædæ. A moup, mul

Cum musis, & cum dijs) boni hominis vides sunt. Id est dijs musisq; fauõribus, & propitijs ille autem intellexit, malis enumeratis ena cum discipulis.

Cydonia persica) Vulgò melocotones, ex insitione mali cydonia, & persica.

Ficis duricorij) Hos prodromos esse dicit, hoc est præoces.

In apyrotu) Apyrotum penult. longa vas refrigerarium.

Aiglantes) Vinum fortasè dulce, quod vulgò vinum muliebre dicunt.

Vientur dolia) Hoc est vinciantur, id enim est viciere.

Archretica) Morbus articularis. Hispanè gòta de pies, o manos. Sæpius artetis à Græcis.

Argento circumclusa) Hispanè engastonada.

Ptifanas) Nonnunquam cremorem ex ordeo, alijque frugibus expressum significat: imperiti pro aqua cum ordeo feruefacta accipiunt. Cum sit pulvis genus, ut Plin. ait ex ordeo cuius laudibus Hippocr. vñum volumen dicit.

Leucophagum) Hispanè mahjar blanco. Hermolaus dixit Leucophagum ius. Si modò liber agenda caret.

Lupum) Lupus piscis à voracitate dictus est, & fluviatilis. Capitur sub hostia fluuiorum. Storiònè vulgò appellatum esse Raphael Volat. refert.

Soleas frixas) Hispanè lenguados, à similitudine soleæ, eas esse crediderim, quas Varro, & Plautus lingulæceas appellant.

Lucium recentem, & capironem) Athenæus leuiciscum piscem commemorat, & Ælianus Cephalum, quem Athenæus ait à gravitate capitis dictum, eiusdemq; generis esse cum leuicisco.

Gobios) Et Gobiones legimus, quos præstantis saporis, sed parvi nutrimenti esse, Athenæus asserit, retinetq; nomen apud Hispanos.

Pollucibilia) id est, qualia fiebant, cum in honorem cuiuspiam Dei aliquid dedicabatur. Pollucere enim est sacrificale verbum, & reddentium libamèta dijs. Plaut. Ut decimam partem Herculi polluceam. Inde pollucibiliter, salutariter, opiparè, & splendide.

Embrammata) id est, liquamina, vel intinctus: ab embrapto græcè, quod est intingo, quibus panem vel obsonium intingimus.

Vbi est Quintus Hortensius) Is enim, ut ait Varro, primus in augurali cena Pavones apposuit.

Da secundamensam) Prima mensa est epularum, secunda pomorum, ut Servius ait, vbi mellita, & sacchara, reliquaq; quæ Latini bellaria, Græci tragemata dicunt, apponebantur, & vino latius indulgebatur.

Hippax) caseus est equinus, vel coagulatum equinum, aut id quod in lacte equino sedit postquam agitatum est, à Dioscor. hippace femineo genere ponitur.

Stribilitas, & artologana) Artologanos panes à delicijs nominatos ait Plinius, stribilitæ, & artologana. Fortè hojuelas y buñuelos.

A Sotus) penul. longa, significat hominem gula, luxuiq; deditum, decoctorem, nepotem, à populo Asotorum; qui erant luxu delicijsq; perditum, & qui in mensam vomebant, vt ait Cicero.

REGIA.

A Grius, Sophronius, Holocolax) Nomina item personis factis scilicet à commodata. Agrius, agrestis, ferox, Sophronius, prudens, modestus, frugi. Holocolax, penitus adulator, & qui imperabit sibi omnia assentari, vt ait Terentius.

Magnus Comestabulus) Sicut à Romanis magister equitum creabatur, qui comes esset Dictatoris: ita apud Hispanos, qui secundus à rege est, cui vexillum regni maximum committitur, Comes stabilis appellatur: cuius veluti cum rege societas in edictis publicis atq; solennibus declaratur, his verbis, Iubet Rex atq; eius Comestabulus. Elegantiore nomine quàm apud Græcos Comes stabilis quem Raph. Volat. ait caput esse tegatorum Francorum.

Præfatus sacris scrinijs) Vulgò magnus Cancellarius.

Quid ducunt vultus) Qui contrahunt frontem, qui obducunt supercilia. Sic Mart. Qui ducis vultus, & non legis ista libenter.

Excipiunt cœna recta) cœna recta excipere, aut conuiuari quis dicitur, cum ad eandem mensam omnes inuitati discumbunt, eisdemq; epulis cum rege vtuntur, vt omnia omnibus sint communia, quod in August. & Vespas. laudat Suet. cui obijcitur sportularum missio, quod Hispanè dicitur, dar, o embiar racion. Vtrunq; hoc vno & eodem versu conclusit Mart. Promissa est nobis sportula; recta data est.

Ex parthenone) Parthenos virgo est, vnde parthenon, locus est vbi habitant virgines.

P R I N C E P S P V E R .

M Orobulus, Sophobulus) penult. producta, alter stultus, & fatuus: alter sapiens consiliarius. Refractorium) qui seffori refragatur.

L V D V S C H A R T A R V M .

A Rcis mundi muliebribus) Hispanè cofres, vbi ea, quæ pertinent ad ornatum muliebrem, reponuntur, qui mundus muliebris, siue mundū in neutro, vt ait Gell. dicitur, vide num melius scriberetur, arcis mundi muliebris.

Mysteria Eleusina) id est, sacrificia Cereris, quæ ad eleusin oppidum Atticæ celebrabantur, nullo magis (vt Iustinus ait) quàm silentio sacra: quæ quoniam euulgauit Alcibiades, accusatus est.

Velut istis Caribus) Cares ex Caria regione, qui primi suam in bellis operam locarunt, vnde Cares pro vilibus, auaris, sordidis, & contemptibilibus vulgo accipiuntur, de quibus multa extant prouerbia.

Componendi folia) Hispanè armar.

L E G E S L V D I .

C Oacilitij Hispanè, de çapatos de hieltro. Diuæ Virginis Redemptoriæ) nuestra Señora de la Merced.

C O R P V S H O M I N I S .

G Labellam) Hispanè, entre ceja y ceja, quod interstitium superciliorum glabrum, id est, sine pilis, at nonnulli pilosum habent, quos cejuntos vocamus.

In translatione criminum) translatio criminum apud Rhetores est, cum crimen quidem non dimittitur

cur reus, sed causas quarit quibus id eleuet, à tempore, à loco, à natura, à consuetudine, à necessitate, à reliquis eiusmodi.

Irquos) Alij cum aspiratione scribunt, el lagri-
mal del ojo.

Valleculam) Concauū illud & depressum quod est inter labrum inferius & mentum.

Bosimus) id est, valde simus, quales fuerunt Hunni bouina facie. Hunni autem, qui è Sarmatia Europæ egressi, postea à Attilam ducem secuti, Pannoniam occuparunt, & à suo nomine Hungariam dixerunt.

EDVCATIO.

BOmbycini villosi intercis) Hispanè, terciopelo.
Texti Attalici) Aurum intexere in Asia Attalus rex primus reperisse dicitur: vnde textum Attalicum. Hispanè, brocado.

¶ Multa prætereà sunt, quæ diligens lector, ex verbis adiunctis, aut consequentibus, tum etiam ex Lexicis, intelligere poterit.

(★)

INDEX
EORVM QVÆ IN

HOC VOLVGINE COLLO

quiorum continentur, ex Latino
sermone in vulgarem Hispa-
num translatus.

D. IOANNE RAMIREZ
Auctore.

- A** Becedaria tabella, *la cartilla.*
Acapna ligna, *leña que no humea.*
Acerosus, *grançoso.*
Acetosus, *avinagrado.*
Acicula, *el clavillo de la henilleta.*
Aduentoriũ prandiũ, *un xipodio por la entrada.*
Aduentores, *forasteros.*
Ædilis, *el fiel executor.*
Æstuarium, *keruadero de agua.*
Ahenenum, *la caldera.*
Alueolus, *el tablero para jugar a los dados.*
Amylum, *amidon.*
Anaclinterium, *lugar para dormir entre dia.*
Ancon, *el codo.*
Angiportus, *ad arue.*
Antilena, *petra comun de bestias, sin labores.*
Antia, *el copete de los cabellos.*
Anthereon, *los papos de baxo la barba.*
Annulus, *aldana.*
Apyrotum, *flasco para enfriar vino.*
Aquilus, *aguileño.*
Aquiminarium, *agua amara.*
Arabius tibicẽ, *mal de comegar, y peor de acabar.*
Architichlinus, *el refitoleiro.*
Aricto, *topetar.*
Arvus, *el espalda.*
Aromataria taberna, *tienda de especeria.*
Artologanum, *hojalare.*
Astrigmeta exarmata, *agu-*

agujetas fincabos.
 Astarco, h. ca, o troton.
 Astilla, astilla.
 Atlantes, & Caryatides,
 son los q̄ tienen los me-
 dios cuerpos de hōbres,
 y los medios de muger-
 es de piedra a manera
 de pilares que susten-
 tan el edificio. Vitru-
 vius.
 Attralicus textus, fortè
 dicitur, y tercio pelo al-
 carchofudo.
 Autopyron, toda harina
 de trigo.
 Auxilla, puchero.
 B
Baculus, el baston.
 Batallarius, ya pro-
 uecto.
 Batylum, badia.
 Bibulus, que se passa co-
 mo papel.
 Bombycina læuis, vesti-
 dura de naso.
 Bombycinum villosum
 intercisum, fortè, ter-
 cio pelo azeyruni, o de
 masco.
 Bosimus nasus, nariz
 muy remachada.
 Brechma, la mollera de

la cabeça.
 Bubula salita, cecina de
 vaca.
 Bucea, el bocado.
 Buccula, la babia.
 Bullimia, grãde hambre.
Cacabus, el caldero.
 Calculus, el canto.
 Calantica, el garuin, o
 mucosia.
 Campes, la dobladura
 del brazo.
 Capite censo auctores,
 los ruines.
 Capito piscis: ab aliqui-
 bus, cabeça de asno.
 Capripilia, ropa de cha-
 melote.
 Caproneæ, los cabellos so-
 bre la frente.
 Capfax, acis: cangilon pa-
 ra tener a zeyte.
 Carduelis, el sirguerito.
 Carchesium, copa como
 argana.
 Caryota, datil.
 Caulia, el sombrero para
 el sol, o caperaça mon-
 tera.
 Cella penuaria, despen-
 sa, o botelleria.
 Cella vinaria, bodega.

I N D E X.

<p>Cervical, el cabeçal</p> <p>Charta emporctica, pa-
pel de estraça</p> <p>Chiromactrum, pañicue-
lo, o tovalletas de mesa.</p> <p>Chytropus, alta con pies.</p> <p>Cibarius panis, media-
nus, pan de la gentalla.</p> <p>Cibila menta, mesa re-
donda.</p> <p>Cingulum, la cirrea.</p> <p>Cingulum coriaceum
venatorium, cincha.</p> <p>Cingulū papiceum ex
linio, cñsidera de hilo
colorado, o cordón.</p> <p>Cingulum textile, vesti-
da.</p> <p>Circulator, checarrero, o
charlatan.</p> <p>Chlathrus, la raxa.</p> <p>Clava, la maça.</p> <p>Clavarius, el bedel, o el
que la lleva.</p> <p>Classici autores, los prin-
cipales.</p> <p>Clitellarium iumentū,
bestia de albarda.</p> <p>Coactilitij calcei, alpar-
gatas.</p> <p>Coassatio, entablamiento.</p> <p>Codex, mano de papel.</p> <p>Codex exceptorius, el
cartapacio donde se es-</p> | <p>crive lo que se saca de
los libros.</p> <p>Commisura, trauaçon, o
conjuntura.</p> <p>Cõponere folia, armar.</p> <p>Conclauē, recamara.</p> <p>Cõfriatus, desmenuzado.</p> <p>Condylus, la juntura de
los artejos.</p> <p>Conopæum, el pauellon.</p> <p>Contignatio, sobraço, o
alto outxo.</p> <p>Corollarium, añedidura.</p> <p>Cremor, la leche que se
saca de grano mojado.</p> <p>Crepitus digitorum, es-
tãnera.</p> <p>Crumenifeca, corta bols-
sas.</p> <p>Crumentarius vicus, la
balseña.</p> <p>Cucullio, vestis clausa
fortē, capuz.</p> <p>Cucuma, caldero, o sartē.</p> <p>Cullulus ligneus, la her-
tera.</p> <p>Curio, cura.</p> <p>Cydoniarum, carne de
membrillos.</p> <p>Cydoniperficum, melo-
citan.</p> <p>Cymatium, sobrehaz, o
sobremesa del apar-
dor, o tabla de encima.</p> |
|---|--|

D Amaseena vestis, *ropa de damasco.*
 Decussatè, *trastrucados.*
 Depleo, es. *Vaziar.*
 Designatus, *licenciado.*
 Dies operarius, *dia de hazer algo, o de curio.*
 Diobolarius, *casa de a dos blancas.*
 Distributor, *el que parte.*
 Dominaster, *el que haze del señor.*
 Dossuale iumentum, *bestia para cargar.*
 Dulciarium forum, *la cõfiteria.*
 Dulciarius pistor, *el confitero, o el que haze masapanes, y fruta de jarren.*
 Duricoria ficus, *que tiene el cuero duro.*
E Lementaria tabella, *la cartilla.*
 Elychnium, *la mecha del candil.*
 Embamma, *mojadura.*
 Encænia, *la dedicacion de la Iglesia.*
 Ephetrus, *sive epomis, sive epitogium, maceza de Obispo, o capirote de maestro.*
 Epistomiũ, *el pico del jar*

ro, y la boca del caño.
 Ehippiarius equus, *cauallo de silla.*
 Epitogium, *capa como de choro.*
 Epixeniũ, *rajo para partír, o picar carne.*
 Equi meritorij, *cauallos de alquiler.*
 Emuceo, *mohecerse.*
 Euigilare, *dexar de dormir.*
 Exentero, *facar las tripas.*
 Exemplum, *la carta, o prueva.*
 Exhibulo, *quitar la heuilla.*
 Exfungo, *despanilar la candela, o candil.*
F Aber clauilis, *fortè, el cerrajero.*
 Facere sponsonem, *apofstar.*
 Femoralia, *çaraguellas, o muslos de calças.*
 Feminicruralia, *calças.*
 Fibula, *la heuilleta.*
 Fistulosus caseus, *queso con muchos ojos.*
 Floces, *hezes del vino.*
 Focaceus panis, *pã cozido en padilla, o al hogar.*
 Folia lusoria, *los naypes.*
 Follis, *pelota de viento.*

I N D E X.

Fornicatus, porcos. i. de ar-
co de bouda.

Forum olitorium, la ber-
ceria.

Foruli, las caxas de los
libros.

Fructuarium forum, la
plaza de la fruta.

Furcinala, las tixerus de
espaular, o tenedor.

Fulerum, la madera de la
cama.

Fumalis vicus, carrer del
fumeral. Valentia.

Fumale, la chiminea.

GAbata, arayfor. o es-
cudilla de faldas.

Gallicæ, ga. ochas, q̄ son
zapatos de paño.

Ganeo, el que anda por
los bodegones.

Glabella, substantiuum
el espacio que ay entre
ceja, y ceja.

Glandule, las agallas del
garguero.

Globuli, borones.

Glomero, deusnar.

Glutinator librarius, el
enquedernador.

Graphis, el dibuxo.

Gutturium, caña.

Guttus, alcuzas.

Hæta, ampolla, o bexi-
ga.

Deniquæ panis tollit.

Hætas, esta climado.

Hippax, queso de yeguas.

Hirrus, el lagrymal del
ojo.

Holocryfos, todo de oro.

Holosericus, todo de seda.

Hypocaustum, pieza de ba-
ño de tierra para sudar,
q̄ es baño, o estufa.

Incisure, las rayas de las
manos, por donde aduen-
nan los chromanticos.

Index, carta, o mæstra de
lo que es el juego.

Innitor, eris. arrimar.

Internodium, el arzejo.

Interula, el almilla.

Intritura, gasfudillo.

Irritabilis, enojadizo.

Iugale iumentum, bestia
para carreta.

Iuguli, las asillas.

LAbrum, el librillo.

Lacerna, capa de ca-
mino.

Laminula, tajada.

Lapathus, la romaza.

Lararium, la capilla.

Lar, el hogar.

Lemma, el argumento.

Leucophagum, siue vt Her-
mo-

I N D E X.

molaus, leucopheum
manjar blanco.

Ligula astrictoria, *agu-
jetas.*

Ligula sericea, *cintas.*

**Ligula deuinctoria ca-
strenses,** *agujetas de ar-
mar.*

Limbus, *el borde, o guar-
cion de Vestidura.*

Linteū, *el paño de manos.*

Loculamentum, *caxon,
o parte del armario.*

Lupus, *pescaño solo.*

Lychnucus, *donde se po-
ne el candil.*

M Aialis, *marrano,
puerco de un año.*

Malluuium, *plato para
aguar manos.*

Malluuiæ, *el agua con
que se han lavado las
manos.*

Mandibula, *la quixada.*

Mantile, *ronaja.*

Matula, *el orinal.*

Mena, *pescaño a manera
de besugo.*

Membrum, *quarto de la
casa.*

Militaris vicus, *carreer de
cavalles Valentia.*

Mullus barbat^o, *el barbo.*

Myxus, *la mecha, o pavilo*

¶ Nodus laxus, *la lazada.*

O Bseruator, *el acusa-
dor.*

Obstragulū, *capellada.*

Ocelli, *ojetes*

Ocreæ urbanæ, *botas pa-
ra andar por la ciudad.*

Ocreæ itinerariæ, *botas
de camino.*

Offendix, *travilla de la
gorra.*

Omphacium, *agraz.*

Oluscularia mulier, *la
que vende berças.*

Orbiculi, *las hembras de
los corchetes.*

Oxyporum, *salsa de Ci-
nagre.*

P Alla, *capa, oropa de
encina.*

Palma agrestis, *el palmi-
to.*

Parthennon, *el aposento
de las damas.*

Pectorale, *la puerta del
solyo.*

Peniculus, *los pelos de la
tinta.*

Perfunctoria, *aduerbiū,
sumariamente.*

Peripetasma, *el cielo de
la cama. (ques.*

Periscapreçocia, *alberca
peristro-*

I N D E X.

Peristroma, cubierta de cama.

Philura, pliego de papel.

Philura, tajada.

Phrontisterion, escuela, o general donde se lee alguna ciencia.

Pistillarius, el que maja.

Plaga, redetzalla de cama

Plistriblita, hojuelas.

Plutei, los bancos, o arriales, o facistores.

Polinctor, panadero

Pollubrum, fuente para lavar las manos.

Popino, cozinero.

Poples, la dobladura de la rodilla.

Postilena, a las arretranças.

Præfectus vrbis, governador.

Prætor capitalis, alcalde de crimen.

Prödromi ficus, brenas.

Prolerarij, auctores ruynes.

Promptuarium, la dispensa.

Propola, el regaton.

Primnesium, la maroma.

Prisana, leche que se saca de grano.

Puer amanuensis, moço

de mandados.

Puluinus, el almohada de estrado.

Puluinus supedaneus, almohada para debaxo los pies.

Pultarius, escudella.

Pyrolabe pruniceps, las tenazas

Q Vasi de capite agatur, como si en ello vaya la vida.

Quasillus, aut quasillú, canastillo.

Querquedula, la anade.

R Adij pectinis rariores, las puas del peine claras.

Radij densiores, las espessas.

Radius, el palillo para apuntar las letras.

Reticulum, el aluanega.

Rhythmus: consonante

Rhombulus, figura de metal de que usan las hechizeras de quatro angulos, y los dos muy salidos desta manera: como se pintan en los naypes Franceses y sellaman picas.

S Andarachatus, embarcizado.

INDEX.

- Saperada, *sabio y polido.*
- Scala cloclides, *escala de caracol.*
- Scaphium, *el seruidor.*
- Schedion, *lo compuesto q̄ aun no está emendado.*
- Scographica pictura, *matizada.*
- Scirpus indicus, *jun o de de que usan los señores en lugar de baculo.*
- Scrobiculus, *el hoyuelo.*
- Secūdarius pannis, *pan mediano.*
- Segmentatus, *cosas hecha como a escaques.*
- Sella plicatillis, *silla de costillas.*
- Sella reclinatoria, *silla de respaldo.*
- Segmentatus, *vestido hecho a trepas, o quartos.*
- Sericum gausapinum, *serciopelo.*
- Setanius panis, *pan hecho de harina cernida con cedaço de seda espeso.*
- Silatium, *almuerzo.*
- Silo, *hombre de nariz romana.*
- Similago, *semola.*
- Sinus, *el parpado del ojo.*
- Solea, *lenguado.*
- Spathalium, *razimo de dasiles.*
- Speusitius panis, *pan cozido de presto.*
- Spherula, *la pelota.*
- Sphæriterium, *el juego de la pelota, q̄ llaman a trinquete los Valencianos.*
- Sponda, *rarina.*
- Stapeda, *el estribo.*
- Stuferi, *moneda de Alemania.*
- Strangulatoria, *ahogaderas.*
- Striblita, *ojuelas, o brinuelos.*
- Strues, *hazina.*
- Structor, *el trinchante.*
- Struthionice, *a manera de auestruz.*
- Subucula recens, *camisa limpia.*
- Succusatorequs, *cauallo que anda alto.*
- Sudariolum, *pañõ de narices.*
- Suffio, *Zahumar.*
- Sufflamino, *calçar la rueda para que no vaya atras, ni adelante.*
- Sulphurata, *algaquinta.*
- T** Aberna coctilitia, *lugar para secar, o reconocer algo.*

I N D E X.

Tecta pulueraria, la
salvadera.
 Tesselatus, labrado co-
 mo de taracea.
 Testuacium, cozido en
 olla.
 Testuacium, cozido en
 barro.
 Testudo, *giguela.*
 Thorax, el hueso del
 cuerpo.
 Thorax diplois, jupon
 bastado.
 Thyneus, atun.
 Thyrsus, troncho.
 Tibialia, medias calças.
 Tibicines, los pies de la
 mesa.
 Titio, leño sacado del
 fuego.
 Tomentum, el agujero
 por donde se enfundan
 las almohadas.
 Torris, el tizon.
 Tragema, fruta de sartē.
 Triclinium, el comedar.
 Trifolium, trebol.
 Trulla, el bacin grande.
 Turunda, sopas, a mane-
 ra de bo. aditio.
 Tympana, tabletas para
 traer fruta a la mesa.

Typhaceus, rosa de eesā
 teno.

Tyro, el aprendiz.

Tyronestis, gallo.

V Allecula, concavi-
 dad que esta debajo
 del beço inferior.

Vdones, peales de l'enco.

Vertebra, el hueso en que
 se rebuelue otro.

Vibrilia, los pelos de las
 narizes.

Villatum, el frisado.

Vincula festiaria, agujee-
 ras.

Vinum consistens, vino
 que se tiene.

Vinum fugiens, vino que
 se pira.

Vmbilicus, el medio de
 qualquier cosa, y el ex-
 tremo.

Vncinuli, corchetes, o las
 hembras de las manos
 del libro.

Vola, la palma de la ma-
 no.

Vulsella, tenazuelas.

Vrceolus, agua amara.

Vrnarium, el lugar de si-
 najas.

fr

Algunos

